

Chronicon chronicorum ecclesiastico-politicum

ex huius superiorisque aetatis scriptoribus concinnatum ; qua non modo pontificum, archiepiscoporum, abbatum, &c., set et doctorum armis literisque illustrium, dies natalis ... egregiaque eorum ... facinora ... breviter delineantur ...

Gruterus, Janus

Francoforti, 1614

De Episcopis Ac Archiepiscopis Coloniensibvs.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64659](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64659)

DE EPISCOPIS AC ARCHIEPISCOPIS COLONIENSIBVS

CAPVT PRIMVM.

L

Sanctus Maternus, vt antiqui annales perhibent, cum suis collegis tempore Apostolorum vixit, imo D. Petri discipulus fuit. Hic illos Roma in Germaniam, vt Euangelium regni cœlestis, populis, qui ignorantie tenebris inuoluti erant, per quod ad æternum peruenitur lumē, prædicarent, destinauit. Boni isti viri suo officio minime defuere: siquidē nomē Christi in istis partibus, longe lateq; diuulgauerunt. Maternus autem III. sylvius, (de aliis duob. Euchatio & Valerio agerur in Treuerensibus.) aduersa cœpit laborare valetudine, & breui vita frangitur, quē inde D. Eucharius ex S. Petri iussu ac eius beneficio à morte excitauit: qui primus Coloniensis factus est Ecclesie Pastor. Hanc autē functionem diligentissime ac sanctissime annis 40. ac totidē diebus, iuxta quot mortuus fuerat, sub Domitiano ac aliis Imper. executus est. Vitam autem eius multis claruisse virtutib. gestorum eius scripta commemorant. Populos Vbiorū gentili errore detentos Christiana doctrina illuminauit circa annum Do. 94. & factus est omnium diuini verbi ministrorum absolutissimum exemplar. Tunc quidem temporis nondam erant prouinciæ per dioceses & parœcias distinctæ, quare ipse Agrippinensē, Tungrensē, Treuerensē, quas piis & assiduis concionibus in viam Christianæ veritatis ac fidei adduxit pater rexit Ecclesias. Has tanquam funem triplicem glutino fidei coniunxit ac copulauit. His inquam populis cū suis comitibus sacras literas interpretatus est, mortuos quos-

kkkk 2

dam præsertim in pago Alfatha, ad vitam reuocauit, verum Imperatorum infidelium impietas plurimum obstitit, quominus fidei lumen exoriri potuit. Colonia Oratorium in honorem diui Matthiæ apud portam Clericorum, (antiquum retinens nomen) construxit. Apud Bonnam Ecclesiam in honorem sancti Ioannis Baptista dedicauit, quæ postea in virginum nobilium Collegium euasit. Colonia vitæ finem fecit circa annum Domini 134. & dum delectus eius corpore à suis incolis parochianis, quibus præfuit, acceptaretur, ubi recondi deberet, ex cuiusdam peregrini consilio, nauigio est impositum, & statim vltro contra flumen diuino nutu Treuerim recta ascendit, vt suis charissimis collegis corpore in terris, vt spiritu in cælis, coniungeretur. Baculus ille, quo sanctus Maternus fuerat excutatus à morte, cum nec Colonienfes, nec Treuerenses feruere poterant, præter D. Stephani Sacellum apud Metenas tempore S. Seruatii, in Hunnorum deuastatione, tandem apud vtramque ecclesiam dispartitus, remansit, & vltimo in hodiernum diem inter sanctorum reliquias in veneratione habetur. Fertur quod ob hanc causam summus Pontifex non vtatur baculo in suo officio. Tempore D. Materni venit Treuerim S. Nazarius, qui ibi Dei verbum prædicauit, & postea sub Domitiano martyr occubuit. Ferunt quoque hunc Maternum filium fuisse viduæ vnicuique, quem Dominus Iesus à morte excitauit, & vnum ex discipulis Christi. Postea grassante in Christianos persecutionum procella, rursus Vbi à suscepta religione defecerunt, & ad paganismum ac gentilitias abominaciones transierunt. In persecutionibus illis Agrippina sine legitimo Episcopo fuit annis 24. Tandem Gothi Arriani, quæ erat gens fera, expulsi ex suis sedibus ab Hunnis ex Suecia, peruenientes Coloniam, ibidem sibi Episcopum constituerunt Euphratam Photinianum hæreticum circiter annum 378. Hic scelestus ille annis fere 20. Episcopum agebat ac heresim Arrianam contumaciter defendebat. Episcopi reguntur Gallia consilium Colonia autoritate Iulii primi summi Pontificis.

mi Pontificis coegerunt, ac hæreticum exautorarunt, ac officio pastorali anno Domini 398. exuerunt. Homo hic improbus multos sua impietate à vera religione in errorem secum abduxit. verum Consilio Colonia habito, Armanorum furor nonnihil est labefactatus ac humiliatus. Ad consilium hoc plures fideles Episcopi conuenere, inter quos præcipui fuisse numeratur, Maximus episcopus Moguntinensis, Bonofus Treuirensis, Victor Vangiorum, Iesle Neometensis, Amandus Allatensis, Victorinus Metensis & alii nonnulli pontifices. Audiens autem Euphrata tantorum Pontificum contra eum venire aduentum, ipse in fugam, verum bonorum quorundam ciuium industria est impeditus ac redire coactus. Iam enim occulte pergens, Rhenum transferat. Reductus vero ac sancto illi concilio presentatus, doctrina tua Patrum examini proponitur, quæ falsa ac erroribus scatens inuenta est. Pro sua autem puritate, erroris sui multa proposuit, quæ cum defendenteretur, Maximus Episcopus, vir insigniter doctus acutusque disputator, omnia argumenta veluti aranearum telas, ex scriptura fonte clare confutauit. Cum autem patres viderent hæreticam in sua perfidia pertinacem, eum proscripserunt, eiusque dogmata, vt in se huiusmodi illud lolium extirparetur, condemnarunt.

Circa hæc tempora, id est, anno Domini 370. fuit illa sancta Helena mater Constantini Magni. quæ inter alias Ecclesias, quas in toto orbe condidit, Coloniae permagnificam construi fecit in honorem diuorum Gereonis sociorumque eius basilicam: eadem quoque apud Bonniam ac Xantos in Cliuentium terra instruit Collegia, quæ olim monasteria fuere. Non immerito Canonici illi se fraterno prosequuntur amore. Oppida illa Bonna ac Xanti, quæ olim insignes fuere vrbes, ortum habuere anno Domini 180. vel circiter, post euerfam Troiam, ducibus Troiade & Torgeto, & ab illis hominibus ac oppidis successu temporum Cliuenses, Iuliacenses & Geldrenses ortum habuere.

S. Gereon ac tota illa Christiana legio, pro Christo mar-

tyres facti sub duobus iniquissimis tyrannis Diocletiano & Maximiano, anno Dom. 291. qui Christi nomen impare funditus (at frustra) studebant. Exercuit in Christianos primam persecutionem Nero, sed isti decimam, quæ fuit omnibus immanior ac diuturnior. Verum duobus tyrannis sublatis & Constantio ad Imperium ordinato, Ecclesia tranquilliora sortita est tempora. Ecclesia illa D. Gereonis ob magnificentiâ olim dicta est ad aureos martyres. Sanctæ autem reliquiæ martyrum, circa annum Domini 1121. quando S. Nonbertus, vir valde deuotus, venit Coloniam, Friderico Archiepiscopo Colonien. ac in finibus prælatorum ac populi multitudine præsentibus, summa reuerentia è terra sunt leuata ac honorificentius reposita, quæ inde in summo à Colonienfibus honore haberi ceperunt. S. Gereon, Victor, Cassius, Florentius, Malusius, Mauritius, duces Legionis Thebeorum militum, venerunt ex Thebeis, quæ est nobilissima in Agypto ciuitas, Hierosolymam, & ab Episcopo Zabda, Christi fidem sacramque baptisma susceperunt. Inde Romam contenderunt, & à S. Marcellino Pontifice confirmationem accepere, ibique firmiter statuerunt, se potius pro Christi fide mori, quam ab ea negando, discedere. Cum autem impii Imperatores in illis hoc experiri vellent, Mauritius iuxta Alpes apud Octodorum cum suis constanter occubuit, Cassius & Florentius cum alijs Veronæ, quæ nunc est Bonna, Gereon cum trecentis & octodecim Colonia Agrippinæ, Victor cum suis trecentis apud Troiam, quæ Xanti dicitur, interemptus est.

Carmina quæ ante Valvas Ecclesiæ D. Gereonis
in sculpta sunt.

*Regibus exemplum sacræq; charismate plena
Condidit hoc templum sancti Gereonis Helena,
Pagana nata, Iudea fit, inde renata,
Inuentrix sanctæ Crucis almo Pneumate flans;
Septuaginta duo Collegia fundat amena,
Domini perpetuo Constantis mater Helena.*

II

S. Seuerinus in Apostata Euphratae locum, cunctis
 clero & populo suffragantibus, creatus est Episcopus,
 tempore Damasi Romanorum Pontificis ac Theodosii II.
 Imperatoris: natus fuerat ex Aquitania, Burdegala, ex pa-
 tribus nobilibus, qui in iuuentute liberalibus literis ap-
 pte instructus fuit. In Gallia primo apud Senonas egit
 Episcopum, ex Angeli autem prophetia apud Agrippinam.
 Patrum decreto, ordinatus est ibidem Episcopus. Incidit
 tunc in periculosa Arrianae haereseos tempora, qui ita vi-
 detur, ut fuerit valde spectabilis in Ecclesia Dei. Arriana con-
 troversia adeo mundum pene vniuersum infecerat, ut quasi
 impossibile videretur, virus pestiferum posse eradicare, ve-
 rum hic S. Pontifex diuino adminiculo lolium illud infelix
 vigilantia contudit ac propulsauit. Agrippinensem
 diuitum duntaxat ecclesiam, verum etiam vicinas Ecclesias ab
 haeresi, repurgauit. Colonia in honorem SS. Cornelii
 & Cypriani Ecclesiam construxit, & fratrum Conuen-
 tum, quibus cum sanctissime vixit, instituit. Ecclesiam D.
 Columbae Virginis, quae recens martyr facta fuerat, ob-
 communem patriam, consecrauit. Non legitur de eo quod
 prodigia adiderit signa, siue quod Deus per eum miracu-
 losa operatus, verum spiritualia miracula, quibus Dei do-
 ctorem repurgauit, ei minime defuerunt. Ecclesiae Dei sta-
 tum prorsus labefactatum ad pristinam incolumitatem ac
 splendorem maximo studio ac labore, reduxit. Verifi-
 simile autem est doctorem hunc sanctissimum, qui tan-
 to tempore praefuit, insignia ac praelara egisse facinora:
 verum quod memoriae non sunt tradita, temporum in-
 curiae ac barbarorum furori debemus. Fuit coaevus D.
 Martini Turonensis, ac cum illius anima in obitu ad coe-
 lum deferretur, audiuit voces angelorum, deferentium
 animam sancti viri ad caelos. Quod cum denegatum fu-
 isset eius Diacono eo orante & ipse audiuit melodiam. E-
 rant autem ambo hic Seuerinus & S. Martinus in contem-
 pora seculi non dissimiles: ut ergo in caelesti gloria aequali

kkkk 4

fulgerent gaudio, prophetia spiritu ostēsum est. Fuit enim mundi contemptus adeo in eo perfectus, ut facile pauperismo eremita præferri possit. Cogitante aliquando eremita de retributione cœlesti, quis ei in terris comparandus, angelus eum certiores reddidit, Severinum Agripinensem ei comparandum: Accurrit ille Colonia, ut hunc gloriosum multis affluere delitiis; cogitante illo, cui hæc tu dereliquisti, in magna vixisti abstinentia, & hic comparandus? Intellexit per angelum episcopum manum in his omnibus affici, quam ille in suo ligneo vasculo consideret. Demum in aetate graui, profectus est in natalium Burdegalim, ut suos inuideret. Occurrit ei S. Amandus episcopus, qui eum una cum Clero ac populo religiosissime excepit. Hic aduersa laborare coepit valetudine & conuocatis fratribus, prædixit se in eodem loco mortis habiturum debitum, & locum sedis propriae corporaliter amplius non visurum. Sicque sanctus Pontifex post datam benedictionem, onustus virtutibus quibus promeretur Deus, cōsummato fœliciter vitæ cursu; ad regna migrare cœlitia 23. Octob. Præfuit autem annis 40. maximo animarum emolumento. Corpus eius à S. Amando honorifice datum est sepultura. A morte Deus eius vitam crebris miraculis illustriorem reddidit. Aquitani enim eius meritis magna beneficia experti sunt, quare eum in magno honore habere. Colonienses autem sui orbati pastoris presentia, tum temporum cladibus non mediocribus affecti sunt. Discunt tandem ex angelica significatione calamitatis causam: quare ut sanctas habere possent reliquias, ad Galliam ita ingressi sunt, & pastoris sui preciosissima pignora, licet argerime tandem diuino auxilio obtinere, & Colonia in templum SS. martyrum Cornelii & Cypriani, quod adlocavit, reposuere. Huius igitur beneficio apud Deum multis potiuntur beneficiis & vere experiuntur: Domus illi S. Severinum hospitem. Inuist illum Leo Pontifex Romanus, cum esset in Germania, & Colon per hebdomadam semel eum frequentandi, bonam obseruant consuetudinem.

III. S. Eur.

III.

S. Euergillus natus est apud Tungros, quæ & Octa-
 ria dicitur (quæ tum temporis erat amplissimum oppi-
 dum) natus fuerat ex nobili parentum stemmate. Fuit au-
 tem eius pueritia virtutum studiosissima & coætaneos
 pueros pia viuendi ratione & probitate multis parafangis
 excelluit. Cum D. Seuerinus episcopus Coloniensis Tun-
 gros visitandi gratia accessisset, ex primoribus ecclesie,
 pueri huius didicit piam mentem ac studium. Accersit ipse
 puerum, & vt secum proficisceretur, facile persuasit. Ad-
 ierit episcopo & ne latum vnguem ab eo eiusque virtu-
 tum sese passus est separari ingenuus puer. Vt igitur sibi
 notori estet viui, cum Archidiaconum suum ordinauit,
 qui & in transitu D. Martini cum suo magistro voces me-
 ritæ audire angelorum. Defuncto autem S. Seuerino Cle-
 rus & populus Agrippinensis cum sibi anno gratiæ 438.
 ad clauum ecclesie admouere. Hac iam ornatus sede, oues
 sibi creditas, instituebat, & à peccandi consuetudine retra-
 hibat, & urbem ad tantum prouexit splendorem, vt Aurea
 Colonia ab incolis appellaretur. Fuit autem ipse actis in-
 genii, in diuinis literis eruditus, vita purus & ad Christia-
 nam philosophiam penitus expeditus, Doctor ecclesie
 incomparabilis. Præfuit autem laudabiliter ac summo
 Christianæ pietatis promouendæ & ampliandæ studio an-
 nis 17. Cum semel capitis dolore vehementi laboraret, in-
 gressus D. Gereonis templum, paululum sumens terræ ac
 capiti suo imponens, mox ab omni languore sanatus est.
 Pro pastoralem sollicitudinem, profectus est Tungros, vt
 hæres idololatriæ eliminaret, vbi cum nocte quadam ad
 Dei genitricis basilicam causa orationis properaret, a la-
 tronibus, qui nocte iugulant homines, inualus ac ictu teli
 24. Calend. Octobr. interemptus est. Corpus eius ad ora-
 torium B. virginis cum maximo mœtore ac honore de-
 positum ac humatum est. Ad eius tumulum multa olim sunt
 exhibita miracula. De eius translatione, in vita diui Bru-

nonis Archiepiscopi latius videre est, quæ contigit sub
num Domini 953.

IV.

S. Aquilinus qui quibusdam Solinus, anno salutis
stræ 463. ordinatus est episcopus. Præfuit hic vtilissimè
ac religiosissime tum concionando, tum bene viuendo
annis 10. Hic sanctam Vrsulam aliasque sacras Virgines
suis sepelivit manibus. Siquidem circa hæc tempora anno
Domini 466. accidit illud cruentissimum vndecim milium
um Virginum martyrium ob Catholica fidei integritate
que constantiam, tempore Martiani Imperatoris Romani
sub Artilla Hunnorum rege tyranno truculentissimo. De
Vrsulæ ac tota illa virginum historia, multi possunt graui-
citari scriptores, qui satis prolixè harum meminerunt. He-
beremus autem proculdubio plura de tam præclaro ac
mirando Virginum exercitu, nisi barbarorum crebris ir-
ruptionibus multa deperissent. Cuius sane martiri-
dem facere possunt & celeberrimum illud ibi Virginum
illustrium Collegium in huius rei memoriam à cuiusdam
Colon. constructum, inde à quodam externo Magnate
Ctomatio, restauratum & nunc vsque perdurans: & in
mera ossium sacra reliquæ, quæ ibi per totam urbem
singulis templis ad nostra vsq; tempora obseruantur. Hic
& S. Panthalus episcopus Basiliensis, vir in omni virtute
tum ac literarum genere conspicuus. Hic cum Virgines
illæ sacra Basileam venissent, eas perhumane suscepit,
in fide plurimum confirmauit: Extant etiam adhuc Basile-
lex eius profectiois S. Vrsulæ monumenta, vbi fue-
runt diuersata. Eas Panthalus postea Romam vsque com-
mitatus est. Hic à Romano Pontifice Chorus ille Virgi-
num cum magna reuerentia exceptus est, & post mutuatam
in vera fide cohortationem, in pace dimissus. Cum eis tra-
que S. Panthalus Basileam reuertus est, atque suis dispo-
tis rebus, easdem Virgines secundum Rheni tractum, Co-
loniam vsque peruenit, vbi etiam præfectus Romanorum
sauien-

uentibus, cum diua Ursula & sancta illa multitudine
Virginum pie cruciatus & martyribus annumeratus fuit.
Postulatus Archiepiscopus ex Vngaria in templo S. Ma-
chabæorum, cum innumeris occisus, conseruatur. Alibi
scimus de hac pia virginum historia. Templum autem ac
Machabæorum Cœnobium hac ratione habuit originem.
Opulentus quidam homo exera vrbe in monticulo Greif-
bergio Sacellum construxit, & in honorem beate Mariæ
Magdalena illud consecrari impetrauit. Quare locus ille
Chorus Magdalena dici cœpit. Mortuo illo, vxor, matrona
honestâ ac aq̄ue locuples illud exornauit, & edificata pro-
prie Sacellum domo, in quam, vt à mundo esset tranquilla,
cum quibusdam honestis fœminis, secessit. Non multo
post tempore, Celyndris ex regio stemmate, virgo Angli-
ca religiosa, cum suo comite Quirillo sacerdote, Colo-
niam peruenit, & huic Collegio sese coniunxit & habita-
tionem eligit. Inde cum sacer ille virginum Chorus in quo
sanguineas habuit, colligeretur, ac Coloniam venis-
set, ipsa ab Angelo edocta, quod omnes Martyres calum-
niam sustulissent, sese illi addidit, & Colonia cum eis
fide Christi, occubuit. Interfuit & huic sancto Colle-
gio D. Gerasina Regina Sicilia, cum filio ac quatuor filia-
ris, quæ erat & matertera diua Ursula. Secutus est cum
illis quam plurimis abeuntes Virgines Ciriacus Romanus
dux, qui omnes pro Christi religione occubere. Huic
collegio erat vicinus scrobs siue puteus, quem martyrum
sanguine, quem ex locis illis proximis collegerunt, reple-
uerunt. Inde locus ille multis annis dictus est Campus Vir-
ginum, & Collegio illi Magdalena multæ honestæ matro-
nis ac virgines sese coniunxerunt. Solinus autem Archiep.
Colonienf. locum illum, quo tutior esset, mœniis cinxit.
Tempore Reinoldi Archiep. Colon. annum circiter 1154.
Magorum corpora Mediolano Coloniam trans-
ferta fuere, eodem quoque autore & tempore Machabæo-
rum reliquiæ translata sunt. Magorum reliquias ad ca-

thedralem ecclesiam reponi curauit, Machabæorum tem-
 tem ad S. Vrsulam. Horum pignora vt scis sciens, An-
 chia Constantini Magni tempore, quo totus fere orbis
 Christianam fidem amplexus est, per D. Helenam Con-
 stantinopolim translata, hinc tempore Emanuels Imp-
 ratoris Græci per D. Eustorgium Mediolanum, inde Co-
 loniam aduecta. Cum iam inter vtrumque virginum col-
 legium D. Vrsulæ ac Magdalena, acerrimæ essent alterca-
 tiones, vtrum collegium S. Vrsulæ dici deberet, Philippus
 ab Hynsberg Archiepisc. Colonien. qui fuit anno 1189.
 1189. construxit Cœnobium & eidem abolito sacello
 Magdalena, reliquias SS. Machabæorum assignauit, &
 Moniales sub regula D. Benedicti, instituit: Vrsulam vero
 suæ ecclesiæ nomini illius constructæ, ordinauit. Venit
 cum altercationes illæ nondum essent conscriptæ, anno
 Domini 1231. tempore Heinrici de Molenarck, Archiepisc.
 fuit Colonia Legatus Pontificius D. Ioannes Mirylenus,
 qui vetus nomen prorsus aboleuit, & templum illud ad
 collegium Machabæorum deinceps dici voluit.

Fuit circa annum Domini 1504. D. Helias Mertens
 Iuliensis, huius monasterii moderator, vir prudens &
 doctus. Hic cum admodum esset locuples, templum illud
 ac Monasterium ita adornauit, vt merito alter fundator
 seu iustaurator dici posset. Cum autem annis 38. opus
 præfuisset, anno Domini 1582. Iulii mortuus est ac in
 templo illo cum insigni elogio sepultus. Quia vero multi
 sunt elegantes in hoc templo exarati circumquaque ver-
 sus, non incongruum illos huc ascribere arbitratu sumus.

Statim ad introitum templi hi leguntur.

*Hæc est basilica excellens honore,
 Vbi gens Hunicæ magno cum furore
 Virgineas strauit choros.*

*In editiori loco hi conspiciuntur.
 Ecce triumphales arcus superamque triumphos,
 Apudque virgineo pulchra trophæa choro.*

*Victor adest Christus, victrix adest Vrsula virgo,
Et Machabaorum palma decora ducum.*

*Ecce Panomphæo dicata hæc sacra tonanti,
Sacra profecto ades sanguine tincla sacro.*

*Illic sanctis optata quies, optataque tempe,
Qui quondam herbofo hoc procubere solo.*

*Maxima dehinc sacro dabitur reverentia cultu
Reliquiis diuum celitibusque piis.*

*Hic celo, terra, pelago dominantur & aura,
Et summum norunt conciliare Deum.*

*Non igitur talis toto thesaurus in orbe
Exuperans Cræsi diuitiasque Myda.*

*Somma Deo patri debetur gloria, Christo
Par decus, atque habeat hoc paracletus idem.*

Ad Ciriacum Pontificem.

Clemens Ciriace papatum renuis,

Ad natum Vrsula decedens strennuus

Tremibus ad Ubios.

Ad sponsum D. Vrsulæ Ethercum.

Ætherie digne fers annulum,

Nobilis Vrsula optans connubium.

Consummatum Agrippina.

V.

Simoneus venerabilis Colonien. Pontifex, præesse
anno salutis 511. Hic prædicationis ac villicationis
munere fideliter completo, beatum finem adeptus est.
Sacerdotii dignitatem officiumque magno cum tremore
illius patres obeundum vere sciebant. Hoc ipsum omnes
suspendere sacerdotes, præsertim qui magnis vitiis in-
uari, mysteria corporis & sanguinis Christi intrepide
ministrare præsumunt. Mali sacerdotes Iudæ prodito-
runt assecla.

VI.

Carentinus optimis comparandus pontifex sub Ju-
lino Imperatore. Nam ea tempestate non nisi insigniter;

doctus, aut nobiliter natus, ad eum Episcopatum pervenire potuit. Hic à Fortunato episcopo Pictaviensi, à doctrinæ integritate, vitæ honestate, zelo iustitiæ ac aliis non vulgaribus virtutibus haud mediocriter commendatur.

VII.

Remidius Pontifex bene doctus, qui & alios docere potuit, anno virginæ partus 914. prælle cepit. Fuit talis, ut hoc Pontificatu minime fuerit indignus. Litterales Annales de eo sobrie scribant, insignem tamen fuisse personam, tum locus, tum celebris religio & magnorum predecessorum exempla persuadent: liquidem verbo & opere vitæ plurimum Christianæ Republicæ profuit. Hic etiam tempore Regnum Franciæ Christi fidem per S. Remigium Remensem Archiepiscopum suscepit, qui reges eorum Clodoveum cum multis aliis baptizavit. Franci enim cum Bellum gererent cum Alemanis & eorum exercitus iam prosterneretur, rex Clodoveus infidelis, memor suæ vxoris fidelis, eiusque piæ admonitionis, se ad Christum conuertit, ac eis implorato præsidio, mox victor euasit, indeque baptizatus fidem Catholicam professus est, ac per totum regnum Franciæ predicare præcepit & amplecti religionem Christianam. Francorum in religionis Christianæ, diuinæ sapientiæ, & armorum gloriam designant.

VIII.

S. Cunibertus natus est apud Mosellanos, ex patribus illustribus, patre Crallone ac Regina matre. Primum suæ adolescentiæ annos in Francorum regis aula admodum pie transegit, & cum Dagoberto regi ob insignem pietatem, cui prudentia comes esse solet, innotuit, ab eo plurimum dilectus est. Erat iuuenis mansuetus, castus, spectabilis in omni honestate ac probitate, erat & eximie humilitate præditus, & his modis gratus est factus regi. Rex quadam nocte in loco ubi hic Cunibertus requiebat,

bat, vidit ingens præter solitum, lumen, & facta die, Cunibertum aduocauit, eum amplectitur, ac in filii locum adoptauit, pronuncians, quod vere Deus in illo fuerit: cui inde eius consiliis plurimum semper delectatus est. Treuitorum vero Archiepiscopus eum sibi adesse postulauit & ob multiplicia virtutum genera Archidiaconum ordinauit. Interea apud Coloniam primarius pastor Remigius vita fungitur, quare populus vna cum Clero hunc situm Archipræsulem, qui erat in ecclesiasticis officiis bene probatus, eligendum minime dubitant. Hic & optimi reuerentia Dagoberti vrgebat autoritas, verum sola Cuniberti familiaritas obstabat ac repugnabat. Tandem cum videret se haberi non posse, acquieuit, ac se eorum submisit voluntati, & Remidio defuncto annum circiter 622. tempore Heraclii Imper. 7. Calend. Octobr. in episcopatu successit. Ad hoc promotus ministerium, talem in eo se gessit, ut omnes vere de eo dicerent, illum Dei honorem ac omnium salutem quærere ac toto pectore promouere. Hac vitam eximia ac singulari pietate, in qua per quadraginta annos incubuit, apud omnes posteros nominis immortalitatem consecutus est, apud Deum vero æternam salutem. Perduxit permagnificam in honorem diui Clementis extruere muros vrbis Colonienfis basilicam, ibique collegium instituit, & possessionibus admodum liberaliter largitus. Cum tremendum Missæ sacrificium in basilica decem millium virginum perageret, Deus per columnam, quæ eius insidebat capiti, sanctitatem illius declarauit. Rex Franciæ Dagobertus filium suum Sigibertum, hæredem Austrasiæ, instituendum huic Coloniam transmisiuit. Oppidum Zuzatum sua industria, cum omni suo territorio, quod tamen sub Theodorico de Morssa defecit, ecclesiæ Colonienfi adiecit. Pipinus dux Brabantiae ac marchionis domus Franciæ, post S. Arnulphum Metensem Episcopum, hunc S. Cunibertum, sanctitate illustrem, omnibus suis negotiis, intimum consiliarium constituit. Tandem Cunibertus villicationis suæ completo feliciter cursu

portionem, quam auctiorem reddidit, quamque
 desideravit, pridie idus Nouemb. hinc emigrans, in
 percipit. Corpus eius in ecclesiam diui Clementis, quae
 ipse construxit, quae iam diui Cuniberti dicitur, honore
 ce sepultum est: qui postea multis conuulsus
 Tempore Signuini Archiepiscopi, qui fuit anno Domini
 1089. ordine 35. monasterium beatae Mariae ad Gra-
 fortuitu ardere coepit, atque ex eodem incendio domus
 diui Petri à parte orientali quoque conflagrare inchoauit
 & adeo illud incendium inualuit, vt de restitutione
 desperaretur. In eo rerum articulo ac summo discrimine
 ad collegium diui Cuniberti accurrunt, afferuntur
 episcopi reliquiae, & ecce eis praesentibus, flamma
 tum cessit incendium. Haec acta sunt & relata in
 multis viris grauibus, in ipso Archiepiscopo, spe
 bus. Mirabilis plane Deus in sanctis suis. Anno Domini
 654. ignis de caelo cecidit, & secuta est pestis graui-
 & angelus hoc tempore, visus est.

IX.

Bocaldus vir valde pius ac doctus anno Domini
 praesulatum adeptus est legitime. Incidit hic bonus praesulatus
 in ea tempora, quo pestis illa noentissima Mahumetana
 coepit. Sectae enim ac haereses, tum facile in ecclesia
 urgunt, cum varia ac dissentientes de religionis doctrina
 opiniones habentur. Tum temporis erat ecclesiarum
 concordia per varias haereses & maxime impio dogmate
 Arrii, dissipata. Atque vbi errore implicatae conscientiae
 sunt, & animi in dubio versantur, facile suspectam habent
 doctrinam Christi, & paulo momento huc atque illuc
 pelluntur. Est enim veritas acerba & inuisa, adulatione
 ro dulcis acque iucunda. Loquimini nobis placenter
 audiemus. Fuit Mahometes vitiosissimus, maledicentis-
 simus Arabs, praecursor Antichristi, qui se spiritum
 etum iactare, ac veteres Ecclesiae Catholicae patres con-
 temnere, vt nostris temporibus Martinus Lutherus, etc.

habuit. Habuit quendam pseudomonachum Sergium, qui eius heresim mirum in modum iuuit ac promulgauit.

X.

Stephanus amator & promotor religionis sub Theoderico rege Francorum decimo, id est anno Domini 660. ad Ecclesiam gubernaculum affectus est. De quibusdam nihil aliud scire potuimus, nisi nuda tantum nomina. Boni praesules construendis ac ornandis templis suam diligentiam impendebant, & hac ratione Deo placere studebant: nec sane immerito: at nostri temporis haeretici, ut destruantur ac spolientur, inuigilant. Sic piorum hominum, ut Dauid, Iosia, Caroli Magni, Pipini ac aliorum, ut ornare templa Dei, at haeticorum prophanare. Vtiorumque apud Deum sine dubio, ut diu par studium, ita salutare praemium.

XI.

Abeluuinus legitime ad regimen promotus anno Domini 690. sub Clodoueo tertio Rege Francorum: qui hoc habet laudis, quod fuerit pacis & tranquillitatis publica studiosus. Huius tempore monasterium Regulatum iuxta Nouesium hac ratione habuit exordium. Fuit Phanum siue templum Liberi patris, id est Bacchi, multis annis. Anno Domini 691. huius Archiepiscopi Abeluuini tempore, templum illud ad Dei honorem consecratum est, ac diuae Mariae Magdalena Sacellum appellatum. Cum autem Nortmanni innumera Barbarorum multitudine per Germaniam circa annum salutis 881. grassarentur, templum illud vna cum toto oppido Nouesio devastatum & solotenus demolitum est. Verum cum tranquilliora data essent tempora ex apparentibus vestigiis, templum oppidum & sacellum, in vrbs suburbio instauratum est, & Neuwenberg, id est, nouus Mons, appellatum. Deinde populi crescente deuotione, Sacerdotum & Clericorum non parua neque contemnenda ibi vltro fra-

ternitas & regularis vita, præsertim sub Sigwino Archiepiscopo Coloniensi, inchoata est. Hæc euangelica multorum animos accendit, atque inflammavit, adeo ne ut etiam nonnulli Canonici ex summo templo Coloniensi, non infimæ familiæ, relicto mundo, sese humanitæ communioni manciparint. Quare Reynoldus Archiepiscopus eam approbavit atque confirmavit. Philippus inde Collegium pro quindecim Canonicis, quibus Præpositum præesse voluit, ordinavit, & benedictionem largam pro sustentatione, contulit. Anno igitur Domini 1181. primum Præpositum, dominum Sigwinum habere cœperunt. Agit in eo hoc anno præsentis 1579. Prior R. D. Quirinus Telanus, vir religiosus ac prudens.

XII.

Giso vir pius ac honestus, anno salutis 694. præ Ecclesiæ cœpit, qui à morte apud sanctum Severinum sepulturam habuit. Huius tempore fuit & sanctus Swibertus, quo tempore & sanctus Willebrodus, de quo videbitur in Ultraiectionis. Quia vero sancti Swiberti memoria quæ nos sacrosancta est, opera pretium duxi eius hic huiusmodi breviter annotare. Sanctus Swibertus, natus fuit ex Anglia, ex præclaris ac Christianis parentibus. Hic ipsa adolescentia in optimis moribus & sacrarum literarum scientia diligentissime est instructus, & hanc parentum suorum sollicitudinem multis paralangis superare conatus est. Factus vir omnem mansuetudinem & benevolentiam ac humilitatem præ se tulit. Coluit sincere Deum & omnium vitiorum summus factus est hostis, & hac sua modestia, cum in Cænobio quodam Abbatem ageret, etiam nobiles ac Regum filios ad se allexit. Eius hortatu Iodocus & Winotus Regum liberi mundum cum suis blandimentis contempserunt & anachoretæ facti sunt. Ordinatus Episcopus, venit cum duodecim sociis, monachis modestis ac doctis in Germaniam. Instructus est apud præ-

fractos Saxones, quos Westphalos vocamus, diuini ver-
 bi præco. Quod quidem munus, ipse apud eos, quos nunc
 Monasterientes appellant, sedulo executus est. Inde con-
 structo ibi D. Pauli oratorio, quod modo Monasterii sum-
 mam est templum, diuertit ad grandem quendam vicum,
 id est, Brunsvick, atque ibi simili modo ad Christi religio-
 nem plurimos adduxit. Accessit Coloniæ Agrippinam,
 & ab eius loci Archiepiscopo religioissime tum a Plectru-
 de, sancta matrona, quæ ibi pie vivebat, susceptus est. E-
 git hic cum sancto episcopo vtro utroque de rebus eccle-
 siasticis, sed & piæ matronæ, diuini sermonis auidissima,
 cuius æternæ documenta ac consolationis impartitus est.
 Cum vero nobilis quidam diuini morbi molestia crucia-
 retur, piæ mulieris intercessione eum pristina sanitati re-
 stituit. Ut igitur religiosa mulier grata esset, & viro Dei ma-
 xime gratificaretur, obtulit ei quietionis locum oportu-
 num, Cæsaris Werdenam scilicet. Ad hunc ergo S. Swi-
 bertus se contulit ac totum sese deuotioni ac contempla-
 tioni dedit & ingenti à fidelibus argenti auriq; collecta pe-
 cunia, in eadem Insula collegium cum ecclesia construi fe-
 cit. Inde multis collectis discipulis, viris pacatis ac eruditis,
 ac sua doctrinæ sequacibus, sub arcto sanctæ regulæ iugo,
 vitam duxit sanctissimam: Willeicum sanctum presbyte-
 rum semper in suo comitatu indiuiduum habuit socium.
 Demum agrotare cœpit & fratres suos sapius aduocauit
 & eos mundum contempere, Christi vestigia sequi, dile-
 ctionis ac pacis virtutem custodire, diligenter adhortatus
 est. Tandem anno ætatis suæ 69. Calendis Martii, anno
 salutis 717. feliciter in Domino obdormiuit. Anima san-
 cti viri in obitus momento S. Willibrodo episcopo Tra-
 lectensi, suo dilecto collegæ, apparuit, petens vt cum suis
 illius interesse velit exequis. Ad quas se vir pius cum ho-
 nestâ Plectrude ac cum aliis multis prælatis, contulit. Mul-
 ta per eum Deus miracula operari dignatus est. Hanc eius
 vitæ historiam Marcellinus presbyter, eius discipulus,

qui 70. annos apud Frifones prædicauit & Dauentia. quiescit, vidit & scriptis posteris mandauit. Est singularis patronus, qui morbo angina laborant. Hildegerus Archiepiscopus Colon. cum esset cum Pipino Caroli Magni filio contra Saxones perfidos profectus, magnam corporis iacturam passus est, ex quodam calu, cum Werda se contulisset, sancti Swiberti meritis sanitatem concessus est. Anno à natiuitate Christi 748. fuit hic Pipinus Princeps illustrissimus & Christianissimus. Hic extruendicit in Werda munitionem ob defensionem Ecclesiarum, quia S. Swibertus requiescit. Hic quoque Pipinus, in Francia apud Stephanum II. Pontif. Romani. instituit, S. Swibertus è terra leuaretur & sanctorum catalogo describeretur. Mandauit hoc negotium Pontifex Germania Episcopis, præsertim Hildegero Coloniensi Archiepiscopo; qui eo propensior in eum fuit, quod eius beneficio sanitati fuerat restitutus. Hic igitur apostolica auctoritate multis præsentibus prælatibus. Idus lunii corporis sancti Swiberti è terra cum summa reuerentia leuauit. Inde anno Domini 803. Leo IV. Pontifex Maximus cum esset in Germania, Caroli Magni instantia ac Hildebaldi Archiepiscopi Coloniensis cum innumeris prælatibus nauigio venit in Werdam ac sanctum Swibertum præsentem Imperatore Carolo, sanctorum Catalogo ascripsit. Eius Ecclesia à facinoroso quodam incendio est deleta, quod pessime cellit, quæ tamen breui à duobus Satrapis magno impensis, est restaurata. Huius quoque sancti Swiberti discipuli, qui cum eo ex Anglia venerunt, non parum Germaniam Euangelio Christi illustrarunt. Modo præfenti Collegio præest D. Ioannes Nopelius sacra Theologiae Licenciatus, Decanus dignissimus. Frisii quoque hoc tempore Rabodo eorum duce superato, à Pipino ad Christianismum inducuntur. Apud hos sanctus Wilbrodus, quem nonnulli Clementem vocant, frequenter de Christi verbo habuit conciones; eosque instituit.

Anno

XIII.

Anno primus succedit episcopus. Hic vir vocationem suam ad Dei honorem & animæ suæ salutem ac proximi commodum sempiternum perduxit. Portiones aliquot apud sanctum Seuerinum ordinauit, & à morte ibidem tumulum consecutus est.

His temporibus fuit sanctus Lambertus Traiectensium Episcopus, qui cum non dubitasset Pipinum adultèrè reprehendere, à Dodone Pellicis ipsius fratre, miserè traditus est. Homicida ac omnes sceleris conscii intra annum miserè intereunt diuinitus puniti. Habuit hic Pipinus filium Grimoaldum, qui à quodam milite Gregorio occisus est.

XIV.

Pharamundus anno Domini 728. ad gubernaculum admotus est. Hic sancti viri officium re ipsa declarauit: nam victu sobrius, actu iustus, sensu pius fuit. Circa hæc tempora Romanum Imperium gubernabat Carolus II. Princeps Christianiss. qui breui tempore totum imperium collegit, quod superiores tot bellis exagitarant. Suspicionem concepit in uxorem suam honestam, quare illa se ab illo abdicauit, & ædificato monasterio in Allatia, illi se inclulit. Exemplum humanæ instabilitatis.

XV.

Sanctus Agilolphus fuit ex illo sacro collegio, quod S. Bonifacius ex Anglia in Germaniam, vt eam ad Christi religionem conuerteret, adduxit: qui fere omnes, vt fuerunt viri sanctitate & eruditione insignes, ita eius quoque consanguinei, & amicitia vinculo coniuncti. Hic Agilolphus in nouello monasterio Malmodariensi, monasticam vitam est professus, inde ob egregiam pietatem eidem monasterio prefectus in Abbatem, & cum à Rege Francorum plurimum diligeretur, ecclesiæ Coloniensî datus est Archiepiscopus anno salutis nostræ 728. Fuit autem vir pius, mitis ac pacificus, & bonus gubernator eccle-

fia. Olim Germaniam ad fidem Christi ac eius religionem
 monachi conuerterunt, nunc apostata, exiit, uolunt
 monachi, qualis Lutherus ac eius affectu, eam euenit
 Fuit & hic Agilolphus, iustitia obseruantissimus & ad
 rorum insectator: ceterum, qui ob suam probitatem
 (ut fieri solet) impiis valde fuit inuisus: hi tandem noctu
 casione virum innocensissimum, interemerunt. Quod
 enim intestino Francorum bello, regis partes, quibus
 à consiliis esset, secutus est. Cum autem res ad arma uer
 set, rex eum ad proceres, ut de pacificatione tractaret, ue
 sit. Exercitus autem in Ardennia prope Malmodarium
 monasterium consistebat: beatus autem hic Pontificus
 nullis conuenientibus, à satellitibus interficitur. Dehinc
 ad Malmodarium cœnobium ibique honorifice sepultus
 Locus ille ubi ab impiis fuerat occisus, multo tempore
 ridis permansit, & nocte ingens lumen ibidem uisum est.
 S. Anno inde eum transtulit Coloniam & ad Gradus Ma
 ria reposuit, qui multis miraculis claruit. Malmodarium
 Sigebertus rex inter alia cœnobia fundauit, & sic illud lau
 ctus Remaclus appellauit, quod à malorum spirituum in
 festatione locum illum emundauerat.

XVI

Rangefridus, siue ut nonnulli uolunt, Albericus, an
 no Domini 746. ad clauum Ecclesiæ sedit rexque fide
 ter annis 20. Circa hæc tempora, anno Domini 756. in
 ruit sanctus Gangolphus comes in Burgundia, qui ad
 puer Christianæ religionis disciplinis eruditus est. Factus
 vir duxit uxorem, genere nobilem, ipsi non imparem, sed
 moribus dissimilem. Exercuit sub rege Francorum Pipi
 no militiam, sed plane euangelicam. Uxor ut erat mali
 gna, omnia eius facta sinistre interpretata est. Emitte
 rem Gangolphus & hunc fontem diuinitus alio transiit
 qui morbis variis medetur. Uxor ut sua uacaret cupidita
 ti, se cum quodam clerico imo apostata, commisit. Cum
 rem maritus cognouisset, & eam sceleris arguisset, neque
 proficeret, omne negotium Deo commisit, & se ad eius
 contra-

in rubernio abstinuit. Ipse pietatis operibus libere vacare cepit. Reddita illa sua libertati, cum suo adultero societate indulset libidini. Ut autem concupitis liberius frueretur complexibus, sanctum virum Gangolphum è medio auferre cogitabant. Vicit pudorem libido & breui alteri dolo interemptus est. Habuit duas amitas, Willtradem & Vullegisam matronas honestas, quæ cum eius cognouissent obitum, corpus honeste in diui Petri basilicam, quam ipse construi curauerat, sepelierunt. Dominus eum Deus cum crebris miraculis celebrem reddidit. Rebus autem hæc non mansit impunita: nam homicida aditer intestinorum effluxione in Cloaca interiit, adultera sancti viri calumniatrix ad quodq; verbum fætidum crepitans sonitum, misere obiit. Hanc rem ipso rege Francia pericrutante & comperiente, cognouimus.

XVII.

S. Hildebertus anno salutis humanæ 778 cum apud regem Francia Cancellarium (vt vocant) ageret, Ecclesie regimen suscepit. Fuit vir multis magnisque animi dotibus ornatus, & maioribus vitæ meritis suspiciendus. Causa lapsus est de equo & corporis iactura non mediocrem passus. Inde diui Swiberti Episcopi beneficio (quem postea apud Insulam Werdenam è terra leuauit) consecutus est sanctitatem. Cum postea à Pipino rege Gallia contra rebelles Saxones mitteretur pro pace facienda, apud Weseram fluuiū pro constantia fidei & regni casus est, martyr Christi factus in bello. Delatus est Coloniam & apud Aureos martyres in sacello diuæ Helenæ sepultus. Apud eius sepulchrum hæc inscriptio in saxo incisa est:

*Hildebertus meritis, qui falsus Episcopus almis
Assumptus cælo.*

Obiit incarnationis Domini DCCCIV. 4. Kalend.
Iulii. Prefuit annis 26.

Bertholinus canonicus electus succedit, qui praeter
annis decem, sub Pipino rege Caroli Magni patre. Hic
pinus primus Romanorum Ecclesiasticus ritus & cere-
monias in Franciam accepit atque attulit: a
que negotium S. Remigio Rotomagensium Archiepiscopi
po datum, ex Emilio. Remigius hic fuit insignis Doctor
qui Germanis quoque populis praedicavit. Fuit vixit
mansuetudinis.

XIX.

Ricolphus in successorem eligitur anno tertio sub Co-
rolo Magno, qui praefuit annis 22. laudabiliter. S. Rey-
noldus fuit ex regali familia Caroli Magni, ex Gallie par-
tibus. Relictis bonis temporalibus amplissimis, Coloni-
am peruenit ac in monasterio sancti Panthaleonis factus
est monachus. Vixit hic in magna ac mira abstinentia
virtutes omnes in eo resplendere. Dedit autem illi Do-
minus ad sanitates agris conferendis gratiam non exi-
guam. Tandem ex invidia, quae bonis actionibus sem-
per solet detrahere, operariorum iniquitate, interfectus
est innocenter. Corpus autem, ut scelus posset carari,
proiectum in puteum. Verum Dominus Deus, cui fide-
liter seruierat, tandem illud evidenti signo revelavit. Cum
autem Trotmanni, qui nunc sunt Tremonenses, noviter
essent ad fidem Christi conuersi, & à Colonensibus ve-
cinis aliquas Dei amore peterent reliquias sacras, hietate
quam singularis patronus illis assignatus est, qui in Dei
ac sancti Reynoldi honorem insigne templum construx-
erunt.

XX.

Hildeboldus, qui alibi dictus est Albericus, ex bo-
nesto sacerdote ob animi candorem & innocentiam,
Caroli Magni autoritate constitutus est Ecclesia Co-
loniensis mirabiliter antistes. Nec enim vultum re-
fert, quali genere ortus sis, sed quanta fide pietatem colat,
neque

neque quos gentiles enumeres, sed quorum vestigia persequare. Nec enim Dominus genere, sed fide allectus est, ut cum sanctis hominibus fœdus sanciret, nec humana nobilitati, sed fidei claritati præmia diuina proposuit. Præfuit hic optimus episcopus vtilissime ac summa cum laude. Ludouicum Caroli Magni filium Aquisgrani in regem Romanorum consecrauit. D. Petri monasterium Coloniæ, vbi modo est summum templum, in quod fere omnes Episcopi sepulti sunt, construxit. Olim templum S. Eugenia, quod nunc est S. Cecilia, pro summo templo habebatur. Hic S. Luitgerum sacerdotem ordinauit & Episcopum consecrauit, & eum inde apud Frisones verbi Dei prædicem constituit: qui Monasteriensis primus fuit Episcopus. Tandem Hildeboldus huic mortali vitæ valedixit, & ad aureos martyres, id est, D. Gereonem sepultus est vir sanctitate conspicuus.

XXI.

Hattebaldus siue Hagebaldus vnanimi cleri & populi consensu constitutus est Episcopus. Fuit vitæ bonitate ac morum integritate præditus. Sub eo festiuitas omnium sanctorum in Ecclesia celebrari cœpit. Præfuit laudabiliter Ludouico Pio annis 12. Hic Imperator Aquisgrani ex omnibus Germaniæ Principibus ac Episcopis celebrauit Conuentum pro reformando Ecclesiæ statu, præsentem hoc Episcopo, qui summa diligentia effecit, ut ministris ecclesiasticis vitæ necessaria subsidia præberentur. In hac quocumque synodo vanitates vestium, luxusque gemmarum & aurum argenti nimia pompa ecclesiasticis interdicta sunt. Vt in nostris temporibus Ludouice viueres. Tempore quoque huius Imperatoris celeberrimum monasterium D. Cornelii prope Aquisgranum, quod Carolus Magnus fuerat auspiciatus, consummatum est. Obiit Archiepiscopus anno Domini 890. Pipinus Maior domus apud Francos habuit in matrimonio Plectrudem feminam nobilissimam, ex qua duos suscepit filios, Drogonem & Grimoaldum. Verum cum Pipinus ad Alpaidem animum adiecisset, Ple-

Strudis eius legitima cum multis opibus Colonia Agrippinam se contulit & illic in honorem beatæ Mariæ virginis, matris Domini, in sine nobilium virginum collegium condidit & amplissimis muneribus dotavit, & cum in nepte Noitberga, quæ ei erat adiutorio & solatio pie vivebat. Cogitauerunt consanguinei Noitberga eam deitate, verum ipsa omnem seculi pompam cum suis oblectamentis, malens immortali nubere sponso, contempsit. Cuius vero pro sui corporis dissolutione vehementius insistens Christus eam à corpore sustulit & regni cœlestis hereditatem effecit. Circa eius exanime corpus duo apparere luminaria, quibus Christus eam cœlesti frui lumine, monstravit. Reliquia eius ac reliquæ magno honore & religioso studio Colonienfibus sepultum est. Inde translatum Confraternitatem ad Carthusianos patres, vbi hodie reuerenter asseruatur. Cum autem Præstrudis multis annis in maxima vixeret religione, mortua est, & in suo templo Colonia honorifice sepulta. Palatium ducum Agrippinensium & Lotharingorum Colonia in claustrum virginum Sanctimonialium commutavit. Multæ reliquæ in eo templo conseruantur.

XXII.

Guntherus siue Guntharius ex nobili Francorum stirpe prognatus, assumptus in summum sacerdotem circa annum Domini 890. fuit vir in sacris literis apprime eruditus ac magno animo præditus. Habuit sororem Valterdam, quam dux Lotharingæ Lotharius, repudiata sua legitima vxore Tyberga (quod ei crimen incestus impositum fuit) superduxit & hoc diuortium Guntherus approbavit cum Theigaudo Treuerensi Archiepiscopo: quare ambo à Nicolao I. Rom. Pont. excommunicati sunt. Cum autem rem hic excommunicationem non curasset, ac Roma iret, apud Xantos cum sacris operaretur, sacris vestibus à Angelo (vt ferunt) spoliatus ac breui mortuus est. Treuerensis ab Adriano II. absolutionem cōsecutus est, qui postea

re obiit. Sub hoc Gunthero fuit Eberhardus, Comes Clivenfis, ac vxor eius Berta, nobiliffima matrona de Magni Caroli stirpe & S. Luthardus, Berengerus Episc. Tullensis, eorum filii: hi duo cœnobia seu congregationes instituerunt in Witelhel, ordinis Canoniorum Regularium ac alteram Nouesii, in honorem matris Christi, quæ nunc sunt Canonissæ. Fuit quædam deuota illius monasterii Abbata Giepa nomine: hæc deuotionis ergo profecta est Romani, & à Romano Pont. S. Quirini martyris caput impetravit & Nouesium transtulit, qui patronus Nussienfis singularis apud Deum crebrius comprobatur. Saxones perpetuo rebellantes perpetuoque victi, coacti Romanam ac Catholicam religionem sub Carolo Imp. acceperunt.

XXIII.

Sanctus Willibertus precibus & intercessione Caroli diligenter populo Agrippinensi commendatus consecutus est Pontificatum per legitimam electionem. Fuit ante presbyter Colonienf. doctus pariter ac pius. Habuit synodum Colonia, cui Moguntinus ac Treuirens. Archiepiscopi interfuerunt. Statutum ibidem, vt sacerdotes sacris operam sedulo dent, ouesque Christi fideliter pascant, neque eas malis exemplis trucident. Præfuit Episcopus sub Arnulpho Imperatore annis 20. laudabiliter, mortuus anno Domini 889. cuius ossa apud sanctum Andreæ conseruantur. Hic Ecclesia sancta Cecilia Collegium virginum addidit, quod inde sanctus Bruno Archiepiscopus, ampliauit. Tunc temporis populus vix cum Cero Episcopum eligere solebat & penes Imperatorem conferendi Episcopalia insignia summa erat potestas. Hoc tempore, id est, anno 877. Alefridus ex diœcesi Colonienfi ortus, Episcopus vero factus Hildesheimensis, fundauit amplissimum ac potentissimum Collegium virginum Esslenf.

XXIV.

Hermannus cognomento Pius, ab vniuersim consenti-

ente Clero summi Collegii, eligitur Anno Domini 892. Archiepi copus Coloniensis. In aula Arnulphi Imperatoris summa erat autoritatis. Fuit utique vir bonus, iustitiae aequitatis promotor ac defensor, iniquitatis ac violentiae vindex. Praefuit annis 35. sub tribus Imperatoribus laudabiliter, & à morte anno reparatae salutis 924. in Ecclesia D. Matthaei, quae nunc est S. Andreae Apostoli sepultus. Hic collegio D. Andreae de Decimis in Bacharach optime prospexit Arnulphus Imp. cum se voluptatibus immergeret & ecclesiae bona sibi vindicasset, deficere coepit & peritiam, ut sacrilegus, mortuus est.

XXV.

Witfridus anno salutis aeternae 925. creatus est Pontifex, ac in eo administrationis munere annis 25. sub Henrico Aucepe inculpate vixit. A morte bonus ac fidelis pastor supernis spiritibus sociatus est Anno incarnationis Christi 953.

XXVI.

S. Bruno ex regali ac honestissima familia Henrico Imp. ac Saxoniae duce, matre Mechtilde, matrona religiofilissima, natus est. Fuit in Brunone magna sublimitas & summa apud eum humilitas: fuit natalium nobilitas, honorum dignitas, scientiae excellentia, animi ac habitus submissio. In primis annis optimo iuventutis institutori Baldrico, Episcopo Traiectensi, ut in bonis literis ac moribus educaretur ac institueretur, traditus est. Habuit & alium, scilicet Israel Episcopum prudentem, moderatorem, qui veteri de eo testatus est, eum virum sanctum eualurum. Tale magistri de discipulo extat testimonium. Sub his in facris literis ac moribus honestis plurimum profecit. Poetarum laudatione, praesertim Christianorum, valde delectatus est. Cumque eius frater Otto, natu maior, ad imperium periret anno Domini 937. sublimatus esset, ad aulam patris eo evocatur. Hic iam pietatis ac eruditionis suae mira & re-

... dedit specimina. Bibliothecam suam semper secum con-
... In diuinis officiis, quibus assidue interesse gaudebat,
... gessit attentissimum. In aula calamitosi ac pauperibus
... consilio & solatio. Witfridus Colon. ecclesie pastor
... patrie ac regie maiestati, relictis terris, caelum adit:
... utitur igitur e sanctissimo Colonien. ecclesie senatu,
... nondum humato predecesore, quatuor summi viri & eo-
... dem numero laici, viri eruditione ac grauitate excellentes
... Imperatorem, petunt episcopum. Sciens ac probe no-
... uens Imperator fratris ingenium, quare eis eum obtulit.
... primo uocationem hanc tanquam a Deo factam, submis-
... sisse cepit, tum Colon. tumma animi gratitudine eum am-
... plexi sunt. Eo igitur Pontificalem conscendente cathedra,
... hostes non mediocriter conturbati fuere. Tenuem
... ecclesiam vir permagnificus ac ex regali stirpe, non ab-
... eruit. Vidit ergo ipse hanc dietam, hunc locum, alios re-
... ttere mores, quare se totum ad religionem composuit,
... hanc Ecclesiam plurimum illustrauit. Cum iam in sum-
... mum sacerdotem esset consecratus, nihil tam sibi in votis
... habendum arbitrabatur, quam religionem in sua diocesi
... officio continere. Omnem uitae luxum ac uestium mol-
... tiam execratus est, & suo exemplo ad hoc alios instigauit.
... namque naturali plurimum polleret facundia, quare ipse
... et magno cum fructu tum praedicabat, tum prouinciam
... tam diligenter uisitabat. Licet semper variis esset disten-
... sionibus negotiis, magnam tamen diei partem sacrarum lectio-
... literarum ac precibus transigebat. In monasteriis ac col-
... legiis noluit religiosos ociari, ignauum inquit, pecus a pre-
... cipibus arcendum. Ipse quoque sapius se a turba subduxit,
... et uita solitaria plurimum delectabatur. Valde cauit ouis
... suis, ne possent ullo modo seduci. In colligendis ac co-
... llegendis sanctorum reliquiis fuit studiosissimus. Quare
... per Abbatem Fuldensem Hadamarium reliquias S. Pan-
... thaleonis Colonia affert fecit & in eius honorem mona-
... steriorum in signe, ordinis diui Benedicti, ex castro Tuitien-
... quod destruxit, & ponte Renano, quem demolitus est.

fundavit. Pons ille à Constantino Magno anno Domini
 310. constructus est. Eius quoque opera baculum diuini
 tri eiusque catenas Coloniae habemus. Adduxit & sancti
 Patroclum, Eliphium, priuatum Gregorium Spoletanum
 Pallius est tamen diui Patrocli reliquias Salsatum translatum
 ri, in cuius honorem ipse per magnificam construi fecit
 siliam. Transtulit & D. Euergisium Tungris & in D. Co
 cilia templum anno D. m. 939. deposuit. Innotuit & R
 ma, & Agapetus Pontifex eum ob insignem suam pietatem
 valde dilexit & apostolorum consortem & propagatorem
 diuinorum praeceptorum appellauit. Cum omnia in res pondi
 entalibus partibus bellis feruerent ac seditionibus. Omne ille C
 Imperator fideli fratri, quorum vna erat mens, regni in pauper
 goria commisit. Fratris nomine Aquilgrani conuentum
 indixit & principibus dicto obedientes esse & a turbis
 cedere, sedulo & grauiter adhortatus est. Hic iam vtrumque, vbi v
 statum in bono ordine conseruare summo opere adtingere, cito
 uit. Bonos defendebat, ac promouebat, malos & iniquos Eueh
 persequabatur, ita sese nouerat accommodare, vt non potest orbem
 sit non esse vtile ac honestum, quicquid instituebat: nempe
 eum iure reprehendere potuit. Cum pacis perturbatores illum
 insurgerent, coactus est bella eaque ingenia contra hominum
 modi malignos gerere, quare non mediocria mala vidit. Deus ex
 ex omnibus eum eripuit Deus. Profectus est Parisios, eam
 que parere docuit, & Lotharium regem, suum conlangui
 neum, quem illi repulerant, agnoscere ac suscipere, coegit
 Lotharingiam quoque, quod ibi multa committerentur
 latrocinia, domuit, & in solemnem conuentum a fratre Otto
 ne regendam Ecclesiae Colonienſi (quod tamen non potest
 mant) accepit. Fratris filium Ottonem H. Aquilgrani
 Imperatorem elegit & consecrauit, & cum hoc alter
 rum Ludolphus indigne ferret, ac in patrem conspira
 à sententia desistere compulſit. Eius temporibus fuerunt
 manni, qui multa mala vndique faciebant, quibus illere
 stitit, & multos ex iis ad fidem Catholicam induxit. On
 Mag. frater venit cum vxore sua ac insigni nobilitate
 pa Co

Coloniam, & ibi festiuitatem Pentecostes, presentibus
 Moguntino ac Treuirensi Archiepiscopis cum magna læ-
 titia peregerunt. Hic ciuitatem Coloniam à tributis liberã
 reddidit. Cum iam denuo Galliam accedere ob nepotum
 horum dissidia componenda disposuisset, aduocauit pri-
 uos Cleri ac populi, & quæ ad Dei honorem ac ecclesiæ
 tranquillitatem agenda diligenter adhortatus est. Cum
 hæc omnia pendii, ac nepotum animos dissidentes conate-
 re conciliare, cœpit infirmari, & cum ab Episcopo Remẽ-
 Wigfrido interrogaretur, quis eum morbo molestaret,
 respondit, non morbum, sed sui corporis dissolutionem
 esse. Condidit testamentũ & omnia sua in ecclesiæ vsum
 s, regni pauperũ sustentationem distribuit. Cum autem astantes
 conuenirent, maximum videret cõtristari: nolite inquit fratres hæc mea
 a turbare. Cõtristari: tristibus istis mox læta succedent: Illuc per-
 in vtriusq; ubi viros longe plures & clariores, quã hic vnquã vide-
 re adiuuabo. cito videbo. Facta confessione ac summa deuotione sa-
 & in quocũq; Eucharistiã, extremã vnctionem percepit, & inualescẽ-
 , vt nõ potest morbo, integra mente, media nocte feliciter obdormi-
 bat: obiit, Idus Octob. vir omni virtutum genere laudatissimus
 curabat summã perfectionis. Obiit autem an. Do. 924. cũ sum-
 tra huiusmodi cum laude ac pari vtilitate annis 12. præfuisset. Corpus
 ala vidit, & exanin e breui delatum est Coloniam ac in suo mo-
 nasterio, id est, Diui Panthaleonis, multis collachryman-
 tis, vt iusserat, tumulatum est. Falemarius autem eius
 Deaconus ac successor, quo semper familiarissime fuerat v-
 tu eius exequias, sicut ei fuit mandatũ, cui omnia sua
 cana commisit, diligẽter executus est. Huius sancti Bru-
 nis Epitaphium apud sepulchrum tale legitur:

Fundite corda preces, lachrymosas misite voces:

Ecce pater patria conditus in silice.

Regia progenies, terras memoranda per omnes,

Bruno pacificus, vir bonus atq; pius.

Archos antistes, cui clara Colonia sedes,

Visus erat cunctis charus vbiq; bonis.

Offendit tenebras lux vinacissima terras,

*Non fuit hic mundus tam raro munere dignus
 Raptus ab hoc nauo, tam fructus Domino.
 Idus Octobris quinto praesul duodenus,
 Vita concessu spes comes alma fuit.*

In monasterio illo diui Panthaleonis olim sancti vincti
 ere, qui illud vt sanctorum reliquijs, ita quoque pia
 plurimum illustrarunt. Primus monasterii Abbas fuit La-
 dericus: qui vero modo gubernacula tenet, id est, Anno
 Domini 1579. est R. D. Godefridus Werdenſis, qui mo-
 nasterio laudabili praesidet regimine: Anno Domini 1579.
 sub Henrico Imperatore primo, fuit quidam vir nobilitatis
 ac opulentus, pius, Sibido ab Hochſteden dictus Comes
 de Are. Hic cum admodum eſſet religioſus, de ſuis facultati-
 bus in Dei eiusque genitricis ac diui Petri Apoſtoli hono-
 norem, monasterium conſtruere cogitauit. Locum in-
 tur in Andenna finibus, Steinfelt, per oportunitatem elegit.
 Conſtructo primum caenobio, ſanctimonialium Virgini-
 ginum in decliuiori loco, ſub diui Benediſti regula con-
 gregationem illuc conſtituit. Cogitauit quoque ſancto-
 rum reliquijs ſuum nouellum collegium exornare: ad quod
 igitur Archiepiſcopum Treuironum Ruſgerum, vtiliſſimam
 liberalitate ac authoritate nonnullas habere poſſet. Eius
 igitur fauore ſancti Potentini, Simplicii, Felicii marti-
 rum ex Cardena, obtinuit, & ad Steinfeldenſe monaſte-
 rium, tranſtulit. Caenobium illud inde illuſtrius factum
 eſt. Cumque iam ſanctimoniales illa laxius viuere coe-
 ſent, amotis illis, quae per annos 177. ibi fuerant, Car-
 nici Regulares Sprencckirſbaccenſes illuc ſunt tranſ-
 lati & caenobium opera cuiuſdam nobilis in edificatione
 co, conſtructum eſt. Hi per annos tantum viginti illud
 permanſerunt. Cum autem Ordo diui Noitberu, qui
 Praemonſtratenſem appellant, celebrari coepiſſet. In
 luc quoque inductus eſt, & in hodiernum vſque diem per-
 durat. In eodem monaſterio requieſcit S. Hermannus
 qui ob animi candorem ac innocentiam, dictus eſt Iodep-
 miraculis multis clarus. Modo praesenti anno 1579. mo-
 derari

deratur habenas, R. D. Pater Iacobus ab Exoteren, pietate simul & senio venerandus Abbas. qui multis annis summa laude ac vtilitate spiritualis œconomia ac temporalis præfuit.

XXVII.

Folkmarus Brunonis Archidiaconus fidelissimus, quo in omnibus suis negociis coniunctissime fuerat vsus, in regimine succedit, verum non in ea magnificentia excelluit. Præfuit sub Ottone II. annis 4. mortuus est anno 929. Hoc reliquit memorabile, quod in sapientia virtute fuerit admodum perfectus, Ducatus Lotharingia ecclesie Coloniensi per Brunonem additus fuerat, verum sub hoc Folkmaro Imperatore annuente, per regem Francie subtractus.

XXVIII.

Gero filius Marchionis Lusatia, illustri familia Saxonie ortus, singulari animi mansuetudine & pietate post eum præfuit anno Domini 930. cœpit. Electus quidem fuerat legitime, verum Otto II Imperator, inuestituram agre cõtere voluit, donec per Angelum Casar admonitus liberenter acquieuit, ac eum postea plurimum veneratus est. Hic in Deo deuotissimus, insignis monasterium Ordinis diuini Benedicti in Glaidbach construxit & sanctorum reliquiis plurimis exornauit. Conseruatur ibi S. Laurentii martyris caput in magna reuerentia Caroli Magni dono. Ante annos aliquot Philippus I L. rex Hispaniarum immenso pretio illud expetiit, verum religiosi illi Patres pro pecunia illi cedere nefas arbitrati sunt. Huic cœnobio his temporibus præfuit R. D. Iacobus Aquensis, in factis literis ac bonis moribus apprime versatus. Gero Archiepiscopus, cum annis 7. optime præfisset, inter mortales esse desit & in monasterio D. Petri Coloniæ, quod modo est summum, terra mandatus.

XXIX.

Watinus siue Walramus fuit Geronis religiosissimi
m m m m

præfulis Diaconus, at plane infidus in dominum suum.
 Cum enim Archiepiscopus vehementi capitis dolore
 quem morbum Ecstasim dicunt medici, laboraret, & mo-
 tuo per aliquot horas non esset dissimilis, & cum ea agi-
 tudine corripere, huius fraude (vt fertur) optimus op-
 pressus est & sepultus. Cum iam sublatus esset, Walramus
 episcopatum ambiit & obtinuit, verum demum doctæ
 pœnitundine de seelere, Romam profectus est, reatus
 suum summo Pontifici confessus ac ea ratione absoluitur
 vt aut nouum institueret monasterium, aut vetus aliquod
 in sua diœcesi instauraret: monasterium igitur D. Martini
 Colonia restituit, ac bonis multis pro religiosis ex Sco-
 tia, quod S. Brigida, in cuius honorem episcopus viciniam
 consecrauit parochiam, virgo Scotica fuit, donauit. Hic
 Episcopus baculum D. Petri, quem S. Bruno Colonia
 integrum transtulit Metis, ad petitionem Egberti Treuiri
 Archiep. per medium secuit, partem Colonia retinuit, &
 partim Treuiri assignauit. Cumque annis 9. præfulisset,
 anno Domini 975. aut circiter mortuus est & in monaste-
 rium diui Martini sepultus. Huius monasterii fundatio-
 nem seu originem paulo altius repetamus. Cœnobium
 illud Benedictinæ professionis magnificum in Iululis Rho-
 ni intra vrbs mœnia situm, fundatum legitur primū
 Odgero potentissimo Dacia duce, tandem vero repa-
 ratum ac auctum post primam eius euerfionem, quæ de-
 nouo instauratum, annum Christi circiter 986. sub Otto-
 ne III. Qui modo præest monasterio, est ordine 59. R. B.
 Paulus Proftmannus Tungrensis. In hoc monasterio con-
 seruantur sacra reliquiæ S. Eliphii martyris, ex regio ge-
 nere orti. Iulianus hunc pium virum anno Domini 367. ad
 Christi religionem decollari præcepit. Ipse at repto proprio
 capite militare fere vbi voluit sepeliri, detulit. Hunc marty-
 rem Eliphium ex Gallia Grandensi ciuitate cum aliis sacra-
 reliquiis Coloniam transtulit S. Bruno, cuius meritis ma-
 gna mortalibus præstantur beneficia.

XXX.

Evergerus anno salutis 988. propter insignem probitatem & prudentiam, designatus est episcopus & annis 155 fideliter præfuit, qui à fato in monasterio sancti Petri repositus est anno Domini 990.

*Hunc decorat pietas, Et sobria vita, fidesque
Impolluta, virum candidum ad astra vocat.*

XXXI.

Sanctus Herebertus vixit in Episcopatu Colonienſi annis viginti tribus, mensibus duobus, diebus viginti duobus. Cæpit autem sub Otrone III. anno Domini 990. Natus ex illustri familia ex Comitibus à Rodenburgo ad Turbarum satis mirabiliter, alii ex Linningen Comitibus duntaxat traditus literarum studiis sub Gumperto præceptore, viro doctissimo, qui postea factus est Pontifex Romanus, & Silvester secundus dictus. Hic Deus incrementa non vulgaria dedit, ut Pontifici Wormaciæ Hildebaldo ingenitus puer innotesceret, qui eum suæ ecclesiæ præpositum fecit. Inde Imper. Ottoni tertio innotuit, qui tantum sibi in eo complacuit, ut cum suo lateri sociaret & primum constitueret Cancellarium, quod officium prudentissime exercatus est. Ab Episcopo Wormatiensî vna cum Brunone, qui postea quoque Romanus Pontifex factus est, & Gregorius, sancti presbyterii gradum suscipere inductus est. Oblatum Herbipolensem Episcopatum ab Imperatore, recusavit, malens fratrem suum Henricum sibi præferri. Interea defunctus est Evergerus Colonienſis Archiepiscopus: cû iam de nouo agerent Præsule & Wetzicunum virum probum elegissent, deprecante illo & hunc præferente, statim omnes consenserunt & Herebertum conclamarunt Episcopum. Imperator qui ei ex animo congratulabatur, talem ad eum misit epistolam: Otto Imperator Augustus sola Dei gratia, Hereberto Archidoghetæ gratiam suam & Coloniam & pallei cubitum vnum. Vale. Ipse autem ab ambitionis vitio proclius fuit immunis. A Benevento, vbi hæc literæ illi traditæ fuerunt, promissum

fectus est Romā, & à sede Apostolica Pallium obtinuit
 pridie natalis Domini se Coloniā conuulit & eadem
 die ab Episcopis, qui cum eo venerant, consecratus est.
 Hic alta mente repositum retinebat illud Apostoli : Quod
 fecero vos ego vinculus in Domino, vt digne ambuletis in
 catione, qua vocati estis cum omni humilitate & mansuetu-
 tudine. Otto III. Imperator, cuius extremam commo-
 sionem exceperat, tertio suæ promotionis anno venerat
 obiit, cuius corpus Romæ Aquisgranum transferri con-
 uit ac honorifice sepeliri. Tempore eius ingens famula
 pestis grassabatur, quare ipse processionibus & ieiuniis
 populo & ciuitate multum orabat. Induxerat iam dudum
 in animum cœnobium construere & hac de re cum be-
 nigne peratore Ottone aliquando mentionem fecerat. Qui
 solum viri voluntatem commendabat, verum etiam
 animæ suæ salutem eidem cœnobio bona assignauit. In
 dice igitur Dei genitricis Tuitiense, in Dei ac eius genitricis
 honorem, adiuuante eum fratre, cœnobium con-
 struxit. Licet multis polleret virtutibus, semper tamen
 omnem præ se tulit humilitatem ac modestiam. Oratio-
 ne pepulit ab obsessio dæmonem : aqua qua vir sanctus
 manus in Missa abluuit, ægrotos sanauit, vinum quo
 ros lauit, cæcam curauit, ligno crucis adito, paralyticum
 curauit : illo orante fugatis tenebris lux diffunditur.
 tot ac tanta pietatis opera, Christi seruus, quasi maleco-
 rans, persecutionibus non carebat. Didicit verum esse
 Omnes qui pie viuere volunt in Christo, persecutionibus
 patiuntur. Et per multas tribulationes oportet nos intrare
 in regnum Dei. Ab inuidis, malignis à quorum malitia
 ipse vita & disciplina dissidebat, male exceptus est.
 Henricus Imperator licet vir candidus ac pius ab am-
 male persuasus, eum suspectum habuit, verum per
 Imperator admonitus, & ab inimico animo delistebat.
 eum postmodum semper patris loco habuit. Erat pius
 vbiq; faciendæ & reconciliandorum exulceratorum
 animorum tam studiosus, vt vulgo ab omnibus pacificus
 coges

rognominaretur. Habuit fratrem Rotenburgi apud Tu-
 barum in patriæ gentis arce viuentem, cuius nomen non
 constat. De quo legimus, quod in magna sui seculi anno-
 re difficultate Hattonis Moguntini exemplum imitatus,
 magnam mendicorum turbam in horreum conuocatam,
 incendio deleuerit. Cuius sceleris pœnitentia tandem du-
 ctus, & Romam etiam vt ab ipso Pontifice veniam pete-
 ret, profectus est: vbi cum absolueretur, iussus est mona-
 sterium construere in compensationem talis delicti. Co-
 loniam igitur ad fratrem Herebertum Archiepiscopum
 veniens & quid eum iussisset Pontifex, edocens, vna cum
 Tuitiense Benedictinorum monachorum, opulentissi-
 mum cœnobium è regione vrbis in altera ripa Rheni con-
 didit & amplissimel liberalissimeque dotauit. Eo ipso loco
 (vbi antiquitus Tuisconis primi Germanorum regis ca-
 strum fuisse affirmant) oratorium & domum Dei condi-
 dit, in qua pietatis & literarum studia florerent. Postremo
 sanctissimus Herebertus Nouesii febri correptus est, &
 delatus Coloniam, sacramentis ecclesiasticis per D. He-
 liam Abbatem Tuitiensem deuote iniciatus est. Moritu-
 rus omnia sua largitus est pauperibus, & Comiti fratri in-
 digne ferenti ac mœtenti optime consuluit. Solebat pau-
 peres, fratres suos ac dominos quos primariis viris vnice
 commendabat, appellare. In extrema agens ægitudine
 ipse succēssorem declarat. Tandem beatus antistes 17. Ca-
 lend. Aprilis anno Domini 1021. fœliciter in Domino ob-
 dormiuit apud oratorium SS. Apostolorum, & in Tuitio
 in oratorio sanctæ Dei genitricis, quod condidit religio-
 sissime, sepelitur. Eodem die obitus sui cuidam pio episco-
 po Bambergensi de eius dissolutione visio oblata est. Cum
 ex huius mundi tempestuosissimo pelago ad portum salu-
 tis enataffet, multis clarescere cœpit miraculis. Ad caput
 in tumulo Episcopi tabula plumbea cum tali inscriptione
 habetur: *Anno ab incarnatione Domini nostri 1021. 17. Ca-
 lend. Aprilis obiit Herebertus sanctæ Colonien. Ecclesia Ar-
 chiep. scop. u. qui de suo proprio sumptu hoc monasterium fecit.*

Ad pedes vero episcopi est talis inscriptio in eodem sacro-
phago. *Herebertus Colon. Archiepiscopus constructor huius
ecclesie anno incarnati verbi 1020. ipsam consecrauit in hono-
rem Saluatoris mundi eiusque genitricis.* Fuit hic primus
Electoꝝ Colonien. qui sanctum Henricum Imperatoꝝem
cui mortis suæ diem prædixit, cum aliis Electoꝝibus, elegit.
Sub Hereberto in Saxonia admiratione dignum factum
contigit, vt nonnulli viri 15. ac 18. mulieres petulantem
cæmeterio iuxta Ecclesiam sancti Magni martyris in Kol-
beck villa saltarent, & cum diuinum perturbarent offi-
cium, sacerdos, qui sacris operabatur, eos increpauit: vo-
rum illi suæ vanitati intenti nolebant abstinere, quare ita-
tus sacerdos eis deuouere cœpit, & hac eius imprecatione
per integrum annum saltarunt. Quos tandem sanctus
Herebertus absoluit. Ex his nonnulli breui mortui sunt,
nonnulli vitam emendarunt. Huius vanitatis & peccati
aliud addere exemplum non grauabor. Legimus de sancto
Simeone Sale Abbate, quod cum transiret chorum puella-
rum saltantium, & illæ deriderent senem, effecit illarum
imprecationibus, vt fierent subito straba: cum autem
cognouissent se infortunio affectas ob petulantiam, cum-
que rogassent pro restitutione oculorum ac luminis, non-
nullæ sunt sanatae, nonnullæ autem ob impudentiam ac le-
sciuam luscæ permanserunt aliis in exemplum.

In Tuietensi monasterio olim, id est, anno Domini
1124. vixit D. Rupertus, translatus Leodio ex cenobio
diui Laurentii per R. D. Hermannum H. qui fuit decimus
illius loci Abbas, qui omnes sui temporis magistros, breui-
gum scientia, eruditione & doctrina excelluit, testante
tor ab eo adita scripta. Modo eidem cenobio anno cur-
rente 1579. præest cum magna dexteritate R. D. Nicolaus
Vredensis Abbas ordine 37.

Monasterium Vallis Angelorum Bonnæ initium ha-
buit anno 1002. per quandam prædicitam ac deuotam
matronam Gekelam. Hac cum esset Deo ac sanctis Ange-
lis de-

is deuotissima profecta est Romam & obtenta à summo pontifice ædificandi Ecclesiam, licentia, in Dei ac SS. Angelorum honorem construxit collegium, & hereditatem illi assignauit. Cum autem incendio periisset anno Domini 1246. restauratur per Officialem Coloniensem & præpositum S. Seuerini. Olim sanctimoniales istæ iuxta D. Augustini Ordinem uiuebant, verum anno Domini 1417. constitutionem Capituli Windesheimensis, id est, Regulares profiteri & esse cœpere.

Arnoldus olim Caroli Magni cytharædus, qui fuit valde benignus ac liberalis in pauperes, pie obiit, & reliquiæ eius ob crebra miracula in Aquilæ, in honore conseruantur.

XXXII.

Pilligrinus diui Hereberti ac Imperatoris Heintici decreto, ex honesto sacerdote, anno Domini 1021. in Archiepiscopum constituitur. Diœcesim annis 15. prudentissime administrauit & basilicam SS. Apostolorum Colonia, quam S. Herebertus fuerat autpicatus, & collegium ipse feliciter consummauit & congregationem pro 40. Canonis, uiris modestis instituit. Clerum auxit, opesque in eius honestam sustentationem contribuit, & pudice uiuendo norma fuit, templaq; passim per diœcesim construxit. Consecrauit in Imperatorem Conradum Suenum Aquilgrani. Mortuus in suam Ecclesiam Apostolorum honorifice est sepultus. Vbi ad Angelicam tubam resurrecturus, diem iudicii extremi operitur.

XXXIII.

Hermanus II. Palatinus Rheni, cognomento Nobilis, eligitur in Archiepiscopum vnanimi totius cleri & populi consensu sub Conrado II. Imp. Qui diœcesim legitimo ac optimo iure acquisitam, sibiq; donatam, magno subditorum commodo administrauit. Et siue armis decer-

randum erat, siue pace, res turbulenta transigenda, ut
 vtrumque paratus erat. Ecclesiam sancti Severini ex
 state collapsam ipse sub Henrico III. renouauit & am-
 uuit. Hic quoque templum Stabulanum, quod S. Poppo
 Abbas reparauit, in multorum praelatorum presentia con-
 fecrauit ac dedicauit in honorem D. Petri ac S. Martini
 S. Remaci anno Domini 1040. Sub Hermanno Archie-
 piscopo fuit illustris Comes Palatinus Erenfridus He-
 manno sanguine, qui vna cum sua coniuge Matilde deu-
 tissima, quæ fuit filia Ottonis II Imperatoris, monasterium
 in Brauweiler in Dei ac diui Nicolai honorem fundatum
 anno Domini 1024. ordinis S. Benedicti. Cœnobium hoc
 paulatim religionis ac temporalium bonorum augmentum
 celeberrimum factum est. Modo, id est, anno præsentis
 1579. præsidet R. D. Andreas Munsterus, literarum Pa-
 tronus, sui cœnobii instaurator, ordinis 36. Abbas. Her-
 manus cum hanc mortalem vitam cum alia commutasset
 anno salutis humanæ 1054. in monasterio diui Petri immu-
 latus est. Monasterium Regiæ Villæ anno domini 774. à
 Carolo Magno in loco venationis suæ sub Regula diui Be-
 nedicti, ancillarum Christi auspiciatum, variis tum Barba-
 rorum Nordmannorum incurribus direptum ac sancti-
 monialibus occisis, tum etiam aliis incommodis utroque
 peste corruptum est, nunc autem & numero virginum &
 optima disciplina floret. Anno domini 937. cum rursus
 set reparatum per Ottonem Magnum Imp. Leo Pontifex
 Rom. VII. eidem multa concessit priuilegia, & Vdam Mo-
 nogundi Comitis Zutphaniæ neptem, quæ erat transita
 ex Virginum collegio beatæ virginis, matris Christi Colo-
 niæ, in Abbatissam præfecerunt. Anno domini 1031.
 Virgines peste breui sublatae fuere, & autoritate Her-
 manni Archiepiscopi ex cœnobio diui Pantaleonis 11.
 monachi delumpti sunt, & sub præfecto Guidone illis
 collocati. Tunc monasterium magna damna passum est.
 Inde rursus anno Domini 1133. totus ille monachorum
 conuentus peste sublatus est, & Brunonis Archiepiscopi
 author-

authoritate 17. moniales ex D. Panthaleonis cœnobio translata, illucq; sub Vda magistra posita. Cumq; varia essent de translatis bonis temporalibus controuersia, tandem anno 1158. confirmante Adriano IV. coram Friderico Archiepiscopo, omne illud dissidium compositum est.

XXXIV.

S. Anno ex superiori Germania, patre Waltero, matre Engela honestis ac nobilibus parentibus natus est. Habuit auunculum, qui erat Canonicus Bambergensis, & eius disciplina ac instructione talis euasit, vt merito suæ familiæ, imo totius patriæ decus appelletur. Pater eum militia destinauerat, verum auunculus, cum videret iuuenis religiosam indolem, ad ecclesiastica eum officia induxit. Ob excellentem literarum eruditionem in Gymnasio Bambergensi factus est Rector: verum Henricus III. Imperator cum ad Palatium accersit, eiusque consiliis plurimum delectatus est. Erat autem præter animi virtutes, corporis dotibus haud mediocribus ornatus, statura procerus, vultu venerabilis, eloquens, inedia patiens, erat & recti ac iustitiæ renacissimus, nemini adulans, ac timens Deum, in pauperes liberalis. Imperator eum ad Archiepiscopum Colon. Hermannum II. misit Legatum. Tum temporis bonus hic præsul male habebat, & vt Anno ob morum suorum leporem, secum maneret, vehementer institit. Vidit eius prudentiam & in rebus agendis dexteritatem: deliberat igitur cum suis, cum videret sibi mortem imminere ac vicinam, vt eum in Episcopatu haberet successorem. Moritur Hermanus, & iuxta eius præsagium, vt Anno Legatus Cæsaricus pro Archiepiscopo assumatur, omnes boni exoptat. Erant tamen nonnulli quibus eius promotio non æque arripit. Ordinatus est autem Anno inuitis improbis, ac consecratus Episcopus anno Domini 1055. 5. Nonas Martij. Hic iam memori mente pertractabat: reddenda Deo, quæ Dei ac Cæsari quæ Cæsaris sunt. Secularia negotia prudenter

disponebat, spiritualia quoque pie pertractabat. Vestire
 batur simplici, mensa quoque frugali. Multa in pauperes
 in religiosos, in monasteria eius fuit liberalitas. Godfridus
 Principum Conuentui interfuit, ubi à Victore summo
 Pontifice & Imperatore Heintico III. honorifice excep-
 ptus est. Cum Imperatoris vidisset mores, ei mortem vitan-
 nam prædixit, & filium eius educandum suscepit. Apolloni
 documentum diligenter memorabat: In omnibus laboribus
 opus fac Euangelicæ ministerium tuum imple. Suis multi-
 tjugæ eruditionis concionibus, ad quas multi confue-
 rant, multum fructus præstitit. Colonia pro pauperibus
 ac languidis insigne construxit xenodochium, & in hoc
 multa impendit subsidia. Solebat nocte Ecclesias frequen-
 tare ac religiosorum, Deum laudantium, mirum in mo-
 dum delectari vigilantia: quare nocte quadam à malignis
 qui in tenebris delitescunt, inuasus est ac pugnis bene con-
 tusus. Scortationi ac libidini deditos acriter castigauit. Mon-
 asteria in sua diœcesi florere in suo vigore summo per-
 aduigilauit: hic obsecrabat vt pater, increpabat vt magister
 ac dominus. Negotia publica sine vllius personæ respic-
 tu, disponebat. Mortuo Heintico III. filium eius Heintico
 cum IV. quem Colonia procerum Imperij voluntate edu-
 cauerat, in regem Romanorum vnxit, cuius quoque
 tutor ac Vicarius per Imperium, factus est. Huius viri co-
 leberrimi fama commoti Reges & Principes terræ, vt cum
 haberent amicitiam, munera obtulerunt. Licet polleret di-
 uitiis, quæ illi à magnatibus mittebantur, ipse tamen eger
 videbatur. Religiosorum collegia quinque construxit ac
 liberaliter dotauit. Colonia ad Dei genitricis honorem
 monasterium, quod ad Gradus nuncupauit, pro triginta
 Canonicis, viris scientia & moribus claris, construxit, &
 vitæ sufficientiam eis ordinauit. Secundo ecclesiam Dionisij
 Gregorij martyris extra muros Colonia & congregatio-
 nem clericorum, quibus & annuos assignauit redditus
 auspiciatus est & feliciter consummauit. Hanc ecclesiam
 cum

tam magna solennitate ac deuotione consecrauit, ac de-
 dicauit. Tertio, cuiusdam ignoti senis hortatu, in monte,
 quem à Palatino Comite Henrico obtinuit, qui à prater-
 sente flumio Sigeburg dicitur, in honorem D. Michaelis
 & S. Mauritij anno Domini 1066. ecclesiam ac monaste-
 rium diui Benedicti ædificauit ac consecrauit. Voluit hoc
 cenobium esse tanquam seminarium omnis pietatis, qua-
 re ut probos haberet monachos, profectus est Romam, &
 ex Italia probatissimos adduxit duodecim monachos. Ad-
 hoc hoc dilexit monasterium, ut omnia vitæ necessaria illis
 abundanter procurauerit, & dire illis ac æternum vix im-
 precatus sit, qui elemosynis illis abuterentur. Videant iam
 boni illi Domini, videant qui respondeant Deo & S. An-
 toni fundatori. Summis quoque priuilegijs à Romano
 Pontifice ac Imperatore muniri voluit. Hos religiosos pa-
 tres venerabatur ut suos dominos, amabat ut suos fratres,
 cum his sapius commorabatur, eis ministrabat, imo ut vnus
 ex illis, Regula statuta strictim obseruabat. Alia quoque
 duo cenobia construxit, vnum in Westphalia, quod Gra-
 chaff dicitur, & in Saleuel in Thuringia confinio, extruit,
 & ex suo Sigeburgi, tanquam pietatis schola, illis mona-
 chos dedit. Corpus S. Innocentij martyris ac caput sancti
 Vitalis suo Sigeburgi inferri fecit. Construxit & Sacel-
 lam diuo Gregorio martyri Coloniae contiguum, quod
 nunc est Parochialis Ecclesia diui Iacobi, in quod & bra-
 chium sancti Casarij posuit. Sanctum Agilolphum Archi-
 episcopum Colonientem, qui hætenus apud Malmodarium
 hæuerat, transtulit Coloniam, & in suam Ecclesiam ad Ma-
 riaz Gradus collocauit, & duorum Eunalorum corpora
 apud diuum Cunibertum è terra leuauit. Corpus quoque
 sancti Benigni martyris ac sacerdotis ex Sueuia adduxit in
 Sigeburg. Licet hic Antistes de omnibus optime mereri stu-
 duerit, ac iustitiæ & pietatis esset tenacissimus, & vitia ve-
 hementer detestaretur, persecutionibus tamen non ca-
 rebat. Clarebat in vita miraculis, & moleste ferebat, se
 laudari. Ipsi sui metropolitani, quos impense diligebat,

fatis improbe in eum egerunt. Facta enim quadam in
 ciuitate Paschalibus feriis seditione à mercatoris cuiusdam
 filio, indignissime tractatur, ministri eius male excipiantur
 & nisi eorum callide euassisset manus, in tanto satanico
 rore, vbi furor arma ministrat, vbi Episcopi aulam im-
 probe & procaciter ingressi, omnia diripuerunt, sacerdotes
 quendam trucidarunt, crudelissime eum interfecerunt.
 Paulo ante hanc seditionem visus fuerat Coloniae horren-
 dae magnitudinis coruus (diabolus) qui crocitando horren-
 de intonuit. Cum hanc sancto & innocentissimo viro ille
 tam iniuriam prouinciales Episcopi (Monasteriensis affue-
 rat) & alii amici eius audissent, vehementer indignati
 contristati fuere, & in commune statuerunt, crimen vici-
 sci: Colonienfes agnoscentes factum indignum ac culpam
 veniam petunt ac pacem. Hanc ob summi viri humanita-
 tem, facile impetrarunt, & autores huius seditionis, pro-
 fertim mercatoris filius, puniti sunt, nonnulli autem oculis
 priuati. Postremis vitæ suæ annis se in suo Sigeburgensi
 monasterio potissimum cõtinebat. Mirabile sane est, quod
 omnium Iudicum Scabinorum Colon. erui fecerit oculos.
 Contigit enim alti iudicij Iudices iniquam cuiusdam paupe-
 rulae ferre sententiam, Mulier questum Archiepiscopo de
 iniuria sibi illatâ à Scabinis Sigeburgum venit. Præsul. ma-
 illos ad se cum libellis iudiciariis venire iubet, exposcit
 cur sic tam iniuste viduam iudicassent: non habentibus li-
 ellis, quo se excusarent, mandat omnium effodi oculos, vi-
 interim, cui filium è fonte Præsul susceperat, sic parens
 quod huic vnus tantum oculus eruetur, vt esset, qui alios
 sex reduceret domum. Vtq; huius rei memoria firmius de-
 reret, iussit domorum, in quibus isti iudices execrati ha-
 bitabant, summis vestigijs superimponi lapideum ably-
 culis caput, quo sic ab iniquis iudicij etiam posteri dete-
 rerentur. Laudatur Cambyles rex, quod iniustum iudicem
 excoriari fecerit: Atqui si hoc tempore iniusti Iudices ad
 huiusmodi iustitiæ limam redigerentur, multorum sane re-
 mendum esset pelli. Multi famam, pauci conscientiam ve-

rentur. Tandem beatus Anno graui cœpit laborare morbo & obitum suum præuidit ac prædixit, sepulturaq; locum designat. Demum Colonia decumbens, quam diligentissime sese ad mortem præparauit, & postremo anno Domini 1164. Pontificatus sui anno 21. pridie Nonas Decembr. fœliciter ex hoc mundo ad cœlum emigrauit. Hac crebrescente sancti viri obitus fama, luctus ac mœror vniuersam occupauit urbẽ. Corpus eius exanime per septem dies Colonia permansit & maximis exequiis celebratum est. Colonienſes vt ibi sepeliretur, valde instabant, alij autem, vt eius voluntati posset satisfieri, volebant: tandem delatus est in Sigeburg & summa pœmpa ac reuerentia sepultus, post longas dilceptationes. Trãslatio corporis eius facta est post mortem anno centesimo & octauo, per quẽdam Cardinalem & D. Petrum Lunensem Episcopum. Habuit fratrem Vvessilonem, quem Magdeburgensem constituit Archiepiscopum, qui illi ecclesia 14. annis summa cum laude ac vtilitate præfuit. Fuerunt ambo ex nobilitate Sueuia prima nati, ex Comitibus de Sonnenberg. S. Annonis tale legitur Epitaphium:

*Patribus egregiis ornata Colonia multis,
Ecclesia speculum misit ad hunc tumulum.
Emicuit mundo noua lux Annone secundo,
Qui per cuncta suo par erat officio.
Mensibus hoc denis annis octog, vicenis,
Quarta Decembris cum lux tulit è medio.*

In pedo seu baculo pastoralis S. Annonis ligneo, qui adhuc in monasterio Sigeburgensi religiose asseruatur, in superiori parte in cupro incisi sunt versus sequentes:

*Tu yre coge pecus, cecus ne ducito cecos.
Moribus esto grans, Rector sui e discere suanis:
Aspum serpentis volucris tege simpla gementis.*
Monasterio illi celeberrimo Sigeburgensi præesse iam cœpit Reuerendus dominus Godesfridus Eyell, Abbas dignissimus.

Quia hic incidit mentio de D. Wolphelmo Abbate, qui fuit S. Annonis tempore, merito eius hic recitanda historia. Hic Wolphelmus generosa propagine lineam titulo sanctitatis ornauit. Colonia quum S. Herebertus Ecclesiam præsideret, summæ ædis factus est Canonicus. Sanctus Herebertus iam senio grauis, eum adhuc renellum suscepit commendatum. Fuit corpore castus & mentis valde sobrius. Erat in eo magna grauitas, morum maturitas, vt facile intelligi posset, illum vas electionis esse. Vt autem vni domino plene ac perfecte posset seruire, ad sanctum Maximinum Treuirum se contulit & monasticam vitam est professus. Reuocatur inde & cum solitudinis esse studiosus, per D. Heinricum diui Panthaleonis Abbatis monasterio Gladebacensi præficitur. S. Anno Episcopus insignis inde eum eduxit & Brauwilerensi monasterio præfecit. Suam eruditionem insignem declarauit, dum docta epistola Berengarij hæretici errorem confutauit. Eius tempore fuit D. Richera Comitissa ex Palatinatu, mulier religiosissima, cuius progenitores Brauwilerense conuicium extruxerunt: hæc vt regni cœlestis hæres esse possit, suarum possessionum fecit Ecclesias heredes. D. Petrus Comburg & Saleueli inscripsit, diuo Nicolao villam Clotten cum omnibus suis attinentijs. Hanc legationem D. Anno vna cum corpore D. Richera suo nouello Collegio Gradus Mariæ assignare & vindicare molitus est. Hæc domini Episcopi, qui etiam regni Romani negotia gubernabat, intentio, ob quorundam adulationem, vix reuocari potuit. Cum iam aduersa laboraret valetudine venerabilis D. Abbas Wolphelmus, eum adiit, iniuriam suo illatam monasterio conquerens, verum parum profecit. Mortuus S. Anno, & in hac permansit sententia: quare Abbas vt legatio pro suo monasterio rata esset, apud Roman. Pontificem Gregorium VII. institit & tandem obtinuit, & vt Hilpolfus Colonien. subscriberet, licet a gerrime impetrat. Voluit Wolphelmus vt fratres sui essent hospitales, & vt sibi ab omni cupiditate & auaritia cauerent, sanxit. *Episcopus autem*

autem præter simplicem victum & amictum, nihil possidere voluit. Fuit vir valde pius, affabilis, benignus, ad veniam pronus, ad iram lentus. Habuit fratrem Frumoldum & duas Germanas sorores, quæ illi vita dissimiles non fuerunt. Post obitum sælicem, eius exequiis Hermanus Archiepiscopus Colon. interfuit, & Deus famuli sui multis signis mundo declaravit pietatem. Mortuus est autem plenus dierum & bonorum operum anno Dominicæ incarnationis 1091. sepultus in suo monasterio Brauvveilerensi.

XXXVI.

Hildolphus Canonicus Gaslariensis, ac Henrici IV. Imperatoris Sacellanus, Archidiaconus D. Annonis anno Domini 1067. in Archipræsule assumptus est. Præfuit annis 15. vtilissime ac summa cum virtute, tum omnium laude, vt verus Israelita in quo dolus non fuit. Cum hanc lugubrem vitam reliquisset, in diui Petri monasterio, sepultus est, anno Domini 1084.

XXXVII.

Sigeuinus Decanus Ecclesiæ Colon. maioris, iuxta D. Annonis prælagium, vt & superior, creatus est Archiepiscopus. Præfuit laudabiliter annis 10. sub Henrico IV. Deceffit post laudabiliter administrationis suæ annos ex hoc calamitosissimo seculo ad beatarum animarum sælix domicilium. Tum temporis populus vna cum clero Episcopum eligere solebat & penes Imperatorem summa erat potestas, quæ res inter Imperatores & summos Pontifices multa & infinita peperit mala & scandala, quæ tamen potestas postea Imperatoribus subtracta est.

XXXVIII.

Hermannus III. Diues vulgo dictus, ex Saxonia, filius Comitis Northé ann. Domini 1089. Erat hic senerus rerum Episcopatus inspector & gubernator diligentissimus, honestæ conuersationis. Absente imperatore, ipse Imperij Ro-

mani vices prudenter administrabat. Reliquias S. S. in auream capsam, quam ex sua substantia opulenta conseruauit, repositas. Habuit ipse sororem Rizam, quae Lothario Augusto nupta fuerat, quae à morte ad Gradus Maritimos Coloniae sepulta est: ipse vero completa vitae mortalis periodo in regimine annis 10. mens. 5. in Siberg monasterio sepelitur. Hic Leodio ex monasterio D. Laurentij D. Rupertum transtulit & propter incredibilem eius eruditionem Abbatem Tuitiensis monasterij constituit.

XX XVIII.

Fridericus I. Marchio Forolituensis, anno Domini vnanimi cōsensu Canonorum electus succedaneus huius imperio fuit. Praefuit prudenter & vtilissime annis 36. egregie doctus, sapientissimus, multisque virtutibus egregius conspicuus princeps. Hic Coloniae Lotharium cum sua vxore Riza in Imperatorem vnxit. Cum vero decessisset à Bauaris & Suenis impeteretur, parua manu ingenitum exercitum prope Andernacū prostrauit, inde prostratum oppidum muris & turribus cinxit, quod prius pagus erat. Construxit & monasterium sanctimonialium in Insula Rulandi ordinis D. Benedicti, quod multis nominibus commendatur. Anno hoc currente, id est, 1179. praefuit Gertrudis Hildesheymensis, Abbatissa prudentissima, ac Elizabeth Holtorpi à matre tera mea aëconomia. Hic quoque Hermanus monasterij Veteris Campi ordinis Cisterciensis author fuit anno Domini 1122. Cum enim in diocesi suae finibus in inferioribus partibus congregationem religiosam instituisset, voluit ibi agere homines plane modestos prorsusq; religiosos, quibus de prouentibus plebe abunde prospexit. Primum ibi Abbatem constituit D. Henricum, quem cum 12. fratribus ex Morimundensi conuocauerat. Hoc monasterium Principum fauore patrum celeberrimum euasit. His temporibus, illi in vigila R. D. Ioannes à Vvachtendunck, sacrae Theologiae professor Hermannus quoq; Cellam religiosorum S. Apollinaris in Remago

Remago construit & arcem in Rolanfeck. Eius quoque temporibus, id est, anno 1130. monasterium Knechtsteden cepit. Fuit D. Hugo Comes Sphanemensis, Canonicus ac Decanus summi templi Coloniae, vir pietate ac nobilitate clarissimus. Hic cum esset solitudinis ac vitae contemplativae studiosus, in eremum secessit, & ibi oratorium sine Basilicam auspiciatus est. Mortuo autem Friderico Archiepiscopo, D. Bruno in ecclesiastico regimine illi successit. Hic illam ecclesiam, quam dominus Hugo in illa eremo inceperat, multis facultatibus ac privilegiis exornavit, & inde Collegium Ordinis Præmonstratensis ordinatum est. Hic quoque Bruno brevi mortuus est in aliena patria & ad superos translatus, & inde Dominus Hugo nouelli collegij mandator, vacante sede Coloniensi, legitime in Archiepiscopatum assumptus est anno Domini 1138. Statim cum Imperatore Lothario familiaritatis ergo in Italiam profectus est & Romæ ab Innocentio secundo Pontif. Max. coronatus. Verum dum bonus præsul ad patriam reditum suum maturaret, diem clausit extremum, cuius memoria in benedictione est. Huius quoque Friderici ætate, id est anno Domini 1117. initium habuit monasterium Virginum nominatum Ordinis Præmonstratensis, quod ab exciso nomine Dunwalt, ab altera Rheni parte, nomen habet. Fuerunt liquidem tunc temporis optima secula, ita & optimi homines, qui portionem patrimonij sui in diuinos vsus, ut suis temporalibus, æterna bona lucrarentur, distribuerunt. Aedificato itaque paruo Conuentu, statim ubi puram didicerunt innocentiam, Principum accessit liberalitas. Quare R. Fridericus Archiepiscopus & Arnoldus Comes de Monte & D. Conradus, Præpositus D. Petri Coloniensis, fraternitatem hanc adiuuerunt & non parum promouerunt. Anno autem Domini 1496. iussu Ducis Montensis, Collegium hoc per R. D. Reinerum Abbatem Steinfeldensem reformatum est & conclusum, cum antea esset liberum. Præsunt præsentis temporis R. D. Ioanna à Reueri Abbatisa, & D. Vvillhelmus à Nøruenich, Rector vigi-

lantissimus & D. Christianus Marcoduranus, Sacellanus
mihi charissimi.

XXXIX.

Bruno I I. filius Adolphi II. Comitis de Alrene & Me-
ren. anno Domini 1152. Præpositus S. Gereonis, magis
trulus, quam legitime assumptus. Fuerat quidam alius,
licet Godefridus, Præpositus Xantenis, vir bonus, et
ctus, verum hic ob gratiam Cæsaris cuius sequebatur
stra, admissus. Fuit vir non ineptus, verum morbo commo-
li laboraus. Mortuus in Apulia Baræ & ibidem in templo
D. Nicolai sepultus. Præfuit annis 6.

XL.

Hugo ex familia Comitum Sphannemensis, summi Col-
legij Decanus, in defuncti locum ab Imperatore postula-
tus, & à Capitulo electus anno Domini 1158. succedit. Præ-
fectus est Romam & ab Innocentio II. Pont. Max. con-
cratus, verum antequam Coloniam venisset, mortuus est
& ob regiminis breuitatem a quibusdam inter Archiep-
scopos non computatur.

XLI.

Arnoldus filius Comitis Geldriæ, ac Coloniae Præposi-
tus SS. Apostolorum, sub Conrado III. anno domini 1160
electus, qui non ita vtiliter præfuit. Leuauit hic corpus
Hereberti in Tuitio. Per Eugenium II. Rom. Pont. apud
Remos habitum est Concilium generale, vbi hic Arnoldus
ac Moguntinus Archiepiscop. sunt de Simonia accusati, &
ab officio diuino suspensi. Ambo inde sese Romam com-
lerunt, Moguntinus gratiam obtinuit, verum hic non po-
tuit obtinere. Cum autem varie annis 10. præfuisset, mor-
tuus est ac apud S. Andream sepultus. Huius temporis
est anno 1163. monasterium Ordinis Candidi, quod Ha-
uerburna vulgo Hambor dicitur, prope Duisburgum fun-
datur ab illustribus Gerardo de Hoenstadt & Otrone de
Wickrad Comitibus. Circa hæc quoq; tempora inuicem ha-
buere duo monasteria sanctimonialium, quæ nunc sunt
militari

instituti Præmonstratensis. Monasterium Lanckuaderi
 ac monasterium Maris prope Nouesium. Fundatores pri-
 oris, scilicet Lanckuaden, quod est prope Greuenbroich
 in nemore, fuerunt nobiles milites ac Domini in Wiuel-
 kouen, Christianus & Albero filius eiusdem anno Domi-
 ni 1147. Alterius autem foundationem, id est, Maris, reperio
 factam anno Domini 1166. sub Friderico primo Rom. Im-
 peratore ac Arnolde Archiepiscopo Coloniensi à genero-
 sa Comitissa de Meer & Aer, nomine Hildegunde, quæ
 habuit filiam nomine Hadvigem, quæ in erecto nouello
 collegio prima facta est Magistra Virginum Ecclesiæ Maris.

XLII.

Arnoldus II. de Altenae illustri genere, summi templi
 Coloniæ Præpositus, Conradi Imperatoris Cancellarius,
 assumptus est ad gubernaculum Ecclesiæ. Tum temporis
 Archiepiscopi Colonienses Imperatoris aulam fere seque-
 rantur. Fuit hic vir omnino religiosus, iustus ac æqui studio-
 sissimus, qui violentiis resistebat & Ecclesiam defendebat.
 Annis 5. Ecclesiam suam laudabiliter rexit. Cœnobitum
 nobilium Virginum prope Bonnam in Rindorp, ab altera
 parte, in honorem D. Clementis ædificauit & dotauit, &
 cum à facie iniquitatis tolleretur, in illud terræ omnium
 accepticem, mandatus est anno Domini 1161. Collegium
 vicinum Vilichium, generosarum puellarum fundauit
 Mengosus, Comes Geldriensis, vir deuotus, qui ibidem,
 foreo mundo, vixit, & cum vxore ac duabus filiabus sepul-
 tus iacet. Fuit autem hic Mengosus tutor Geldriensis (vs-
 tum dicebantur) quintus anno Domini 1011.

XLIII.

Fridericus II. de Dassele (qui sunt nobiles in Saxonia)
 S. Georgij Præpositus anno Domini 1166. post mortem
 Arnoldi, non quidem per legitimam Canonicorum sena-
 tus viam electus, sed mandato Friderici I. Imperatoris sub-
 rogatus & ab Adriano IV. consecratus est. Fuerat quidam
 alius D. Gerardus Præpositus Bonensis à Capitulo electus.

Fridericus autem non fuit improbandus Episcopus, quibus suam vitam religiosam commendatur. Praefuit triennio, ac cum Imperatorem esset secutus in Italiam, Papae anno Domini 1169. debitum naturae soluit. Relatus est in hanc partem, & in monasterio Veteris Montis Colon. diocesano sepultus. Hic Castrum Randerot propter latrocinia, construxit. His temporibus S. Bernardus Abbas sanctissimus venit in Germaniam, & cum intrasset, tam excellentem sanitatum gratia enituit, ut nec verbis nec scriptis neque exprimi. Venit Spiram, ubi eum Conradus Imperator hospitio suscepit, ubi tantus circa eum visendum populatus cursus erat, ut eum rex Conradus sua chlamyde cooperavit, ut posset à Basilica egredi. Visus est & Colonia, & curationis beneficia in aëros aliquot ibidem operatus est. Haec quoque Imperatorem Fridericum ac multos alios principes induxit, ut expeditionem militarem in terram sanctam susciperent.

X L I V.

Reinoldus filius Comitis à Dassele, ex Saxonia Westphalia, ex præclaro stemmate, Praepositus Hildesheimensis ac Imperialis aulae Friderici Barbarossae supremus Castellarius, eligitur in Archiepiscopum Colon. anno Domini 1163. quo tempore vna cum Caesare rebus bellicis in Italia occupatus fuit, missus ab eo post mortem Friderici Coloniam, qui omnes in eius electionem uniformiter condescerunt. Erat Imperatori propter acumen ingenij, admirabilem facundiam & summam prudentiam cum summa etiam mansuetudine ac humanitate coniunctam, charissimus. Quod in armis esset exercitissimus, denuo ab Imperatore postulatus est in Italiam rebellem vna cum eo proficisci. Dispositis igitur suae provinciae negotijs, ac Praeposito D. Philippo ab Heynsberch substituto, castra Castris praecessit, & se virum longe exercitissimum in rebus Imperij declaravit. Apud Tusculanum 40. millia Romanorum parua manu prostravit, cepit & fugavit & triumphum

phum ex eis retulit. Fridericus subsequutus, eius opera ac Christiani Moguntini Archiepiscopi totam Italiam, Apuliam, Lombardiam subegit Imperio. Imperator obsedit Mediolanum, cepit & expugnauit. Hic cum omnes suis studeant commodis, Reinoldus summis apud Imperatorem institit precibus, vt pro suo labore trium Magorum posset pignora habere. Inductus igitur licet agerrime, concessit tandem preciosissima Regū, Naboris & Felicis martyrum corpora, quæ Reinoldus cautissime anno Domini 1164. transmisit Coloniam. Mortui sunt hi venerabiles viri, tres Reges, quos Euangelista Magos appellat, in suis regionibus orientalibus, & in vnam tumbam, non vt mortui, verum vt dormientes, reconditi. Locus autem sepulturæ eorum etiam apud infideles in magno fuit honore. Nulla æquitas fuit, quam horum merita non sanauerint. Ecclesia autem in qua seruabantur, apud Orientales prima fuit Christiana & augustissima. Sancta Helena inde eos transiit Constantinopolim. Inde tempore Emanuelis Græci Imperatoris fuit Enstorgius, vir summæ prudentiæ ac sanctitatis, quum Imperatoris Græci Legatum ageret, & designatus esset Episcopus Mediolanensis, eos ad Mediolanum transferri curauit. Postremo Fridericus Imperator Romano, de iuncta ea ciuitate, ac D. Reinoldi Archiepiscopi Coloniae instantia Coloniam translati sunt: qui ibi in magno totius terræ commodo & honore magnificentissime conseruantur & honorantur. Idem quoque sanctorum Machabæorum corpora ex Italia Coloniam transtulit. Vide folio 10. Reinoldus quoq; apud Bonnam SS. Thebeorum corpora terra lenauit, postquam septingentis & septuaginta tribus annis in terræ puluere recondita iacuisent. Dies elevationis eorum celebris habetur. Xenodochium in pauperum usum Hilheshemij cōstruxit ac liberaliter dotauit. Eius absentia tempore D. Philippus Præpositus ac prouinciæ Vicarius prudens, nonnullos, qui eam inuadere ac demoliti conabantur, è sua ditioe profligauit, & aduersarius contulis, Castrum Reneck, asylum Ecclesiæ Coloniensis

in monte extruxit. Fuerunt autem isti, qui provinciam Coloniam demoliri cupiebant. Ludolphus Langranus, Fride-
ricus dux Sueviae, Conradus Palatinus. Tandem laudandus
Reinoldus post varias expeditiones in diuersas
partes, peste correptus in Italia, diem clausit extremum
pridie Assumptionis beatæ Mariæ. Dux Sueviæ eius ossa
Coloniam aduehi curauit, quæ in summo templo in Sa-
culo B. Mariæ honorifice collocata sunt. Praefuit summa cele-
bratione & utilitate annis 22. mortuus est prope Romanam
anno Domini 1181.

XLV.

Philippus Comes de Heynsberg, summae sedis Coloniensis
Præpositus ac Imperatoris Cancellarius, quem Reinoldus
in sua absentia diocæseos Vicarium constituit, cano-
nicè ac legitime electus est. Fuit sane vir sapiens,
audax ac insigni virtute præditus. Ante electionem multa
egerat præclara facinora, verum cum ad clauum aduocatus
esset, se virum præstantem declarauit. Fuit corpore insigni
& eleganti præditus, audaciam suam iustitia ac armis & li-
beralitate defendit. Aduersarios suos contigit & semper
de eis triumphum agere visus est. Iam recenter trium Ma-
gorum corpora Coloniam translata fuerant, & multi erant
principes, qui illi hanc gloriam inuidebant & ei insidias
non desistebant, quare necesse erat ciuitatem munire &
aduersus hostes defendere: quare hic clarissimus princeps
eam ampliauit confirmauitq; muro validissimo, turribus
multis per circuitum cinxit, includens multa monasteria
Collegia mœnibus anno Domini 1192. Praefuit sub Fride-
rico Imperatore ac Heintico VI. eius filio. Hinc Heinticum
in Regem Romanorum, patre postulante, pridie Assum-
ptionis B. Mariæ consecrauit. Hic quoq; duos Ducatus Sa-
xoniam, Westphaliae ac Angariae, ecclesie Coloniensi Ca-
saris autoritate, adiecit. Heinticus enim dux Saxonie ac
Westphaliae, cognomento Leo, potentissimus, ab Impera-
tore, post Principum multas querimonias euocatus, cum
imperia-

imperialia iussa contempisset, ducali honore ab Imperatore Friderico exiuit, & eius dignitates vna cum prouinciis aliis Principibus attributæ sunt. Imperatoris igitur auctoritate Archiepiscopus Colonien. Ducatum Westphaliæ, quæ est vetus Saxonia, adeptus est, & Spartam sibi traditam per triennium vindicans, Ecclesiæ Colonien. Præfatis quietam reliquit possessionem. Fuere hi duo Principes D. Reinoldus & D. Philippus tanquam duæ ferreæ columnæ pro Ecclesiâ Colonien. Fuit quoque Philippus religionis diuiniq; cultus obseruantissimus, qui monasterium Cisterciensis ordinis diui Petri, in Heysterbach, quod paulatim auctum est, anno domini 1210. instituit. Postremo cum in Cætaris castris in Sicilia Neapolis ob regni negotia ageret, Pontificatus sui anno 30. adijt solem, occasum nescientem. Ossa eius Coloniam allata sunt, ac in summa ad honorifice non procul à Sacello trium Regum, tumulata. His temporibus fuit ille S. Thomas Cantuariensis Archiepiscopus, qui cū in Gallia annis 7. exulasset, in Angliam reuersus, sub Heinrico II. pro ecclesiæ libertate occiditur martyr anno Domini 1171.

X L V I.

Bruno III. de Altenae, Præpositus Colonien. anno Domini 1111. ad Archiepiscopatum legitime creatus est. Erat autem vir profus religiosus & ætate venerabilis, fuit sub Heinrico VI. annis 3. gubernans. Fuerat autem alius à Laicorum nobilitate, Lotharius Bonnensis Canonicus deputatus, verum hic Brunoni, qui à Clero electus erat, cessit. Anno tertio sui præfatus se vltro magistratu abdicauit, & consentiente Clero, Adolpho fratri resignauit, ipse vitam solitariam in cœnobio Veteris montis, loco tranquillitati, simulque pietati peropportuno, amplexus est, & in habitu monachico mortuus & sepultus est. Monasterium hoc celeberrimū hoc modo habuit initium. Annum circiter 1126. Adolphus primus Comes de Altenae, fratrē habuit Gerardum, cui in fraterna diuisione patrimonij

cessit Castrum Aldenberg ad Dunum fluvium, qui deuotionis zelo postea accensus, factus est monachus Cisterciensis ordinis in Morimundensi monasterio, ad cuius petitionem Castrum suum Aldenberg Adolphus frater eius commutauit in cenobium Ordinis Cisterciensis, ubi postea Adolphus sepelitur eius fundador. Anno autem Domini 1311 fuit Wichboldus, Episcopus Culmensis, qui eam Ecclesiam pulchris ædificijs exornauit, qui quoque Ecclesiam D. Cornberti Colon. duabus turribus politiore reddidit. Habent hic in hoc cenobio sua reconditoria Duces Montenes. Commendatur cenobium ob duorum præsentiam V. D. Godefridi Sundorpij Abbatis ac vigilantissimi D. Engelberti Prioris grandæui, tertium non incongrue addendum arbitror D. Ioannem Iuliacensem œconomum, nepotem meum chariss. Hoc tempore Christiani regnum Hierosolymorum amiserunt: sancta urbs 89. quam de Barbaris recepta fuerat anno, sexto Cal. Octob. anno gratiæ 1187. restitutori Salatino reddita est. Quia huius pij Bernonis facimus honestam commemorationem, nõ absurdum hic addendum videor, quod illi diuus Bernardus consuluit. Cum enim ad Episcopatum à suis Collegis esset electus, consuluit sanctum virum, vtrum hoc munus assumere sine crimine deberet. Hic sanctus Bernardus noluit licet magnè blandiri, sed magis metum incurere, quem sciebat principium esse sapientiæ. Adulando ad interitum ducuntur, verum terrendo beati redduntur amici. Qui vocati & electi ad aliquod munus accedunt, illi securius, licet non debeant esse plane securi, accedunt. Fuit Saul à Domino electus, Iudas à Christo vocatus, non ergo meliores. Curent in alto gradu positi, non altum sapere, sed timere, sed humilibus consentire. Principem te constituerunt; esto sicut vnus ex illis. Quanto maior es, tanto esto humilior in omnibus. Christus saluator ait: Qui maior est vestrū, fiat sicut junior. Iudicium durum his, qui præsumunt. Seruus sciens voluntatem Domini sui & non faciens, plagis multis vapulabit. Timeat nobilis, quia Iudex non est respector personarum.

sonarum. Prius quis suam curet, quam aliorum conscientias. Aequum est ut se indignum iudicet, potens est tamen Deus in homine suam gratiam accelerare, & misericordiam multiplicare, & eius iniquitatem absumere. Sanctus vir Archiepiscopo non potuit certam, nisi huiusmodi sententiam proferre, & per se orationis suffragia promittere, de ceteris quæ spectant ad suum officium, consulat Noibertum, virum in diuinis interpretandis mysteriis expertum & promptum. Hac ex epistola 8. & 9. potissimum.

XLVII

Adolphus de Altenae Brunonis frater summæ ædis Coloniensis Praepositus sub Philippo & Ottone III. consentiente Capitulo, post fratris resignationem in Archiepiscopum assumptus est. Hic Ottonem III. Brunsvicensem vnam Philippo Barbarossæ filio electum, Aquisgrani anno Domini 1193. in sui perniciem coronavit in Imperatorem. Ob duorum Imperatorum electionem facta est non parva in Imperio dissensio, & hoc schisma plurima intulit damna. Adolphus autem hic, alioquin non malus vir, non bene consuluit suæ provinciae: & quod ipse huius mali videbatur autor, summus Pontifex Innocentius III. eum per Syfridum Moguntinum Archiepiscopum, & Cameracensem deponi curavit. Depositus est Colonia anno 1205. in summo templo, coram Ottone Rege & vniuerso Clero & populo. Praesuit turbulenter annis 12. & post depositionem numerata sunt illi ex annuis redditibus 300. marca. Otto hic electus Imperator, fuit illius profugi Heinrici Leonis ducis Saxoniae, quem Fridericus amouit à ducatu Westphaliae, filius. Sub hoc Adolpho & Heinrico Imperatore initium habuit monasterium Virginum Schinlincks Capella, ordinis diui Augustini, anno Domini 1220. constructum à domino Wilhelmo Schinlincks, nobili milite & Aleide eius vxore. Episcopus autem hic illud & consecrauit & in suam suorumque successorum curam ac protectionem suscepit. Anno Domini 1221. fuit Comitissa Scy-

nenfis, domina Mechtildis: hæc quum esset matrona piæ
 sus religiosa, Monasterium sanctimonialem ordinis Ce-
 stertienfis Coloniae, quod Seynense siue in Speculo dicitur,
 fundauit, quæ & à morte in illud sepeliri uoluit. Circa
 hæc tempora duo illa luminaria S. Franciscus & S. Domi-
 nicus in ecclesia Dei floruerunt. Ille Minores dictos, hic
 uero Prædicatores instituit. Nam alii religiosi aut Mo-
 nachi aut Canonici, iam erant facti opulentes, & do-
 mini potentes, contempto uerbo Dei docendo in ecclesia
 cum Principibus agebant. Quare hi duo ceperunt præ-
 dicare & socios sibi ascuerunt, homines modestos & pe-
 caros, quales studiosi literarum esse debent. Minores Co-
 loniæ locum acceperunt anno Domini 1220. quorum in-
 signis Ecclesia consecrata est per Reuerendiss. Dominum
 Heinricum episcopum Curiensem anno Domini 1260.
 Habent hic multi nobiles sua sepulchra, quorum liberali-
 tate præcipue ornata est in sacra suppellectile.

XLVIII.

Bruno III. Comes de Seyna, Præpositus Bonneasis,
 in depositi locum uniformi consilio & sententiis creatus
 est Archiepiscopus & per Syfridum Moguntinum sac alios
 duos Episcopos ex Anglia, sub Innocentio III. consecra-
 tus. Innouatio hæc, tum duo Imperatores una electi, nihil
 nullus alteri cedere uoluit, non tantum aliis nocuit pro-
 uinciiis, uerum Coloniensi diœcesi non mediocria peperit
 mala. Coronauit Adolphus Ottonem III. Aquilgrani
 Imperatorem, & hanc electionem summus Pontifex ta-
 tam habuit. Electus est ab aliis Electoribus Philippus Bar-
 barossa filius Moguntie, & per Tarentinum Legatum Pæ-
 tificis confirmatus. Secularis potestas erat cum Philippo
 uerum cum Ottone Romana Ecclesia stabat. Collecto ex-
 ercitu Philippus per Rhenum descendit, uerum Ottonem
 occurrente, traiectum illi prohibuit & transitum inter-
 clusit. Interim inter utrumque Regem varia & grauissi-
 ma bella habita sunt. Colonia adharebat Ottoni & par-
 qua-

quædam Westphalia. Adolphus Archiepiscopus Colonienſis à Wilhelmo Comite Iuliacenſi perſuaſus, cum diu Ottonis partibus adhæſiſſet, cœpit iam in partes Philippi declinare, & eundem perductum Aquilgranum, ipſum quoque regem conſecrauit.

Hæc res Capitulo & populo Colonienſi plurimum diſplicuit, & ei in faciem reſiſtebant, quod tantopere variaret: ipſum eſſe qui Ottonem ſummo Pontifici commendaſſet, nunc mutata ſententia, illum ſine cauſa reprobare. Cum vero ille in ſuo permaneret propoſito, per literas apud Pontificem eius fluxam taxant ac acculant fidem Capitulares. Non parum indignatus in eum Papa, vocat, vt veniat infra menſem, ac dimidium, & ad obiecta reſpondeat. Episcopus nihil curauit. Dati ſunt Iudices, Canonicus & duo Parochiales Paſtores. Pontifex autem Adolphus nec his dignatur reſpondere. Cum autem in ſua pertinacia perſiſteret, poſt manifeſtam excommunicationem, deſtituitur: ſic ille, vt meruit deſiſtus eſt & eiectus, & Bruno Præpoſitus Bonnenſis in eius locum ſurrogatus: qui à domino Apoſtolico, Archiepiſcopatus inſignia ſuſcipiens, & cum Ottone, quæ pacis ſunt, ſentiens, in ſua prouincia ſubditis ſuis bene præerat. Adolphus autem vir nobilis magni generis, nonnulla retinuit Caſtra. Erant qui apud ſumum Pontificem illum ſtudebant reconciliare, ſed fruſtra. Philippus iam Aquilgrani coronatus, non ceſſabat ſibi plurimorum conciliare principum fauorem. Cœpit & Coloniam infeſtare. Habebant Colonienſes ducem à Lymburg vrbis ſuæ præfectum. Commiſſum eſt à duobus Regibus non procul ab vrbe, prælium. Aderat cum Ottonem Archiepiſcopus Bruno, & ducis filius. Otto rex iam 400. ex ſuis amiſſis & nonnullis captis, ipſe quoque læſus, cum ducis filio fugit in arcem Waſſenborg. Verum cum non fideret arci, nocte cum ducis filio inde diſceſſit, manente Brunone Archiepiſcopo. Altera die adſunt hoſtes, oppugnant arcem, rati ſe hoſtem concluſiſſe. Capta arce, Archiepiſcopum deprehendunt, Herbipolim ad captiuum

tatem deducunt. Missi sunt duo Cardinales Romam in Germaniam componendæ pacis gratia. Conuenerunt cum multis Principibus in Quedelborh, & multa vitio quoque sunt ventilata. Philippus ab excommunicatione absoluitur, & vt Bruno dimitteretur, ægre induci potuit. Iam dimissus, ecce denuo ex improviso à Philippo capitur, & in munitissima arce Rodenburg asseruari iubetur. Motu suo improbitate Romanus Pontifex, grauissime Philippo minatur, vt Brunonem dimittat. Bruno dimissus profectus est Romam, & Pontificis onustus literis, ad suam Ecclesiam Coloniensem, quietus iam regreditur. Contulit se Coloniæ & religiose ac summa cum gratulatione exceptus est, qui & breui mortuus anno Domini 1218. cum per trimum turbulentis temporibus & casibus præfuisset, sepultus est in Ecclesia S. Petri maiori. In istis tumultibus & dilata est arx validissima in ditione Coloniensi, quæ Lankron dicitur, & quia magna vbique grassabatur fames, plurimi ob solum victum accessere, & sic arx celerrime perfecta. Anno Domini 1207. Philippus rex mitissimus, gemulus Ottonis, qui in diuina religione non segnus habebatur, à quodam scelesto viro Ottone de Witsbach, Comite Palatino, quod ei filiam suam negasset, Bambergæ in conclauis suo gladio confossus est, & sic Otto Brunsvicensis solus longe lateq; gubernauit, qui inde Philippi duxit filiam, uxorem. Apud summum Pontificem Philippo paterna & fraterna durities oberant. Otto Comes homicida in conuentu Principum condemnatus est, & non post longum obruncatus.

XLIX.

Theodoricus Comes de Monte, Præpositus S. S. Apostolorum ope Ottonis III. Imperatoris, occiso Philippo, armulo Ottonis, succedit, tum vnanimi Cleri consensu electus. Initio sui præsulatus admodum benignam se exhibuit, verum quod mores mutasset & insolita imperasset vectigalia, mulis iniustus factus est. Adhæc præterea

excom-

excommunicato Ottoni (nam summus Pontifex hunc quoque ob perfidiam in Ecclesiam Romanam, excommunicauit) & cum ipse Theodoricus esset anathemate notatus, nec curaret, per Moguntinum Syfridum ab officio & beneficio, amotus est. Et quamuis Romæ restitutionis suæ causam per triennium ageret, nihil tamen obtinere potuit. Præfuit annis 6. vsque ad annum Domini 1214. quo tempore Castellum Gudesburgum, vbi fuit capella S. Michaelis, construit, ære cuiusdam Iudæi vsurarii, quem captiuum tenebat. Toto tempore vitæ, quo vixit, postquam deiectus fuerat, 300. marcas quotannis pro sustentatione ex redditibus Episcopatus accepit. A morte sepultus est in monasterio Veteris montis ad suos consanguineos, vbi Montenses Duces sua habent reconditoria.

L.

S. Engelbertus ex illustri Comitum familia de Monte, patre Engelberto, matre filia Comitis Geldriensis natus, liberali ingenio ac egregia corporis forma, electus est in Præpositum maioris Ecclesiæ, & cum in Monasteriensem Episcopum, ob insignem suam virtutem, eligeretur protulit recusauit, timens lubricæ ætatis. Adolphus Colonien- sis Archiepiscopus deponitur, Bruno illi succedit, Bruno Theodoricus, qui quod Ottoni Imperatori, contra summi Pontificis voluntatem, faueret, à Syfrido Moguntino deponitur. His duobus trecentæ marcæ ex redditibus Episcopatus pro sustentatione sunt assignatæ. Engelbertus aliis amotis, legitime, licet reluctaretur, anno Domini 1216. à suis collegis vniformiter sub Friderico II. Imperatore, Archiepiscopus creatus est. Admotus ad clauum gubernaculi, cum omnia restituere conaretur, mox acerrimos expertus est hostes, id est, tyrannos, quos sua prudentia compressit. Vocatus est ad curiam Imperatoris, & ita se gessit, vt omnibus Principibus gloria & magnificentia præferretur. Friderico Imperatore absente, ipse

Imperii habenas citra Alpes summa cum laude ac communi pace gubernabat. Imperatoris filium enutrit, & Augustini in Imperatorem consecrauit, ac suæ Ecclesiæ plurimum profuit. Ob summam probitatem innotuit multis Regibus ac Principibus, qui eius gratiam ac amicitiam magnis muneribus venabantur. Confessarii eius tale de eo refertur testimonium: Licet Dominus meus secularis habeatur, non tamen intus talis est, qualis foris apparet. Sciatis illum multas consolationes à Deo habere. Erat præterea in pauperes ac afflictos, valde liberalis, & famis tempore ipse multos sustentauit. Erat princeps omnino non superbus, sed humilis, mitis, placidus omnibus benignus: erat & aspectu decorus, statura corporis procerus, robustus viribus, & tanta pulchritudinis, vt ei similis nullus inueniri possit. In omnibus suis negociis siue belli siue togæ tempore, se alterum Machabæum exhibuit. Colonia eo illustriorem præfulem (excepto primo Brunone) non habuit. Episcopatum in bonum statum ac tranquillitatem miro artificio restituit. Ecclesiasticas personas in summo semper honore habuit, & eis vnice prodesse, vbi Dei vidit timorem, studuit. Beatam virginem Deiparam ieiunando quartis sabbati feriis summo opere coluit. Sub eo Franciscani & Dominicani, quos contra malorum calumnias, defendit, Colonia emerere. Tres superiores Archiepiscopi, multa debita conseruauerunt, quæ omnia ipse (quorum summa transcendisse dicitur 26. milia marcarum) soluit. Verum quum virtus sine aduersario marcere soleat, ex sequentibus eius integritas patebit. Erat Comes quidam Fridericus de Isenburg, alius Limburg, Fratris sui filius, ex Clerico factus miles: hic Ecclesiam Essendientem, virginum Collegium molestante cœpit, quod cum Archiepiscopus ei interdiceret, ex amico factus est summus hostis, qui inde ei insidiari cœpit, imò & mortem minitari. Tractatum est aliquoties, vt Comes manum abstineret, & quod sui iuris nec officii esset, omittet, Comes

reret, verum nulla potuit via inueniri, qua Comes esse posset contentus : maluit enim in sua pertinacia perdurare, quam saluo iure cedere. Sentiens autem Engelbertus sibi malum intentatum, in eo Ecclesiæ libertatem defendendi permansit proposito. Quare se serio ad Dominum conuertit, seque Deo committit. Interea Comitum animus plane, vt alter Pharaos, induratus, de nece optimi præfulis cepit deliberare, & quibus eum posset mediis è medio auferere, tractat. Contigit Episcopum cum suis aliquot domesticis in Westphaliam iter facere & hoc Comitem non latuit. Obseruat igitur vt facinus iam diu conceptum, complere oportune posset. Iamque sceleris immanitatem aggressurus, degener animus non parum extimuit, verum à suis animatur, & simul vno animo acglomerare R. D. Archipræsulem iniqui aggrediuntur, circumueniunt, & in concaua via misere vulnerant, & innumeris confidunt plagis. In hoc rerum articulo, omnes sui eum deserunt, fuga sibi consulentes. Duo, qui non procul aberant, Leonies miles & Henricus Cellarius Hemelrode reuertuntur, accedunt, & ita eum extinctum reperiunt. Vestimenta autem eius cruore resperfa horrendæ cadis testimonio fuere. Corpus inde iam instante nocte sublatum & in proximum pagum, qui Sauchme dicitur, delatum ac in templum repositum. Mane venerabile martyris corpus cum summa veneratione deductum est ad Montense monasterium, & ibi à fratribus, quos ipse vnice dilexerat, honorifice exceptum, ac eis multum lachrymantibus, exhibitum. Hic intestina relicta ac recondita. Inde Colonia perlatum pridie diui Martini & totius vrbs in cœrore exceptum, repositum in summo templo ac post aliquot dies in Sacello D. Catharinæ sepultum. Magnus erat luctus vbiq; pro optimi Pontificis indigna morte. Præsuit laudabilissime ac vtilissime annis 10. Fridericus eius homicida, ab imperatore totoque regno proscribitur, excommunicatur, & omnes eius necis cōscii breui male mortui sunt. Comes Leodii captus ac Colonia perductus crudelissimo

supplicio (qui valde de scelere pœnituit) anno elapso
 id est, 1225, interemptus est. Nobile corpus coruorum
 Dominus Deus mortem martyris preciosam crebris mi-
 raculis testatus est. Habet Ecclesia Colonienſis ex ſuis
 Præſulibus tres martyres. Agilolphus palam à raptoribus,
 qui diœceſeos eius terminos peruulerant, quod eos
 de criminibus redarguerat, occiſus eſt. Euergiftus nocte
 à latronibus clam necatus eſt. Hos ambos martyres fecerunt
 pietas & vitæ innocentia : verum Engelbertum virtus
 obedientiæ & zelus iuſtitie. Diuerſæ ſunt ſpecies marty-
 rii, ita & cauſæ. Thomas Cantuarienſis occiſus eſt pro-
 pter libertatem Eccleſiæ : eadem cauſa exitit in Præſule
 Engelberto. Occubuit ille pro libertate Eccleſiæ Can-
 tuarienſis, iſte vero pro deſenſione Eccleſiæ Eſſendienſis
 liberauit iſte morte ſua Eccleſiam ſuæ deſenſioni commiſ-
 ſam ab intolerabili exactione Comitis Friderici. Paſſus
 eſt Engelbertus anno Domini 1225, meſe Nouembri
 die ſeptimo, Pontificatus ſui anno decimo, ſub Honono
 Pontifice Romano, Friderico ſecundo Imperatore. Paſ-
 ſus eſt à cognatis & amicis, à quibus nihil tale merebatur,
 quoſque ipſe ſublimate. Philoſophi cuiuſdam ſenten-
 tia eſt, duplicari dolorem, cum ab eo, à quo bonum me-
 rueris, malum venit : itemque tanto iniuriam magis affli-
 gere, quanto propinquior eſt, qui fecit. Habuit Comes
 Fridericus duos fratres Episcopos, Monasterienſem &
 Oſhaburgenſem, de quibus ſuis locis, iam poteſtas eli-
 gendi & conſtituendi Episcopos Imperatoribus (qui ha-
 bitenus apud ipſos manſerat, vnde tot inter Pontifices &
 Imperatores diſſidia, tot ſcandala fuere) ſubtrahenda,
 cuiuſque Episcopatus Canonorum Senatui à Romano
 Pontifice conſeſſa erat. Sub ſancto Engelberto multa
 monaſteria initia ſumpſere. Anno enim Domini 1225,
 auſpicatum eſt Cœnobium Virginum Cisterciensis Ordi-
 nis Bennickhouen Colonienſis diœceſis non procul à Lip-
 pia, promotore D. Conrado Archiepiscopo Colonienſi &
 Geuelsbergio, vbi iuris Eccleſiaſtici aſſertor ſanctus En-
 gelber-

gelbertus sanguinis effusione martyr occubuit. Reformatum est hoc cœnobium anno domini 1477. voluntate Comitum de Lippia. Sub hoc quoque Archipræsule anno Domini 1214. Cœnobium Virginum in Karlesforff siue in Eppinckhouen non procul à Nouesio sua habere cœpit fundamenta. Quod cum esset ob bellorum turbines debilitatum, bonorum elemosynis est redintegratum, & cum à disciplinæ auitæ rigore nonnihil defecisset, anno Domini 1478. correctum est. Eodem fere tempore cœpit monasterium eiusdem Ordinis quod dicitur Aula Zarne, ubi S. Engelbertus cœmiterium consecrauit. Hæc aula deficiens anno Domini 1476. reformata est. Anno Domini 1218. sumptibus & expensis D. Gerardi Comitis Geldriæ apud Ruremundam monasterium Virginum extrui cœpit. Hic nobilissima D. Richardis memorati Comitis patens, spreto mundo Sanctimoniam & primam Abbatissimam egit.

Anno Domini 1199. Mons Principis Xantensibus viduus, opera Noiberti canonici sancti, post episcopi Parthenopolitani (qui Præmonstratensis disciplinæ est autor) exornatus à Sigebergen. monachis inhabitatus, monialibus aliquot ex Hoerst (quod flammis fere absumptum erat) ad inhabitandum traditus est: quæ progressu temporis è Benedictinis in Cistertienses mutata abiit. Qui mons subsidens & in ruinam propensus, reformatione restauratur anno Domini 1467. à Principe Cliens. Ioanne præcipiente & adiuuante.

LI.

Henricus de domo Nobilium Moellenarcken, Præpositus Bonnensis, vniformi omnium consensu, antequam suus antecessor S. Engelbertus tumulatus esset, creatus est Archiepiscopus Colon. anno domini 1125. sub Friderico II. & à Colonensibus summo cum honore exceptus est. Erat vir eximia prudentia præditus, qui apud summos & imos parem gratiam iniit, bonis affabilis, malis vero & iu-

o o o o

micis Ecclesie sue crudelis & terrori fuit. Hic S. Engelberti prædecessoris sui iniustam cædem egregie vindicauit. Comitem homicidam Leodii captum Coloniæ pertrahere curauit pro duabus milibus marcarum, & extremo supplicio affici. Arcem Isenberg & aliud Castrum deiecit, & totum Comitatum delere, apud Imperatorem conatus est. Germani fratres eius, Bruno Osnaburgensis & Theodericus Monasteriensis, ambo episcopi, velut complices certe conscii, accusantur apud summum Pontificem, & interfertur, etiam conuineuntur, deponunturque: sed gratiam consecuti, restituntur. In Comitibus Norinbergæ vestem antecessoris cruentam, Principibus exhibuit, Imperatoris Henrici coniugem Aquisgrani in Regnam consecrauit. Ipse Henricus Colonia à Treuren. Archiepiscopo in vigilia Matthæi consecratur, præsentibus omnibus Suffraganeis cum maxima solennitate. Decessit ex hac vita anno gratiæ per Christum reparatæ anno 1131. cum præfisset annis 12. laudabiliter. Anno Domini 1134. monasterium in Duissenen, quod Via cali dicitur, ab Alexandro quodam honesto & religioni dedito, ciue Duilbergensi, inchoatum est & Coloniensi Ecclesie sub Henrico ob protectionem subiectum.

S. Reinoldus ex præclarissimo natus fuerat stemmate, verum ob Christi amorem & animæ suæ salutem, omni hac terrena in florenti fortuna posthabuit, & ex strenuo milite factus est verus monachus. Colonia igitur in monasterio S. Pantaleonis vitam cœnobicam tum professus est, tum duxit, arctissimam. Ipse in toto corde Dominum quaesuit & coluit, quare etiam ab eo maxima exornatus est gratia. Fuit circiter annum Domini 1139. Ab impiis clam ob nimiam suam pietatem, quæ illis ingrata esse solet, interfectus est, & vt celaretur facinus, in puteum præcipitatus. Inde ob crebra miracula & diuinas reuelationes extractus, & cum Tremonieos, qui Coloniensis sunt dioceseos, à suis metropolitanis vicinis, aliquas latectorum reliquias expeterent, huius obtinuerunt, qui
eius

et us honorem egregium construxerunt templum. In eodem quoque cœnobio olim vixit Martinus martyr. Hic inuentus est quando sanctus Bruno illud monasterium ædificare cœpit anno Domini 964. est Abbas sanctus.

LII.

Contadus natione ab Hoisteden, Præpositus summæ ædis à toto vniformiter consentiente clero, in Archiepiscopum anno Domini 1232. eligitur, vir literatus, facundus, magnanimus, bellator gnauus, ac tanto honore dignus. Sedit in Episcopali cathedra annis 34. Hic obtinuit, vt Elector Colonienſis Imperatorem nouiter electum, Aquiligrani coronet primum, quum antea inter Electores disceptatio semper de coronatione non minima fuerat. Quare ipse elegit ac consecrauit tres Imperatores. Ecclesiam Colonienſem amplis prædiis sublimauit, qui priuilegiorum eiusdem strenuus fuit propugnator, qui & pro temporum varietate, aduersa æque ac prospera fortuna vti potuit. Romanæ quoque Ecclesiæ se fidelissimum protectorem exhibuit. Comitatum suum Hoesteden cum omni suo iure & attinentiis ac nobile castrum Are vna cum altero Nurburg, ac aliis quam plurimis de sua paterna hæreditate ecclesiæ suæ in perpetuum assignauit. Castrum quoque Waldenborch & Castrum Weda eorumque possessiones comparauit digno precio & ecclesiæ inscripsit. Hic Bonnam ciuitatem foueis aqua probe instructis anno Christi 1240. exornauit. Colonia Ecclesiam diui Cuniberti restauratam ipse dedicauit denuo. Eius quoque tempore variæ fuere disceptationes metropolis Colonienſis aduersus suum Præsulem, quas tamen ille compescuit, & vt intra suos manere terminos, docuit. Eius quoque seculo, id est, anno Domini 1236, Marburgi, præſente Imperatore ac infinita hominum multitudine, indiges facta est siue canonicizata B. Elizabeth Regina Vngariæ, pauperum vera mater, quæ anno Dñi 1230. Marburgi sepulta est. Anno Dñi 1247.

electus est Wilhelmus Hollandiæ Comes, ætate & opibus florens, in oppido Nussia, ad Imperium Roma. Comes Iuliacensis Wilhelmus se ecclesiæ Colon. declarauit hostem, & contra eum Archiepisc. se opposuit, qui tandem huius fraude captus est & per menses nouem satis duriter in custodia asseruatur. Cum autem Conradus hic multis ac infinitis pene opibus ac prouentibus abundaret, magnificentissimam basilicam in diuorum Regum honorem iam senio grauis, auspiciatus est. Si hoc æternum opus consummatum fuisset, simile in orbe non conspiceretur. Erat tum temporis ob sanctissimas Magorum reliquias, oblationes tam abundantes, ac vere aureum seculum, ut nunquam defecturas quis credidisset. Ad Ecclesiæ suæ dedicationem Electores Ecclesiasticos, omnes suos Coepiscopos, omnes Abbates, religiosorum præfides ac innumeram populi multitudinem, adesse voluit. In dedicatione Ecclesiæ mirabilis in aere dæmonum auditus est ululatus. Postremo laudatissimus Princeps cum Colonæ apud D. Gereonem ageret, cœpit infirmari & inualecente vi motu, foeliciter in Domino, anno gratiæ 1261. obiit, ac positus est in veteri diui Petri Ecclesia, qui tamen postmodum in nouam cum suis antecessoribus, translatus est. Huius quoque tempore Cænobium apud D. Gertrudem Colonæ cœpit, qui illi multa priuilegia contulit. Eisdem quoque temporibus inchoatum est monasterium Virginum in Sreckerode per inclytam Merrildem, dominam ab Holt, in honorem beatæ Mariæ Virginis: reparatum hoc magno desiderio & conatu dominæ Haduigis de Loe Abbatisse anno Domini 1465.

LIII.

Engelbertus de domo nobilium de Valkenbreg, Prepositus S. Gereonis anno Domini 1261. concorditer ab vniuerso Clero eligitur. Statim ab initio sui præfatus Colonæ religiosissime inauguratus est, & omnes de hoc præfule, ut iugum paululum subleuaretur, quo nonnulli preme-

premebantur, sibi bene polliciti sunt, verum pro thesauro, ut dici solet, carbones. Causam potissimum in adulatorum coniciunt nequitiam. Vbi enim in Principum aulis Gnathones locum obtinuerunt, iustitia exulat, pariterque pietas.

Ocium & cibus alienus, multa in multis operatur.

Summa fastigia cum omnia possideant, eo tamen carent, qui eis verum dicat. testis est Seneca. Fuit hic Engelbertus vir quidem bonus, verum in suis negociis parum scilicet. Cum ad reprimendas ecclesie iniurias contra aduersarios copiosum sapius conduxisset exercitum, fortuna tamen sibi se nper aduersari visa est. Nam per Wilhelimum Comitem Iuliacensem, in loco, qui ad syluam beatæ Mariæ dicitur, inter Tulpetum & Lechernich commisso prælio, cum multis de suis capitur, & in castro Nitecken per tres annos ac dimidium inhumaniter in custodia detinetur, & post longas disceptationes, intercedente Alberto Magno, liberatus. Inde Colonia cum pro tribunali sedisset cum suis in aula Episcopali, per ciues captus est, & in quadam domo occultatus per dies aliquot. Ob hanc Pio Pontifici illatam iniuriam, Ciuitas Colonia per annos sex & ultra à summo Pontifice interdicto subiecta fuit. Cum iam hac quoque absolutus esset Engelbertus custodia, ob hanc in ipsum commissam contumeliam, exacerbati consanguinei ac amici, ipsum vindicare studuerunt. Erant à Pontificis parte Comes de Falckenburg, frater Engelberti, dux Lymburgensis, Comes Cliuensis, & alii nobiles quam plurimi, qui omnes in ciuitatem conspirauerant circa annum Domini 1268. Hi omnes magna manu obsident ciuitatem, & fortiter oppugnant, & intempestæ noctis silentio per quandam domum, muro adhaerentem, amplexu aditu per ciues aliquot, qui pecunia erant corrupti, petefacto, subintrarunt. Verum ciues cognito negotio, ad arma conclamantes, dictos nobiles ac milites, armata vi fortiter repulerunt. Hic frater Engelberti primo con-

gressu, occubuit, dux Lymburgensis capitur, alii plurimi
 occiduntur, alii fuga dilabuntur. Sic quoque conatus ille
 Episcopo minime successit. Quid sanctorum, præsertim
 tutelarium patronorum, posset protectio, hoc sane articulo
 Colonie innotuit. Protegam urbem hanc propter me,
 & David seruum meum, Domini stat sententia. Si bonus
 hic Archiepiscopus D. Conradi, sui prædecessoris consi-
 lium secutus fuisset: nunquam tantam forsitan cladem ex-
 pertus fuisset. Consuluit enim ut exemplum Roboam filii
 Salomonis expenderet, & ciuitatem tanquam vicinam, co-
 leret. Hic Engelbertus duas insignes turres Colonie
 erexit, quæ possunt esse tanquam propugnacula ciuitatis
 vnam superiorem, scilicet Beyen: alteram inferiorem, id
 est, Ryele, pro defensione Ecclesie. Ipse tandem rebus suis
 dispositis post varios casus, Bonne, Pontificatus sui anno
 14. redempti per Christum orbis 1272. in fara concessit, at-
 que in monasterio D. Cassii, eo quod Colonia anathema-
 te à summo Pontifice teneretur, tumulatus est. Inscriptio
 illius tumuli talis est.

*Floreat in caelis tua laus Verona fidelis.
 Filia tu matris Engelbertique patris,
 Quem tua metropolis non habet ossa colis.*

Sub isto, id est anno Domini 1273. postquam interre-
 gnatum fuit, hoc est Imperium Romanum sterisset sine cer-
 to Casare, 17. annos, Rudolphus Comes Habsburgensis
 electus est. Quid præstiterit hic Rudolphus, vnde illi Au-
 striaci ad tantam sunt euecti gloriam, non inconueniens
 ascribere arbitratus sum. Rudolphus cum esset tenuis
 conditionis, paulatim ita eius fortunæ auctæ sunt, vt fami-
 liam suam longe potentissimam ac celeberrimam reddide-
 rit. Quod autem hæc Austriaca domus ad tantam sit exal-
 tata excellentiam, quod ipsa Catholica semper paruerit
 Ecclesie, Dominus Deus, ita disposuit. Fecit Maria Magda-
 lena opus exiguum, quod caput Iesu ac pedes eius vixerit,
 & tamen hoc in toto mundo Dominus voluit celebrari.

Opus

Opus enim (inquit) bonum operata est in me. David
 exiguus, Saule abiecto potente rege, in regem super Israel
 electus est. De Rudolpho vnum depromam ac proferam
 exemplum: Legimus de hoc Comite Habsburgi, quod se-
 mel vna cum alio, eques venerit, & Sacerdos ei obuiauerit
 pedes, qui V. Sacramentum portabat. Huic Comes pro-
 prium equum donauit ob V. Sacramenti corporis & san-
 guinis Christi honorem: socius vero & suum ministro de-
 dit, & sic coeptum iter peregerunt, donec ad quoddam Sa-
 cellum siue Cleusam peruenerunt. In quo comes bene-
 dictionem siue prophetiam accepit, quod fortuna illius
 mirum in modum crescere & augeri deberent, eo quod V.
 Sacramento eam exhibuerit reuerentiam, quod non so-
 lum ipse (qui eo tempore admodum tenuis erat) Impera-
 tor futurus esset, verum ea maiestas multis annis apud po-
 steros eius esset perduratura & multas regiones ipsis subii-
 ciendas, vt hoc ipsum clara luce hodie cernimus, & à Deo
 euidenter demonstratur, quod Casarea Maiestas pariter
 apud Domum Austriacam permaneat & nullus in orbe sic
 potestatus, qui sit potentior & ditior, sicut illius posteris,
 qui ex domo Austriaca prodierunt. Per hanc ætatem men-
 dosus quidam senex, quem Fridericum Holstuch dixere,
 alii Tile Kolup cognominant, Colonia exortus, venit Nuis-
 siam, inde in Westphaliam, mentiens se esse Fridericum
 II. Imperatorem, multis credulitatis fidem fecerat. Sed Ru-
 dolphus iussit in quæstionem abripi hominem. Hictor-
 mentis confiteretur, se ista confingere, quare igne concre-
 matus est iussu Imperatoris tantus fallarius. item alius qui-
 dam nebulo Lubeca exiit, qui se Fridericum II. simu-
 labat, sed tandem euauit. Rudolphus præfuit Imperio
 annis 19. obiit ætatis 73. anno Christi 1292. sepultus est
 Spiræ.

LVI

Syfridus de domo Nobilium de Westerburgh, Præpo-
 situs Moguntinensis Canonicus Coloniensis. anno gratiæ

0.000 4

1275. Archiepiscopus Colonienſis factus eſt. Hic omnem
 fere ætatem ſuam variis bellorum exercitiis contriueſcit,
 quare frigoris ac ætus erat patientiſſimus. Ad vtrumque
 ſtatum, eccleſiaſticum & politicum erat aptiſſimus, quare
 hac promotione erat digniſſimus. Hic diuina ac humana
 pariter ſumma prudentia, & cum applauſu ſubditorum
 omnium rexit. Cumque ad Eccleſiæ gubernaculum ad-
 motus eſſet, multi Principes in eum inſurrexerunt: quare
 cum ſuam prouinciam defendere contra hoſtes conatur,
 egregie illis obuiavit. Comes Arnsbergenſis vna cum
 ſuo filio arma contra eum ſumpſit, verum Syfridus eos pa-
 rere docuit, nec contemnere diuos. Habuit acerrimum
 bellum cum Comite Iuliacenſi Wilhelmo, qui interim
 Aquilgrani cum filio ſuo interimitur, vna cum 400. equi-
 tibus. Syfridus ob illata ſibi damna omnem prouinciam fa-
 cile occupauit, Iuliacum oppidum cepit, & Caſtrum ibi-
 dem funditus deſtruxit. Tulpetum muniuit & caſtrum ibi
 admodum validum conſtrui curauit. Verum ſummus
 Pontifex Martinus III. ſe interpoſuit, & omnia quaſue-
 rant Comitis Iuliacenſis, reſtituit. Habuit etiam contro-
 uerſiam cum Comite Monteneſe, quem tamen ad æquas
 redegit conditiones. Dux quoque Brabantæ illi aduerſa-
 tus eſt: nam ipſe ab hæredibus Gymnich comparauit Ca-
 ſtrum Carpenæ cum omnibus attinentiis, verum Epifco-
 pus hanc vicinitatem ſibi pernitiſam arbitrans, Caſtrum
 obſedit, cepit & deleuit, & hæc cauſa ſimulatis fuit, & ſo-
 mes. Hic Syfridus cum Rudolphus Imperator apud Her-
 bipolim comitia ageret, ac ingentem à Germania curati-
 bus pecuniam imperaret, ſe viriliter oppoſuit, ac exactiones
 illas ſuſtulit. Hic quoque Adolphum Anaxonium Im-
 peratorem cum ſua vxore Imagina Aquilgrani coronauit.
 Ipſe quoque cū Colonienſibus, magnas & longas diſceptatio-
 nes habuit, & tandē res ad præliū peruenit. Habuerūt bel-
 lū de clauū potestate, non ſpiritualiū, & Epifcopo hoc bel-
 lū ſatis fuit infauſtum & ſuæ prouinciæ pernitiſum. Syfri-
 dū Comes Monteneſis anno Domini 1283. in die S. Bonifacii
 capti

captiuum abduxit & per septennium in custodia detinuit, & Comitatum suum pingui bolo deliciosem reddidit. Optimam enim portionem captiuo Archiepiscopo extorsit. Verum Comes Adolphus postea incautus ab eodem interceptus est & misere afflictus, in cauea ferrea interijt. Aestate solitus est ipsum nudum cauea ferrea includere, melle illita, & hoc pacto muscarum morsibus & aculeis obicere, quoad vixit. Et quamuis Comes omnia illa quae extorserat, se redditurum polliceretur & multa plura additurum, vt libertatem consequeretur, nihil tamen impetrat, praeterquam insolens responsum: Habere diuum Petrum, quo suos enutrire queat, nec quicquam rerum ipsius indigere, velle se ipsum docere, quid sit Archiepiscopus tenere captiuum. Sic igitur ad mortem vsque Comitem detinuit. Hic quoq; Brulense Castrum post captiuitate suam contra Coloniensium rebellionem extruxit, & turrim munitissimam iuxta Berckam ad Rhenum, Arcem Sontinam aedificari curauit. Castrum Brulense anno Domini 1188. per Colonienses obsessum est per 4. menses, qui illud expugnare non potuerunt. Hic quoq; Syfridus Ecclesiam D. Francisci Bonnæ aedificare cepit anno Domini 1298. Campensi monasterio sua priuilegia confirmauit & noua conferendo adiecit anno Domini 1295. Postremo cum rebus varie annis 24. praefuisset, vt fidelis seruus Christi, valedixit vitae mortalium, anno Domini 1298. & Bonnæ in monasterio D. Cassij sepulturam suam consecutus est: nam Colonienses à diuinis erant suspensi. Eius Epitaphium licet sit difficile lectu & barbariem sapiat, ascribendum tamen putauit:

Fulget Syfridus de VVesterburg quasi fidus.

Lugduni festo palmarum, qui cathedratu.

Est eodem maesto planctu Bonnæ tumulatus.

Hic prius electus iacet. Hic modo puluere tectus.

Annis vndenis postquam fuit & duodenis

Praesul Agrippina. Sit ei requies sine fine.

*An. tria c. mille tribus i. minus, inclutus ille
Victurus Christo de mundo transit isto.*

Sub Syfrido anno Domini 1292. electus est ad Imperium Roman. Adolphus Comes de Nassau, qui regnavit annis 6. & per Electores ab Imperio depositus est. Habuerunt Electores Conuentum Moguntia, vbi deligitur Caesar Albertus Austriacus dux, Rudolphi Caesaris filius. Sed cum retinere veller Imperium Adolphus, armatis copiis contra eum profectus est dux Albertus & infestis signis vtrinq; pugnatum est prope Wormaciam. iam in eo conflictu perit Adolphus.

Albertus cum annis 10. regnasset, à fratris filio & Comitibus quibusdam Austria, trucidatus est.

S. Irmgardis Comitissae Zutphaniae filia, omnia terrena caduca respuit, vt Christum eiusque regnum lucificeret. Defunctis parentibus, ipsa omnium bonorum haeres facta est, quae ad Dei honorem pauperumq; sustentationem expendere cogitavit. Contulit se Coloniam & ibi propter loci sanctitatem summi templi, habitationem elegit, & Christo in magna abstinentia & humilitate deuotissime cultum sedulum praestitit. Profecta est tertio Romam, & caput S. Siluestri Pontificis transtulit Coloniam. Rees opidum Ecclesiae Colonienae assignauit & Suichtelen cum omnibus suis pertinentiis, monasterio diui Panthaleonis, eo quod illius Conuentus Abbas, huic esset frater, donauit. Defuncta est plena bonis operibus, & Colonia in summo templo eius corpus visitur. Non est canonizata. Huius Syfridi tempore, id est, anno Domini 1275. fuit quidam religiosus pater F. Nicolaus de ordine diui Francisci, sanctimonia conspicuus. Mortuus est 13. Aprilis, ac illius sacrum corpus sepultum est Nouesij in suo cenobio, qui multis & infinitis claruit miraculis. His temporibus ordinem diui Francisci sanctus Bonauentura instaurat.

L V I I.

Wichboldus Baro de familia ab Holte, Westphalus
Decan

Decanus Colonien. & Præpositus Aquisgranensis propter insignem prudentiam, rerum experientiam, ac summam eruditionem anno domini 1298. magis tamen factione nobilium, quam Canonica ad Episcopatum Nuffiæ constitutus est. Fuit vir doctus, prudens ac ætate prouectus, qui professionem suam magis rebus sacris, quam bellicis exequi studuit. Sua prudentia Ecclesiam regere & erigere labriter satagebat. Sui superiores funestis bellis ac tumultibus Ecclesiam mire turbauerant, quare facultates valde exhaustæ erant. Colonia ipsa metropolis iam annis 11. se excommunicationi & interdicto subiacerat. Bonus autem hic pater ac pastor sua vigilantia & virtute, ve absolueretur ab anathemate, procurauit, & effecit, vt apud omnes Principes bene audiret, & ecclesiasticum statum sanctum in bonum ordinem redegit. Multas arces atque oppida, quæ sui antecessores amiserant, ipse recuperauit. Pacis publicæ erat obseruantissimus: cum vero à quibusdam Centauris, bellis impeteretur, eis viriliter restitit. Comitem de Marca, infestissimum Ecclesiæ hostem, qui eius experiri voluit vires, ita domuit, vt disceret non temerere diuos. Hic Albertum Austriacum Aquisgrani coronauit, Imperatricem vero Norinbergæ. Demum cum auctus & laudabiliter & vtilissime præfuisset, exitiali correptus infirmitate, saluberrimo Christi corpore & sanguine mystico munitus, ex hac lachrymarum valle Princeps optatus, migravit, & Susati in templo Patrocli martyris, repositus. Tempore Wichboldi Archiepiscopi circiter annum Domini 1300. fuit quidam pietate ac nobilitate illustris miles Hermannus Geyr, qui cum in illo, quod patriæ ac pietatis ergo ministrabat bello cecidisset, vxor illius insignis matrona, religioni Christianæ deuotissima, suis ac mariti expensis, construi ac ordinari fecit duo virginum cœnobîa, ambo ordinis Cistertiensis: Vnū in nemore pro Gluell, quod Fontem beatæ Mariæ virginis appellauit, alterum Colonia, quod Hortum D. virginis nuncupauit. Ipsa vero

religiosissima matrona Guderadis mortua est anno Domini 1312. 4. Februarij, & vna cum marito suo sepulta in suo monasterio Fontis beatæ Virginis in nemore. In monasterio Hortus Mariæ Coloniae habent sua reconditi Comites de Noua Aquila, ex quorum familia defunctus est anno Domini 1530. generosus & illustris Comes Hermannus, Præpositus summi templi Colonien. cum virtutum suarum eulogio insigni: qui obiit Augustæ in Comitibus à Carolo V. indictis, & delatus Coloniæ, iuxta vtrumque parentem in eodem cœnobio reconditus. Mortuus est ætatis 39. Anno domini 1305. translata est Pontificia sedes ab vrbe Romana ad Auenionem Galliarum urbem, ubi successores manserunt per 70. annos.

LVIII.

Heinricus II. Comes de Virnenburch, Præpositus Colonien. Vvichboldo succedit. Electio inter Capitularium Senatum facta est diuersa: tres siquidem simul sunt creati: Vvilhelmus Comes Iuliacensis, qui fuit Præpositus Treiecti apud S. Seruatium, qui cum in bello Flandrico Tribunum militum ageret, nomine regis Franciæ, breui occubuit, cuius electio iam per Bonifacium 8. confirmata fuit. Alij autem duo, scilicet, Reinhardus Vvestenburgius, & hic Heinricus, profecti sunt ad Pontificem Romanum, sed dominus Heinricus, quod notus esset Nicolao IV. Pontifici, quo cum olim Romæ vixerat, confirmationem obtinuit per Clementem successorem. Præfuit annis 16. sub Alberto I. & Heinrico VII. ac Ludouico Bauaro IV. qui paucos dies vixit pacifice. Vndique insurgebant aduersarij, & dum Ecclesiæ iura ac priuilegia conaretur defendere, ad terram confugere, compulsus est. Qui cum plurimis manibus confereret, tum etiam (nescio quo fato) cum ipsa ciuitate Colon. Ecclesiæ tamen commodis & dignitati valde studuit: oppida & arces ædificauit & oppignorata redempta comparauit. Castrum Hulkeroidæ cum suis attinentijs prouinciæ addidit. Idem pro defensione terminorum Ecclesiæ

clisæ oppidum Vrdigen & oppidum Linse denuo com-
 muniuit. Castri in Lechenich fundamenta iacere ceperat,
 licet suus successor compleuerit. Elegit & consecrauit Fri-
 dericum Austriae ducem in Imperatorem Bonnæ, cum alij
 Ludouicum Bavarum elegissent, & Aquisgrani à Balduino
 Treuitorum Archiepiscopo inungi curassent. Controuer-
 sia hæc in eligendo, ingentis civilis belli occasionem in Ger-
 mania peperit. Austriae dux fautores habuit Pontificem
 Roman. Franciae & Hungariae reges, Sueuos, Palatinum,
 Argentinenfes & alias multas vrbes: Ludouicum autem,
 qui viribus infirmior erat, & humano destitutus præsidio,
 fortunauit Deus. Imperauit annis 33. Fuit R. D. Henricus
 in Viennensi Cõsilio, quod Clemens V. congregari man-
 dauit. Fuit & Sacerdotum, qui castitatem perpetuam vo-
 cerunt, impuri concubinatus summus osor ac acerrimus
 iudex. Tandem prouidus æconomus ac Princeps ma-
 gnanimus, plenus dierum, viam vniuersæ carnis anno salu-
 tis 1337. ingressus est, & Bonnæ in Sacello D. Barbaræ,
 quod monasterio contiguum ædificauit, sepultus. Huius
 tempore, anno Domini 1310. damnatus est & periit ordo
 Templariorum, qui annos durauerat 180. & eorum do-
 mus alijs religiosis sunt traditæ. Sic Nouesij Minores fra-
 tres, Senatus fauore, eorum cõsecuti sunt Collegium. Hac
 ætate, id est, anno Domini 1450. Canonicoꝝ Regula-
 tum cœnobium Coloniae initium habuit hac ratione: Ho-
 mo quidam plebeius, Christi corpus sanctissimum in Eu-
 charistia circa Paschatis ferias sumpserat, & nihil curans in
 vineam abiit eodem die operatum. Præ nausea autem illud
 uomuit, & puerulus inde ac candidus panis apparuit. Ac-
 currunt multi, rem ipsam contemplantes ac mirantes, &
 cum summa reuerentia reliquias colligunt, & in rei memo-
 riam, ex bonorum hominum eleemosynis, Ecclesiam ac
 monasterium constituunt, quod inde corpus Christi dici
 cepit. Cœnobium D. Clarae Coloniae auspiciatum est anno
 Domini 1304. inde anno Domini 1306. ecclesiae dedicatio
 facta, præfente & operante Henrico II. de Virnenburg

Archiepiscopo Colonien. Gerardo de Pomerio, Missi-
rum Prouinciale, Theologo ac innumeris aliis hominibus
Eodem anno ordinatum est, vt monasterium illud occlu-
deretur, & vt virgines perpetuæ clausura se deuouerent,
cōstitutum, quod plerumq; per totum ordinem illum ser-
uatur. Prima in eo Abbatissa consecrata diua Petronella
Scherue, quæ virgo fuit valde religiosa, cui Deus arcani
multa reuelauit. Anno Domini 1326. fuit Reinoldus po-
mus dux Geldriæ, qui ex altera sua vxore, quæ fuit filia Ge-
donis Comitis Flandriæ, habuit duas filias, Philippam &
Isbellam, quæ amba sprete mundi vanitate & nuptiarum
copula, huic monasterio, in quo & sepulta iacent, non me-
diocria bona & incrementa dedere. Fuit & Gerardus Co-
mes Montensis, qui ob deuotionem, quam in religionem
habuit, portionem non paruam contulit. Nouesiamum D.
Claræ monasterium huic coætaneum est, cui iam multis
annis honesto regimine præfuit religiosa ac veneranda Do-
mina Sophia à Reifferscheidt, Abbatissa, cui omnia cum
sacris suis virginibus prospera ex animo precor. Ioannes
Duns, quem Scotum appellant vit vnde cumque doctissi-
mus, fuit anno Domini 1308. Cum religio diui Francisci
exoriri ac florere cœpit, hic inter primos, eam amplecti
est, & plurimum illustrauit. Venit Parisijs Coloniam, &
cum morbo quodam laboraret peculiari, ita vt abstractis
& sopitis sensibus, quasi mortuus iaceret. Cum autem hu-
ius morbi ignari, eum pro mortuo haberent ac sepeliri te-
cissent, constanter assertum est, eum viuum sepultum. Hu-
i inter alios discipulos qui cum eo perseverarunt, qua-
tuor: Guilhelmum Occam Anglicum, Alpharum Hippo-
num, Franciscum Maronem & Ioannem Canonicum, qui
omnes vt ipse eorum præceptor Ioannes, Theologia præ-
fessor Parisiensis, eruditissimis suis scriptis nomen suum
immortalitati consecrarunt. Scotus disputator subtilis
acer obiit Colonia ac in fratrum Minorum choro sepe-
tus est.

Anno Domini 1350. claruit Colonia D. Ioannes

lerus ordinis Prædicatorum Theologus, ciuitatis fulcimentum: nemini sua ætate secundus. Huius scripta meram tractant Theologiam. Anno Domini 1298. D. Ludouicus Francia Rex, à Bonifacio in sanctorum numerum reuerus est.

His quoque temporibus innotescere cœpit D. Christina, virgo sancta, quæ nata fuit ex Stommel. Corpus eius æternatur in Neitecken oppidulo. Collegium inde translatum in Iuliacum per Principem Vvilhelmum, anno domini 1569. in profesto diui Remigij. Sub Heinricho Archiepiscopo fuit Colonia quidam insignis ciuis, Euerhardus Gryn, quem duo Canonici summi templi ad conuiuium uitarunt. Accedit vir doli prorsus ignarus, & deducitur in cubiculum, ubi erat famelicus leo. Accurrit statim, ut hominem deuoret: ille ut uidet periculum in mora, arrepto pignore & circumuoluto ad brachium pallio, aggreditur leonem & interficit. Cum porro inimicitia inter ciues & Archiepiscopum exercebatur, cogitauerant, in gratiam Principis, Consulem hunc è medio auferre. Curauit ille ambos interfici. Narrat Chronicon Coloniese, & pro miraculo apud ipsos celebratur.

L I X.

Walramus Gerardi Comitis Iuliacensis filius, Præpositus Leodiensis, Thesaurarius Colonien, sub Ludouico ac Carolo I V. Imper. ad Ecclesie Colon. clauum admotus ætatis 28. Capitularium Senatus Colon. postulauerat quidem D. Adolphum Episcop. Leodiensem, virum diuitiis experientia perspicuum, verum Ioannes X X I I. Romanus Pontifex eo posthabito, hunc proposuit. Inde Capitolium consentiens, D. Vvalramum vniformiter creant, & statim Rom. Pont. confirmationem contulit. Erat egregius iuuenis, summæ modestiæ & humanitatis ergo omnes, cum summos, tum infimos: laude insignis & idcirco omnibus etiam suis longe charissimus. In rebus mundanis uidebatur non ita esse exercitatus, qui iuuentutem suam in

liberalibus studiis Parisiis & Aureliae contriuerat, verum ad Ecclesiae gubernaculum admotus, se virum exercitantissimum, ac vtilissimum declatavit. Ob generis sui nobilitatem ac potentiam, seditiones illae & bella, quae haecenus Ecclesiam mirum in modum conturbauerant, cessabant, & in eandem consopitis bellis, in summa pace ac tranquillitate per annos 12. rexit. Summus Pontifex, quo cum olim Bononiae literis operam dederat, eum plurimum diligebat. Ipse Ecclesiae castra inuenit aut collapsa, aut destructa, aut oppignorata, nonnulla initiata, sed nondum perfecta, quae omnia reparare & consummare magnificis ac decentibus structuris, studuit. Habuit fratrem comitem Iuliacensem, cum quo illi non bene conuenit, ob facultatum Ecclesiae ambitionem: ipse tamen suae provinciae optime prospexit. Quare castrum Lechernich, ut esset singulare Ecclesiae Colonien. fulcimentum, inuito fratre erexit & perfecit. Alia castra utpote Brulense, Gudesberg, Hatt, turribus ac mœniis egregie muniuit & possessiones nobiles acquiritur precio. Oppidum Reinbach, castrum Ode & Poppellort, Nordenai, diœcesi adiecit. Castrum Zeltanck super Mosellam ab Ecclesia abalienatum, à comite de Veldenze magna pecunia obtinuit. Oppidum Minden in terra Westphaliae restaurauit & mœniis fortiter communiuit. Sub hac temporum amœnitate Clerus & populus Coloniae excussis illis bellorum tumultibus, tranquilla gaudens felicitate, egregie respirauit. Monasterium Carthusianorum Patrum Coloniae construxit, fundauit ac liberalissimum dotauit anno Domini 1331. Commendabile est hoc cœnobium tum ob bonorum hominum fauorem & gratiam, tum ob religiosorum patrum summam pietatem. Laurentius Surius suis assiduis vigilis, laboribus multum Christianae Reipublicae profuit, qui anno domini 1578. 11. Maij feliciter in Domino obiit. Ordo hic sacer per D. Bretonem Coloniae Agrippinae ortum anno Domini 1081. inuicem habuit, & per plurimos summos Pontifices confirmatus. Walramus Archiepiscopus cum aliis quibusdam

Electo

Electo-
ro in
Rens,
contra
Ludou-
icum
excom-
muni-
catum,
Caro-
lum IV.
Impera-
torem
elegit,
& Bonnæ
corona-
uit. Hæc
electio
non ces-
sit VVal-
rano
feliciter:
Nam cum
Ludou-
icus
Impera-
tor in eum
arma
sumeret,
& nonnulli
Comites
sines
illius
aggre-
derentur:
in his
casibus
ac rerum
discrimine,
ipse ob
nimios
sumptus,
quos
bellum
requirit,
discessit,
& maluit
peregrinari,
quam
illas
molestias
ferre.
Regimen
Ecclesiæ
Laicis
quibusdam
personis
commisit,
& hæc
mutatio
Episcopatu
non mediocri
peperit
malas.
Agebat
aliquot
mensibus
Parisiis,
& ob
animi
mœtorem
agrotare
cœpit
pridie
Assump-
tionis
B. Mariæ,
& inuale-
scente
morbo
anno
Domini
1349.
ibidem
mortem
obiit.
Inde
delatus
est
Coloni-
am &
honorifica
sepultura
in tem-
plo
summo
donatus
est. Succes-
sor
eius
supra
tumulum
ip-
sius
in
signe
de
mar-
more
albo
atque
nigro
artificio-
sissime
construi
fecit
mau-
soleum.
Fuit
autem
D. VVal-
ramus
statura
corporis
mediocri,
pius
in
pauperes,
qui
neminem
ad
vindi-
ctam
expetit,
nec
exactionibus
intendit.
Patriam
facis
opulentam
reliquit
&
Ecclesiam
liberè,
nisi
quod
Vi-
carii
eius
eo
absente
minus
rectè
instituerant.
Quod
leui-
bus
personis
sua
commiserit
consilia,
à
quibusdam
taxa-
tur.
Anno
1352.
ex
illustribus
Canonicis
interfecti
sunt
D. Reinardus
de
Spanheim
&
D. Ernestus
de
Molenarcken,
&
à
diuinis
multis
diebus
Coloniæ
cessatum
est.
Venalia
hoc
tempore
sacerdotia.
Pecuniæ
obediunt
omnia.

Copia nummorum trahit ad se corda virorum.

L VIII.

VWilhelmus de domo Nobilium de Genepe oriundus,
Canonicus Colonienſis, Præpositus Sufatensis, anno Sa-
lutiſ 1350. ad instantiam summi Capituli ac Nobilitatis, li-
cet inuitus, ad Archiepiscopatum inductus est, ac per Cle-
mentem VI. confirmatus. Fucrat superiori admodum fa-
miliaris & diœceseos negotia perspecta, habuit. quare ad
clauum ascitus, eo commodius præſſe potuit. Fuit vir

PPPP

valde prudens & publica pacis obseruantissimus, & iniurias sibi illatas prudenter nouit dissimulare, & hoc potius de omnibus Principibus bene mereri studuit. Obterum dexteritatem summam erat apud Imperatorem ac Regem Francia autoritatis. Hic pro Ecclesia reformatione & vitiatorum extirpatione omnibus viribus inuigilabat & praenimio zelo Religionis, seipsum viribus extenuabat. Alienenum persoluit & omnia admirabili industria ad integritatem redegit. In construendis, ac ornandis castris suo tecessori non fuit dissimilis. Hic summum altare Coloniae in maiori Ecclesia de marmore fecit: hic quoque argentum illas Apostolorum imagines, quae adhuc viuunt, contulit. Eius tempore Andernacenses inurgebant, & castra apud eos demoliri conati sunt. Undique videbantur angustia premere, verum bonus pastor in omnibus auersitatibus, semper animum inuictum obtinere visus est. Fuit egregius ac gloriosus, locupletissimus Princeps, sed in omnium rerum abundantia ac splendore, cupiditatis taxatus est. Fuit autem statura, & aspectu pulcher, eloquens, prudens, hospitalis in pauperes, habitu magnam praese ferens grauitatem. Cumque iam graui laboraret infirmitate, ipse de Ecclesiae statu non parum angebatur. Aduocari fecit amicos suos & Ecclesiae ministros, eisque non paruam argenti copiam elargitus est. Postremo iam inualescente morbo, aduocatis consiliariis, quem sibi in pontificali sede succedere peroptaret, declarauit. Voluit vniuersioris Ecclesiae Praepositus, Romanam curiam adire, aliorumque nutu Archiepiscopus Coloniensis censebatur, atque ut promptior esset, ingentem nummorum vim illumerari iussit. Verum hic accepta illa pecunia, quae sponsum & quae D. Vvilhelmus exoptauerat, minime est executus. Denique D. Vvilhelmus vita huius usuram amisit anno Domini 1362. & Coloniae in summo templo per magnificum choro, in marmoreo sepulchro, quod viuens erigi curauerat, est sepultus. Reliquit Episcopatum, omnibus rebus necessarius, vino & frumento refertissimum, quae omnia

post eius obitum, ita breui absumpta sunt, vt quasi nihil profus reliquisse videretur. Philargytia vitio in viro principe nihil turpius. Tenax requirit prodigum. Rectè dictum:

*Non sibi sed aliis aries sua veller a portat:
Sic aliis cumulat diues auarus opes.*

Vacauit inde sedes menses 10. Vixit Vvilhelmus sub Carolo IV. Imperatore, qui fuit filius Regis Bohemiæ, coronatus est Bonnæ, quod Aquilgranum & Colonia eum Celatrem nolent agnoscere. Hic Carolus cum ad Imperium licet difficilimè peruenisset, regnauit annis 32. à morte Pragæ sepultus est gloriofus Imperator.

Huius Vvilhelmi tempore, id est, anno Domini 1357, contigit Coloniae grassante peste, vt mulier quædam ex nobili familia, in parœcia S. S. Apostolorum, Richmodis vocabulo, ad tumulum, vt putabatur, mortua efferretur ac sepeliretur. Vespillo cum nocte ad detrahendum in digito relictum anulum, venisset, retrahente illa, præ stupore relictis omnibus, aufugit; arripuit illa lucernam & domum repetiit, & admirantibus cunctis, à marito tandem agnita & suscepta est. Quæ inde trium filiorum facta est mater.

LXI.

Joannes à Virnenburg summæ ædis Colonien. Decanus, præfuit vt diœcesis vicarius. Præpositus maioris templi, quem D. Vvilhelmus moriens designauerat successorem, vt dictum est, illius sefellit expectationem, Capitulares in tantis rerum motibus consternati, electione distulerunt, Tandem post longam vacationem, id est, decem mensium, conuenerunt, & de suffragiis dissiderunt: Laicorum votis D. Joannes hic Virnenburg conclamatus est Archiepiscopus. Huic violentæ acclamationi nonnulli ex capitularium Senatu se opposuerunt, nonnulli consenserunt. Joannes igitur profectus est pro confirmatione Romam, & à Pontifice, quem hæc res non latuit, repulsa

PPPP 2

passus est. Reuersus inde, Episcopatum inuasit, relictis amplissima Ecclesie bona cepit invadere, ac pro suo libitu expendere, & se non pastorem fidelem, sed leuatum exhibere. Hic à quibusdam inter Archiepiscopos non numeratur. Interim summus Pontifex Urbanus V. cum sibi ad suas manus omnia assumpsisset, ac vindicasset, quem præficeret, secum expendit.

LXII.

Adolphus II. Comes de Marca quum Monasteriensem Episcopatum per quinquennium administrasset, ad Colon. Archiepiscopatum per Urbanum V. admotus est. Fuerat Canonicus Coloniensis, & in iure civili satis versatus, qui temporibus suis satis pacifice gubernauit, postea tamen ingruentibus malis infestationes aduersariorum sustinere coactus est. Cœpit his temporibus translatio Pontificum frequentari, quæ ante fieri non consueuerat. Adolphus autem promotionem ad Colon. Ecclesiam non ambierat, nec Capitulum eum postulauerat: ipse enim animam ad diuina adiicere nunquam cogitauerat. Cum itaque mensibus 11. parum utiliter præfuisset, resignato Pontificatu cessit, ex necessitate faciens compendium, anno Domini 1364. Fuerat ætate iuuenis & ad huiusmodi fastidium nulla morum grauitate præditus. Tandem oppidanorum Cluensium fauore ad Comitatum Cluensium peruenit, & ab iis pro hæreditario domino habitus est. In hoc rerum gubernaculo annis 26. vixit, ducta vxore Margareta filia Gerardi Comitis Montensis, & ex ea suscipit filios 7. ac filias 9. Fuit Cluensium Comes vltimus anno domini 1381. Succedit illi in Cluensium regimine Adolphus III. anno Domini 1394. Hic primus Cluensium Dux creatus est in Concilio Constantiensi à Sigismundo Cesare, anno Domini 1416. Hic præfuit rebus annis 54. Huic succedit Joannes, dictus mit den Bellen, anno Domini 1449. qui præfuit annis 32. qui à morte Cliuis in parochiali templo sumptuosiss. sepultus est. Habuit vxorem Elizabeth, quæ fuit filia Ducis Burgundiæ. Huic Joannes, quæ Misericordem

dem appellant, anno Domini 1481. qui rexit annis 40. eius
 vxor Mettildis, filia Lantgrauii Hassiæ. Inde Johannes, qui
 dictus est pacificus anno Domini 1521. gubernauit an-
 nis 28. Hic cum esset Dux Cliuensis, & Comes Marchiæ,
 duxit vxorem Mariam vnicam filiam Vvilhelmi VI. Juliæ
 ac Montis Ducis filiam, cum qua Juliacensem & Monten-
 sem Ducatus consecutus est, Præfuit hic Juliacensib. annis
 28. Huius filius Vvilhelmus VII. Cliuensium V. Juliacen-
 sium X. Montensium octauus Dux, Comes Marchiæ &
 Rauensburgen. Dominus in Rauenstein, duxit vxorem
 an. Domini 1546. in magno Germaniæ tumultu, Mariam
 Ferdinandi Romanorum Imperatoris filiam, ex qua duos
 filios & quinq; filias procreauit. Filius maior natu obiit
 Romæ anno Domini 1575. in Martio, qui fuit natus anno
 Domini 1550. sepultus in templo Germanorum ad pedes
 Adriani Pontificis Germani pomposissimè. Anno Domi-
 ni 1537. Carolo Duce Geldriæ defuncto, nec relicto he-
 rede masculino, Geldrienses Vvilhelmum Juliæ Ducem ele-
 gerunt, qui Ducatum illum diu retinere non potuit. Ori-
 ginem Ducatus Juliacensis (quia eius hic commodè inci-
 dit mentio) breuiter hic adducere ab hoc nostro instituto
 alienum non tum arbitratus. Anno Domini 1098. Gode-
 fridus de Bullion, Dux Lotharingiæ, Urbano II. Pontifice
 Maximo adhortante, ad terram sanctam cum multis aliis
 Christianis Principibus expeditionem suscepit. Profectus
 est cum duobus suis fratribus Balduino & Eustachio ac a-
 liis per Asiam & Syriam, & vrbe Hierosolyma potiti sunt
 anno Domini 1099. & ipsi ibi Saracenis pulsis regni se-
 dem constituunt. Hic Godefridus per vnum tantum an-
 num rerum potitus est & decessit. Balduinus autem fra-
 ter post eum Rex creatur: Eustachius autem frater ex Pa-
 lestina reuersus, in Comitatu Bullonienli patri successit:
 ab hoc Eustachio, Juliacenses Comites ortum ducere exi-
 stimantur.

Otho Comes primus Juliæ ex filia Comitis de Vianen
 in Ardenna, vixit circa annum Domini 1064.

Fridericus de Juliaco interfectus apud Vilerum in praelio inter Henricos patrem & filium Imper. anno Christi 1104.

1116. Gerardus Comes Juliacensis.

1170. Vvilhelmus primus eius nominis.

1127. Gerardus II. habuit vxorem filiam Comitis Schauuvenburgk.

1237. Vvilhelmus II.

1247. Vvilhelmus III. vxor Joanna filia Comitis Flandriae. Hic vna cum filio ac aliis plurimis Aquisgran interfectus est.

1277. Vvaltramus Vvilhelmi filius succedit, qui Aquisgranenses multat ob necem patris.

1299. Gerardus III. vxor Elizabeth, filia Comitis Cluenensis.

1325. Vvilhelmus IV. primus Dux Juliacensis, vxor Maria filia Ducis Geldriae. Hic transtulit Canonicos ex Stommel Niteken, qui iam agunt Juliaci. Hunc Ludouicus V. Imperator Marchionem Juliacensem creauit anno 1329. Quem deinde post 26. annos videl. anno Domini 1356. Carolus IV. Imperator Ducem Julia designauit.

1361. Vvilhelmus V. vxor Catharina, filia Comitis Hollandiae.

1402. Reinaldus, vxor Maria de Harcouit, Domina de Arthor & de Burbecke.

1423. Adolphus, vxor prima Jolanda, filia Ducis de Bajer, secunda Elizabeth, filia Ducis Bauariae.

1424. Robertus, vxor Maria vidua Reinaldi III. Ducis Juliae.

1431. Adolphus, IV. Montensis & VI. Juliacensis Dux. Praefuit annis 6.

1437. Conradus IV. Dux V. Montensis, & VII. Juliacensis. Praefuit annis 38. vxor eius Sophia Ducissa Saxoniae.

1475. Vvilhelmus VI. vxor prima Elizabeth, filia Comitis de Nassau, secunda Sibylla, filia Marchionis Brandenburgensis, cum qua Carthusianorum patrum fundauit monasterium, prope Juliacum.

1511. Joannes Dux Cliuens, per vxorem Mariam, filiam Vvilhelmi VI. Juliacensis, factus est Dux Juliae. Ex hoc procreatus est modernus Vvilhelmus Juliacensis, qui natus est anno 1516.

LXIII.

Engelbertus tertius Comes Marchianus, Episcopus Leodiensis, cui Ecclesiae annis ferè viginti sub Carolo IV. laus strenuè ac laudabiliter praefuit. Pontifex Romanus, nequid eius deesse videretur voluntati, eum ad hunc Archiepiscopatum, q̄ tamen malisset in sua sede permanisse, transtulit. Hinc diocesi Colonienfi, tum ob senium, tum ob graue æs alienum, non æquè commode professe potuit. Veteribus debitis noua addere compulsus est. Prope Lynceum oppidum, Castrum contra hostium impetum (quod tamen anno Domini 1475. incendio perit) nouum construxit. Fuerunt nonnulli improbi homines, qui in eum conspirauerant, quorum maligna consilia, prudenter dissoluit. Cum iam senio grauaretur ac aduersa laboraret valetudine, Capituli consensu D. Cononem à Falckenstein, qui diocesi Treuerensem sua vigilantia defendebat ac gubernabat, in coadiutorem assumpsit. Inde in Brulensi castro, vita solitariae vacabat & post longas morborum defatigationes ann. domini 1568. sui Praesulatus s. defunctus est & in summo templo honorificè tumulatus.

LXIV.

Cono à Falckenstein designatus ac confirmatus Archiepiscopus Treuerensis, in coadiutorem Colonien. Ecclesie tertio Capituli consensu assumptus est anno domini 1568. Erat Princeps pietate ac animi dexteritate eximia praeditus. Praefuit duabus amplissimis prouinciis, quas summa cum laude ac utilitate rexit. Erat Colonienfis Ecclesiae graui aere alieno pragranata, quam ille liberam breui tempore reddidit. Andernacenses, qui sub Vvilhelmo Genepeo insurrexerant, compescuit, sed & promuro omnibus hostibus se opposuit. Ecclesiasticum sta-

tum non parum corruptum, sua vigilantia restituit. Sub isto quædam exitialis simultas intra ciuitatem Colonien- sem & Clerum exurrexit, ob insolita vectigalia, quæ semper noua inducuntur, vindicante suas libertates ac priuilegia clero. Quare ciuitas interdicto subiecta est per biennium. Cum autem ciuitas hoc non curaret, Clerus relictiis omnibus, se extra Coloniam ad alia loca transtulit. Inde cum extra urbem per sesquiannum egissent, Reipublicæ Gubernatores ad cor redeuntes, eos reuocauerunt, & Conone intercedente ad concordiam uenerunt.

Immunes habeantur Clerici omnes ab omni publica indictione & labore, ut liberi Deo seruiant, nullaq; coacti necessitate ab Ecclesiasticis officiis retrahantur: liberi iure & à talliis seu exactiõibus 4. Toleta. Conf. Can. 46. Qui ergo eos publicis actiõibus, applicare præsumpserit, agnoscat se pacem Ecclesiæ non habere, nisi humiliter peccatum suum emendet 4. Aurelianum Cano. 13. Cum autem D. Cono annis 3. summa cum laude pariq; uirtute utriq; dignitatis præfuisset, resignato cum gratiarum actiõne Colonien- si Archiepiscopatu, cessit, & ut suus nepos Fridericus substitueretur, à Capitulo obtinuit. Demum à morte cum Confluentiæ diem clausisset extremum, ibidem terra mandatus est. Eo tempore Comes Arnsburgius Goitfridus fuit vna cum coniuge sua nobili de domo Cluensi pietate insigni conspicuus: cum uerò non haberent masculum heredem & ad senilem ambo peruenissent ætatem Comitatum suum cum omnibus attinentiis Ecclesiæ Colon. augendæ pietatis studio, assignarunt, & Comes post mortem, qui obiit Brulis in castro, Colonia in summo templo honorificè tumulatus est.

Anno Domini 1384. puer de Innocentibus, quos Herodes (teste Euangelista) ob Christum interfecit, Venetiis, qui ex Sicilia illuc translatus, à fratrib. Minoribus Coloniam ad eiusdem ordinis fratres, transmissus est. Archiepiscopus Colonien- sis Fridericus Sarvordensis eas reliquias Innocentis pueri, quæ Colonie apud Minores in ma-

gna conseruantur reuerentia, ac à piis frequentantur, sua authoritate, tanquam veras ac legitimas, confirmauit & priuilegijs ac indulgentijs, qui eas uisitarint ac uenerati fuerint, profecutus est. Habent & S. Annæ dominæ nostræ genetricis Christi scapilium, quod magna populi deuotione frequentatur. Digitus eiusdem translatus anno Domini 1478. ex Perusio, apud Prædicatores fratres conseruatur.

Caput S. Annæ matris gloriosæ uirginis translatum est Moguntia Marcoduram anno Domini 1501. per Latomum quendam. Cum autem Moguntinenses insecuti essent, ac sacras reliquias antequam e ciuitate abiissent, per mulieres compulsi sunt, illas illic relinquere. quæ usq; hodie in magna ibidem reuerentia conseruantur.

Anno Domini 1373. fuit religiosus pater Conradus Minorum fratrum Prouincialis, reliquiarum sanctarum collector studiosissimus: hic partem capitis diuæ Barbaræ Nicomediensis Roma transtulit Coloniam, & ibi magna populi deuotione uisitur & exhibetur. Corpus huius uirginis Placentiæ conseruatur, in monasterio, quod factor Caroli Magni fundauit.

L X V.

Fridericus III. Comes Sarverdensis, Canonicus Coloniensis instantia D. Cononis sui auunculi à Capitularibus in Archiepiscopum Coloniensem anno domini 1370. legitimè assumptus est ac confirmatus per Urbanum V. Carolus IV. Imperator promotionem hanc conatus est impedire, ut suum cognatum Episcopum Argentinensem ad hanc Ecclesiam promouere posset, verum res aliter cecidit. Postea cum uidisset Imperator, quod impedire non posset, eum amplexus est & valde dilexit, ac in multis expeditionibus comitem adhibuit. Cum autem Fridericus ad Ecclesiæ regimen esset admotus, erat satis iuuenis ætate, verum doctus, sapiens & legum Imperialium peritia clarus & morum maturitate pollebat. Dederat olim Bo-

nonia operam bonis literis vna cum Gregorio XI. Pontifice, & eò facilius confirmationem obtinuit. Tres ordine Imperatores Venceslaum, Rupertum & Sigismundum elegit & cōsecrauit Aquilgrani. Venceslaus Caroli IV. filius tandem à Sigismundo fratre propter suam ignauiam captus est, & Viennæ in carcere seruatus. Rupertus Dux Bauariæ Colonia an. domini 1400. ab Archiep. coronatus est vir Christianis. & iustitiæ amator. Compositis in prouinciis rebus anno 10. Imperit, sabirò mortuus est & Monachii sepultus. Sigismundus Caroli IV. filius rex Bohemiæ ac Vngariæ, vir prudentia & linguarum peritia, letterarumq; cognitione omniq; virtutù genere clarissimus, legitimè post Rupertum anno Domini 1411. creatus est. Hic omnium nationum consensu Constantiæ Concilium congregauit. Ibi Ioanne XXII. Gregorio XII. Benedicto IX. Pontificib. abrogatis, electoq; Martino V. vniuersam Rempub. sua industria suoq; maximo labore componere studuit. Quibus reb⁹ ex sententia compositis, mores etiam tam secularium quam clericorum nimia licètia labefactos, suo hortatu in meliorem formam eduxit. Tandem anno Christi 1417. ætatis suæ 70. mortuus est. Hic Comitatum Cliuensem in Ducatù ann. domini 1416. exaltauit. Huius Archiep. tempore Academia Colon. anno domini 1388. sub Urbano VI. procurante amplissimo Senatu, initium habuit. Primam lectionem præsentè Senatu ac Clero in domo Capitulari maioris Ecclesiæ fecit D. Gerard. Galbaniensis ac Theolog⁹ quidam Parisiensis. Hic quoq; olim Vniuersitatis huius fundamèta iecere D. Albertus Magn⁹, S. Thom. Aquinas, Ioann. Scotus doctissimi viri. Albertus Magnus (cuius corpus apud Prædicatores cōseruatur) maturè mundum contempsit, & ordinem Prædicatorum amplexus. Cum sapientia & insigni eruditione, cum vitæ probitate plurimum polleret, electus est Episcopus Ratisponens. Quam puinciam cum annis aliquot laudabiliter administrasset, ob negotiorum vndas, vltro deseruit. Inde liberius & maiori cum tranquillitate Domino Deo seruit.

ret, & sacris literis vacaret, pietati simul & diuinis scripturis sese consecrauit. Colonia D. Thomæ Aquinatis egit præceptorem, cuius inde familiaritate semper coniunctus. vultus est. Fuerunt disuncti corporibus, at mente coniunctissimi: quare hic obitum illius per Spiritum cognouit & fratribus suis in cænobio significauit. Colonia satis diuturnus scilicet anno ætatis 87. cum iam vltra 70. annos in Ordine vixisset, vitæ huius vsuram amisit, & ibidem in choro sepultus. Fertur eum miracula olim ædidisse. Anno Domini 1403. eius sepulchrum in præsentia multorum insignium doctorum virorum, apertum est.

D. Thomas Aquinas natus loco illustri ex Comitum familia, monachus Prædicatorii Ordinis factus sub Conrado Imperatore, Alberto Magno præceptori operam dedit in conuentu Coloniensi. Eo processit eruditionis indefessa cura & ingenii magnitudine, vt facile principatum obtinuerit in gymnasio Parisiensi. De huius autem meritis pauca dicere excellentiæ meritorum detrahit. Fuit autem non postremus, qui Germaniam illustrauit Christi doctrina. Obiit anno Domini 1274. ætatis 50. Joannes XXI. eum canonizauit.

Inter Fridericum autem Archiepiscopum & metropolim incidit quædam fatalis simultas, quæ satis fuit diuturna & exitialis. Colonienses in Episcopi detrimentum monasterium D. Hereberti & Ecclesiam demoliti sunt. Fuit enim inde se anno 1364. à Coloniensibus subduxerunt, quum eiusdem cum illis essent iuris. Hic Fridericus castrum Zons muniuit, & oppidum muro cinxit, condidit ibidem Ecclesiam, quam monasterio Brauueiler incorporauit, vt dicitur. Tandem laudatissimus Princeps, æconomus circumspectus, cum annis 44. laudabiliter præfuisset, Bonæ ab his Babylonis fluminibus ad æternæ salutis portum anno dominicæ Incarnationis 1414. die 9. Aprilis ambulauit & Coloniæ in summo templo iuxta D. Reinoldum honorificè terræ, communi mortalium receptrici, mandatus est. In eodem Sacello missam de B. Virgine

figuratio quotidie decantari suis sumptibus ordinavit. Anno Domini 1448. Cœnobium Bottenbrock monialibus suis destitutum, à Campensibus fratribus, Hermano Kempensi Prioris Vicario, & Arnolfo Brempt, inhabitari cœpit. Agit in eo hoc currente tempore 1579, Priorem D. Vvilhelmus de Cæsaris Vverdena.

LXVI.

Theodicus Comes de Morfa, Præpositus Bonnenis anno Domini 1414. à maiori Senatus Capitularium pete, creatur, nonnulli contra hunc elegerunt Vvilhelmum Montensem, de Rauensburg, qui erat Episcopus Paderbornensis. Verum hic resignata illa Ecclesia, Theodicus neptem, Comitissam Teckheiburg duxit uxorem. Nuptiæ admodum splendide in arce Arnsbergensi, præsentis Archiepiscopo celebratæ sunt. Inde Theodicus per Vvilhelmi resignationem, Administrator Paderbornensis anno Domini 1415. per Capitularium voluntatem, factus est. Ingressus est cum equitatu numero ac splendido Paderbornam & inauguratus anno Domini 1424. sub ingenti tempestate. Dederat operam bonis literis Bonniæ & iuris Pontificii magnam adeptus est eruditionem. Erat corpore pulchro & statura eminenti, animo permagno & liberali. Gessit multa bella pro Ecclesiæ defensione. nunquam tamen sacerdotalia domi munitia & ciuilem administrationem neglexit. Habuit duos fratres Ioannem & Vvalramum, quorum hic Traiectensem, alter verò Monasteriensem rexit Ecclesiam. Ipse Albertum & Fridericum tertium in Imperatores Aquilgrani coronauit. Albertus Austriaci sanguinis Princeps, Hungariæ & Bohemiarum rex, quas regiones amplissimas nomine vxoris sue, que fuit vnica filia Sigismundi, obtinuit. Creatus est auctem Imperator anno Domini 1438. post soceri sui mortem, & vitam anno secundi Imperii finiuit. Fridericus tertius post obitum Alberti, anno Domini 1440. Austria Dux, designatus Cæsar, præfuit annis 53. Sub eo anno Christi 1451. die Maii 27. post diutinam obsidionem, grauissima ca-

dem oppugnatione potitus est Amurathæ filius Mahometes Turcarum Imperator, vrbe Constantinopoli. in eaq; tantam crudelitatem exercuit, vt nulla id lingua oratione explicari possit. Cæsar Constantinus inter fugiendum prope portam trucidatus est, eius amputatum caput, cuspidi infixum, circumferri per urbem voluit Turca: iussit & crucifixi Christi imaginem erigi in vrbe & superferri: Is Christianorum Deus est. Præcepit autem eam stercorebus proiectis, ignominia causa conspurcari. Cæsaris coniunx & filia, vna cum aliis honestioribus matronis in conuiuium pertractæ sunt, atq; ibi primum constuprata, postea frustulatim dissectæ. Turcæ non tyranni, sed immanes bestia potius dicendi. Archiepiscopus Theodoricas insigni pompa equestri Coloniã ingressus est, & inauguratus anno Domini 1418. Hæreticos Bohemos, qui eius tempore exurgebant, qui templa & monasteria pariter diripiebant & populabantur, vehementer exosus est: quare aduersus huiusmodi hæreticos seditiosos magnis sumptibus, cum aliis Principibus duas fecit expeditiones. Anno Domini 1377. fuit Joannes Hirs, qui modum communicandi sub vtraque specie contra Ecclesiæ Catholicæ consuetudinem & alia nonnulla absurda, induxit. Monasteria aliquot Archiepiscopus, quæ à primæ institutionis suæ vigore defecerant, reformauit & Ordinem S. Brigittæ in suam dioccesim inuexit, ac Collegium fundauit & dotauit, quod Nemus B. Mariæ dicitur. Processionem illam celeberrimam, quæ feria 6. ab octaua Paschatis fit, Coloniæ, Senatus consensu, instituit, ob festum commendationis B. Mariæ. Sub eo festum Transfigurationis Domini anno salutis 1456. institutum est. Theodoricus à Comite Cliuensi anno domini 1424. arcem Cartaris Verdenam cum teloneo ac oppido obtinuit, qui eam cum omnibus attinentiis ac iure diocesis Coloniensi assignauit, & vt in perpetuum eius esset, confirmauit. Licet autem à Cliuensibus sæpius sit repetita, oblatione & depositione certæ pecuniæ, simulq; actione contra Colon. instituta nihil

obtinere. Ipsi Principes Electores Colon. iusto titulo
 prescriptione longissima, possessionem arcis & telonei Ce-
 sareæ Insulæ tutati sunt, nec non & in præfentiarum ad hoc
 defendunt, ita vt Cliuenses in annum Domini 1576. nihil
 obtinere potuerunt, quinimo hæcenus repulsi sunt. Cumq;
 exactiones per prouinciam grauissimas, imperasset, subdi-
 torum exasperauit animum. Inde Sufatenses ab Archiepi-
 scopatu se subdixerunt, quos ne bello quidem compelle-
 re seu reducere potuit. Eo tempore ac Theodorico auro-
 re, prouincia non mediocria passa est damna, quæ non-
 dum sunt expuncta. Fuit homo planè Polypragmaticus,
 qui tam varia attentauerat, fuit tamen egregius Princeps
 & magnum Romani Imperii decus. Cum præfisset Ar-
 chiepiscopatu Colonienfi annis 48. Paderbornensi 38. ac
 Halberstadenfi totidem, in arce Sontina, ipso die sancti
 Valentini, anno per Christum reparatæ gratiæ, vitam cum
 morte commutauit. Et quemadmodum horrenda toni-
 trua & cæli valida tempestas, hunc urbem Paderbornen-
 sem ingredientem excepit, ita multo maior & concitior,
 ex vita hac exeuntem excepit, quæ non tantum hanc ur-
 bem, sed & finitimas circumquaque terras omnes vide-
 batur perditura. Delatus est Coloniam ac post triduum
 in summo templo solemnibus exequiis, non procul à Sa-
 cello trium Regum tumulatus.

Theodotici Epitaphium post summum altare.

Theodoricus erat formosus corpore, mente

Pulchrior & lingua dulcis, in orbe valens.

Præsul Agrippinus nulli pietate secundus:

Magnificus factis, religione, fide.

Octenis lustris totidem labentibus annis,

Præfuit Ecclesia pastor ubiq; bonus.

Morsæ dedit mundo, Zons hunc sed ad astra remouit.

Quem duce tu Petro suscipe virgo pius.

In sublimi super Sacellum trium Regum hæc
 exarata sunt carmina.

*Anno milleno quater quartoq, trigeno,
Nonas Octobris ventus de nocte flat ingens,
Grandem hunc lapidem testudine pellit.*

Habuit Theodoricus Suffraganeum in Spiritualibus D. Joannem Schlechter, qui fuit de ordine F. Minorum, Theologus insignis, obiit anno 1457. Anno domini 1459. pueri è Germania turmatim ad S. Michaelem peregrinantur. Eius quoque tempore cœnobium virginum Regularium Nouesii, quod Mons B. Matia appellatur, à quadam prædite ciue, matrona Nouesiensi, initium habuit. Præfuit illi multo tempore laudabiliter generosa ac nobilis D. Katharina Anseli senio grauis, agit & presenti tēpore 1579.

LXVII.

Rupertus Dux Bauaria, eligitur concordibus totius Canoniorum ac Nobilitatis senatus suffragiis anno domini 1463. Carolus Dux Burgundia inilitit p Barone de Bourbon: inilitit & Dux Cliuens, p comite de Schvartzéburg, sed uterq; repullam passus est, q̄ indignissimè tulère. Erat aut Rupertus generis ac animi, ingeniiq; virtute ac nobilitate clarissimus Diocesi suam oppignoratam ære alieno & penè oppressam liberare constituit. Erant tunc eo sub principe verè aurea tempora & omnia, q̄ ad hominū vsutū spectant, facilimo ære redimi poterant: nec sanè video ea unquam ob hominum nequitiam, reditura. Præfuit hic variè ac tumultuariè annis .6. Cumq; cum suis capitularibus summi templi similtates exercere cœpisset, anno Domini 1472. & animus illius nullo modo emolliri potuisset, seminarium fuit ingentium malorum. Capitulares sibi prospiciunt, & D. Hermannum Langrauium Hassia, virum in primis nobilem & strenuum, Gubernatorem provincie totius contra Rupertum cōstituunt. Rupertus autem à suis partibus habuit Carolum Ducem Burgundia, virum opibus & bellis clarissimum. De hoc Carolo & in Leodiensibus in Ludouico Burbonio, qui Leodium tractauerat, videre est. Hoc anno Cometa magnus (qui semper aliquid prodigit solet portendere) visus est. Hic

igitur Carolus Colonienſib. grauiffimè comminatus eſt, ut ſuo Epifcopo parerent: Verum cum præter ius ſuum ageret & illi negligenter, ingentem in diœceſim exercitum induxit, & Noueſium grauiffima obſidione, quæcepit altera S. Panthaleonis, per annum ferè obſedit, & eo ad magnam redegit inopiam. Antea totum Ducatum Gledriencem & Comitatum Morſſenſem, domuerat. Verum D. Hermannus ante obſidionem, magno animo cum fortiffimis ac ſelectiffimis ciuitatem ingreſſus, qui ciuitatis ſumma fide affuit, quiq; maluit pro patria mori fortiter, quàm proditoriè quid designare, licet ingentibus promiffis ad proditionem ſapius fit ſolicitatus. Ipſe à tremendo Burgundiano fulmine ſe obſideri paſſus eſt, ac contra burius formidandum imperum, annum ferè integrum, quæ obſeſſum fuit oppidum, fortiter tutatus eſt. Tum Coloniensium (qui non in mediocri erant timore) fidelem operam experti ſunt. Fridericus Imperator rei improbitate motus, collecto exercitu Noueſianis ſubuenire cogitauit, & rex Galliarum Ludouicus XI. Ducis fines vehementer moleſtauit. Coactus eſt igitur non minori damno, quam dedecore obſidionem ſoluere anno Domini 1475. Inde anno Domini 1477. hic Carolus Burgundiarum Dux prope Nansen urbem, à Lotharingicis & Heluetiis vincitur & occiditur. Nam Lotharingiarum Duci Nansen eripuerat Carolus, & in Heluetiis Granſen ciuitatem & oppidula illa occupauerat: præterea in Granſen oppido quingentos & duodecim numero Germanos laqueo iuſſerat ſtrangulari. Hic finis opum & deliciarum & triumphorum domus Burgundionum. Caroli Epitaphium ad ſepulchrum huiusmodi legitur:

*Te piguit pacis reduitq; quietis in vita.
Hic iaces Carole, iamq; quieſce tibi.
Vix tandem inuentus, parua requieſcit in vna.*

Reliquit vnicam filiam hæredem multarum regionum conſultatum eſt de filia eius deſpondenda Maximilianus

Friderici Cæsaris filio. Itaque anno Domini 1477. profectus est Maximilianus probe instructus in Brabantiam, accepitq; Mariam Caroli filiam in matrimonium. Vnde factum est, vt auxerit non mediocriter gloriam Austraci nominis, & multas præclaras res fecerit Maximilianus ad traendas eas terras aduersum impetum Gallorum, & ingentia bella confecerit.

Anno Domini 1469. Colon. senatus ante portam S. Severini erigi fecit insigne propugnaculum.

Anno Domini 1474. malitiosus quidam sacrificus Coloniz per septem Suffraganeos degradatus est, vt dicitur, qui multos veneno extinxerat, exustus apud patibulum.

Anno Domini 1472. Suffraganeus D. Hermanni, qui fuit de Ordine Prædicatorum, ac Abbas Tuitiensis, nec non Sigillifer Colonien. ab aduersariis Hermanni capti sunt apud Roekirchen pagum, & malè tractati.

Anno Domini 1468. quod castrum Alstieren prope Bonnam ob furta malè audiret, ab Archiepiscopi ministris incendio deletum. Ruperti vires quotidie decredebant, & D. Hermanno tota prouincia paulatim cessit. Ruperto post depositionem satis honesta erat assignata pro sustentatione, portio, qua cum non esset contentus, in superiori Germania exulabat, & ab Heinrici Hassia Lantgravi seruis interceptus est, ac anno Domini 1480. mortuus. Delatus est Bonnam ac in D. Cassii monasterio sepultus. Eius epitaphium apud mausoleum tale est. Anno domini 1480. 16. mens. Julii obiit Reuerendissimus in Christo pater & dominus, dominus Rupertus Archiepiscopus Colonien. cuius anima requiescat feliciter, Amen.

Fridericus Imperator Nouesium ciuitatem ob res in obsidione fortiter gestas multis priuilegiis ornauit. His temporibus ob Caroli metum (qui tum multis erat terribilis, qui Gelciam sibi & Morisensem Comitatum subiugauerat) Colonien. duo monasteria Virginum eximæ mœnia sua, demoliti sunt & intramuros transfulerunt. Vnum quod Viuariense dicebatur, ad sanctam Ceciliam,

vbi olim virgines collegiatæ nobiles fuerant, & iam fere omnes morte sublata, præfente Imperatore Friderico & Alexandro Epifcopo Foroliuienti, Legato Apoftolico, anno Domini 1475. constituerunt. Collegio illi honoratiffimo diuz Cecilia præfenti tempore 1579. præfidet prudentiffima & generofa D. Clara ab Richenstein, grandæua. Alterum ex Michtoren ad fanctum Aprum Ordinis Cisterciensis. Sorores quæ tunc ibi morabantur, ad fanctum Bonifacium (Capellam, quam ex voto in bello Vvoringeri Senatus constituit) vbi modo virgines velatæ sub laudabili regimine viuunt, collocarunt.

LXVIII.

Hermannus Landgravius Haffiæ IV. patre Ludouico natus, Præpositus Aquifgranensis & S. Gereonis, in Archiepifc. Colonien. anno Domini 1480. altera D. Laurentii, concordib. totius Capituli fententiis eligitur, quum sub Ruperto annis aliquot Gubernatorem diceceles egiffet. Erat egregiè doctus, fapientiffimus, multisq; virtutibus egregiis, confpiciuus Princeps, pacis ac trati quietatis publicæ ftudiofiffimus, mitis. Vixit cum metropoli Colonia femper amiciffimè. Anno Domini 1489. Colonia fplendidiffimè inauguratus eft. Adminiftrationem diceceles Paderbornenfis à Simone de Lippia propter fenium & aduerfam valerudinem corporis anno Domini 1489. Capitulo approbante, dimiffam, quali coadiutor fufcepit, & anno Domini 1498. authoritate eifdem Capituli, plenam omnium rerum adminiftrationem fubit. Diffidentes vicinos Principes ipfe ad vnitatem ac concordiam fummò ftudio redigere femper intentus fuit. Sacra fuarum diceceffium collapfa, aut negligentia à vero vfù abalienata, inftaurat & reformat. Maximilianum Friderici filium in Regem Romanorum anno Domini 1492. cum alijs Electoribus elegit & Aquifgrani confecrauit, apud quem poftea femper vixit coniunctiffime. Hic Cæfar Comitæ Colonia cum multorum Principum frequentia anno Domini 1505. agitabat, qui vnà cum patre Friderico, ac Hermannis

no, ac aliis multis Principibus religiosissime exceptus est à
 Coloniaensibus. Hic quoque Cæsar liberalia studia pluri-
 mum adauit, & doctos semper summo amore profe-
 ctus est. Cum tandem videret corporis vires deficere &
 mortem vicinam, ad eam se diligenter præparauit, qui an-
 no ætatis 65. regni 33. vir summe prudens ac timens Deum,
 mortuus est & Viennæ in Austria cum patre tertæ man-
 datus admodum splendide anno Domini 1519. Collegi-
 um proficitarum pœnitentium Lutetiæ anno Domini
 1499. institutum, & ad eiusmodi exemplum etiam Colo-
 niæ, quod in Pixide vocatur, eiusdem farinae sub hoc Ar-
 chiepiscopo auspiciatum est. Collegium fratrum in com-
 muni viuentium, ad Riuum Salicum Senatus Coloniaen-
 sis auctoritate admissum. Ipse etiam D. Hermannus Brulis
 ex sua substantia in honorem sancti Francisci Cœnobium
 edificauit & de prouentibus necessariis prouidit. Licet
 suos habuerit Suffraganeos, Vicarios, scilicet D. Joannem
 Marburgensem & D. Henricum ab Vnckel, qui anno
 Domini 1482. casu & infortunio cum sex hominibus in
 magna tempestate in Rheno periit, Theologos de Ordine
 F. Minorum, Ordines tamen factos ipsemet sapius
 contulit, quum alii in suos Suffraganeos Sacellanos con-
 ferre consueuerint. Erat & præter alias virtutes benigni-
 tate ac liberalitate ornatus in pauperes, adeo vt nullum
 mendicum à se vacuum discedere sit passus. Ea virtus ma-
 xime decet Ecclesiasticos Principes, dispensatores diuina-
 rum facultatum. Præfuit admodum tranquille ac lauda-
 biliter (qui merito Pacificus cognominatur) ad annum
 Christi 1508. cuius anni 27. Septemb. huic mortali vitæ
 exemptus est in Poppelstorp. Paderbornæ annis 10. (qui-
 bus nemo hostilem animum ausus fuerat in illam terram
 declarare) præfuit. In cuius funere, & Coloniae & Pader-
 bornæ, omnia in acerbissimo luctu fuere. Sepelitur Co-
 loniæ cum omnium suorum incomparabili luctu, in summo
 templo. Assumpserat in Suffraganeum D. Theodoricum
 Ordinis D. Augustini, qui à morte sepultus est in Bitbur-
 cœnobio.

DE QVIBVSDAM VIRIS DOCTIS ET
celebribus, qui sub Hermanno Colonia
claruerunt.

Anno Domini 1492. mortuus est Colonia, ac in me-
iori Ecclesia sepultus Nicasius Mechliniensis. Fuit
oculis captus à tertio ætatis suæ anno, euasit tamen, tan-
quam alter Didymus Alexandrinus, in omni doctrina &
scientia eruditissimus. Nam in Gymnasio Colon. iura pu-
blicè docuit. Jura nunquam vidit & tamen auditu didicit,
tenuit mente & apertè recitauit. Louani sacræ Theologi-
æ gradum Licentiæ suscepit, & apostolica dispensatione de-
cerdos ordinatur, prædicauit publicè, excepit confes-
siones, ad altare ministravit, Euangelium cæcus coram o-
mnibus (mente vtens pro libro) recitauit. Tandem in Co-
loniensi Academia omnium Doctorum consensu Doctor
Canonici Juris factus est. Talis fuit Carolus Ferdinandus
ex Brugensi ciuitate, qui à parua ætate oculis fuerat captus,
qui tantam assecutus est eruditionem, vt quasi miracu-
lum fuerit apud omnes. Duxit quoque vitam integerr-
mam. Tandem contemptis omnibus, mundum deleruit,
& Ordinem D. Benedicti ingressus est. Mortuus est anno
Domini 1494.

Anno Domini 1494. Colonia vixit R. D. Jacobus
Sprenger, Prædicatorii Ordinis Prouincialis Colonien-
sis vir valde doctus, inquisitor hæreticæ prauitatis. Scripsit
volumen contra maleficas mulierculas, cuius titulum fo-
cit: Malleus Maleficarum.

Anno Domini 1507. Petrus Rauennas D. J. V. erudi-
tissimus Coloniæ iura illustravit, & toto biennio in celebri
Academia publicè magna laude ac frequenti auditorio
publicè docuit: adhæc & festis quibusq; diebus sacras ad
auditores studiosos conciones (quod & iocundum & reli-
giosum erat) non modo habuit, sed & rara mira q; vehem-
entia declamauit. Contulit hinc Colonia sese Vvorma-
ciam ibiq; in fata concessit.

Anno

Anno Domini 1510. floruit Jacobus Hochstratus, Dominicanus, Theologiæ Professor eximius Coloniae, qui ob sua scripta egregia, quibus Martini Lutheri hæresim in primis confutavit, innotuit.

Anno Domini 1516. D. Bernardus Lutzenburgenfis, item Dominicanus vir pietate ac optimis studiis deditissimus, Coloniae vitis eruditissimis annumeratus fuit, ob sua docta scripta & conatus aduersus Lutherum, quum Catholicam Religionem defenderet animose, innotuit, sepultus apud suos.

Joannes Murmellius Coloniae ob literarum studia ac eam professionem tum ob ædita varia opuscula, innotuit, Qui anno salutis 1513. Monasterii Rector scholæ, obiit.

Anno Domini 1513. maxima civium Coloniae Aprippinae seditio contra Senatum suborta est, non aliam ob causam, quam Spirenses & Erfordenses contra Senatum suum habuere, scil. quod nimirum grauarentur importunis exactionibus per singulos annos. Igitur de communitate ciues in vnum armati, cum lanceis, contis & bombardis conuenientes, senatoriam domum, vbi senatus fuerat congregatus, maximis clamoribus petunt, atque in publicum eos, qui in solitis communitatem exactionibus grauarent, euocant. Perterritus insolito populi furore Senatus, blandis furorem commoti vulgi sermonibus temperare student, atque vix tandem dilatione obtenta de singulis petitis se prope diem responsuros promittunt. Et quoniam gratificarent populo, qui ex suggestu rationem reddebant, acquieuit tandem furibunda multitudo, atque à Consistorio in propria secessit. Verum die sequenti Epiphaniæ Domini, conueniente in vnum Senatu, atque tumultus causam lyncei perspicientes, nonnullos se absentasse à Senatu considerant, vnde suspicionem vulgi non vacuam existimantes, vehementer ciuium, qui ad fores responsa prestabantur, furorem timentes, quid facerent, ignorabant: nam per ciuitatem discurrentes, quos de Senatu conuenire poterant ad vincula coniecerunt. At sequenti,

hoc est, decima Januarii die, quem in vincula coniecerant, Senatoriæ dignitatis virum Theodoricum Stitz prædilectum, in publico sæni foro capite truncatum morti donant. Deinde vndecima die in eodem foro & loco alium ex Senatoribus D. Joannem Reydt Ciuium Magistrum & alium quendam sibi socium in officio Oldendorpium capitis abscissione vitam finire statuunt. Die verò duodecima tres alii Senatores Petrus Rott, Franco von der Lynden & Bernardus Eys, multum diuites & potentes, truncati sunt. Reliqui autem ex senatu plures proscripsi sunt, atque sic Ciuitati pax restituta. Postea tamen per Czæream maiestatem in hanc Colonienfium seditionem animaduersum est, qui eos ingenti mulcta pecuniaria affecta. Maria Maximiliani Imperatoris coniunx, dum esset in uenatione, ex equi lapsu incidit in febrim, & breui moritur, relictis Philippo & Margaretha liberis anno Domini 1482.

LXIX.

Philippus de Thuyn, Comes Obersteineus, Decanus Colon. omni genere optimarum virtutum illustris, eligitur, vnanimi consensu totius Canonicorum summi collegii senatus, superiore ad alteram vitam euocato, anno domini 1508. consecratus anno sequenti. Hic egregius Princeps insigni sua prudentia ac industria plurimum Ecclesiæ Colonienfi contulit. Cum Nobiles quidam in eum conspirassent, conuiuio eos, cui ipsemet intererat, excepti quærebat quornam Christus Saluator habuisset proditores, vnum inquit, ignorantes quorsum hæc proponeret: At ego inquit, vos omnes proditores habeo, & sic prudenter eorum dissoluit machinamenta. Fuit vir summa prudentia ac humanitate præditus. In construendis ecclesiis ac ædib. sacris reparandis, eius ubiq; videre est industria. Anno domini 1515. mortem oppetit vir sanè longiore uita dignus. Mortuus est in castro Poppelstorp & delatus Coloniae ac in summo templo iuxta D. Hermannum de Hassia antecessorem, multorum merore, sepultus.

Hermannus V. Comes de VVeda, assumptus anno Domini 1315. in Archiepiscopum Coloniensem, confirmatur à Leone X. Pont. Max. inauguratur Coloniae humanissime anno Domini 1518. Consentientib. totius Capituli suffragiis anno Domini 1532. in Administratorem Ecclesiae Paderbornen. postulatur, Ericoq; Episcopo mortuo, substituitur. Aceodem anno 9. Octob. ipso die Dionysii, ultra mille equitum benè instructorum apparatu, preter aliorum Comitum vicinorū Baronum & Nobilium subsidarium manum, ciuitatem Paderborn. ingreditur. Erat Princeps clementiae studio & multis aliis virtutibus praeclearis praecipuè ornatus, natura vir bonus & liberalis, in literarum studiis ob praceptorum suorum negligentiam non ita exercitatus, Catholicam Religionem seruari voluit, & defendi. Dioecesim summa prudentia ac tranquillitate gubernauit, exactiones nunquam exegit, & ob eam causam plurimum à subditis amatus est, & loco parentis ab eis habitus. Habuit diuitas siue comitia Principum aliquot splendidissimè, & ab omnib. semper magnā gloriam & laudem assecutus est. Principes vicinos aliquo modo dissidentes non tantum ad concordiam redigere studuit, verum etiam conciliate plurimum aduigilauit. Venationum tamen, quam ecclesiasticarum caeremoniarum studiosior fuit. Multa castella tum redemit, tum pulcherrimis reparauit aedificiis. Carolum V. & Ferdinandum in Reges ac Imperatores Romanos elegit & coronauit. Cœpit hic Carolus gubernare ann. Dom. 1519. q. fuit iustitiae, mansuetudinis, patientiae, castitatis summus amator, & ingenuarum artium eruditissimus. Toto tempore, quo praefuit, optimè vixit & multa fundauit instituitq; bona. Fidem Catholicam emergentibus in Germania haeresibus toto defendit pectore, qui de Rep. Christiana optimè mereri studuit. Illius laudatissima facta breui descriptione comprehendi non possunt, qui à quibusdam pro mundi miraculo habitus est. Cum sese morbis extenuatum ces-

peret, conscriptis Electoribus resignatoque Imperio Romano, Ferdinandum ipse suffici optauit anno ætatis 38. diæceseos 39. postea soli Deo ac saluti vacans, breui in Hispania summus heros cum duabus sororibus Reginis, relicto Philippo rege potentissimo, mortuus est anno domini 1559. atque ad æternam translatus lucem. Eius epitaphium: *Carolus quintus Maximus, semper & usque ad ætatum vitam diem Augustus.* Et in ambitu tumuli legitur:

Quanto acrius maior Iouis omnibus ales habetur:

Tanto tu Quinte Carole Cesaribus.

Hermannus autem Archiepiscopus cum tranquille annis 32. laudabiliter præfuisset, & Lutherana professio in ipse prius fuerat persecutus & oppugnauerat, in superiorem Germania grassaretur, tum homines eam inconsulto amplecterentur, huic quoque adulescere cepit, iussuque Romani Pontificis Pauli III. & Caroli V. Imperatoris, loco mouetur, qui inde priuatim in Comitatu Vvedensi Soperstes vixit. Mortuus est anno Domini 1552. 15. Augusti ætatis 80. & Biuerni in villa sepultus. Frater Hermanni Fridericus, qui dudum fuerat Monasteriensis Episcopus, Boanensi præpositura exiuit, eaque clarissimo viro domino Joanni Groppero Scholastico apud diuum Geronenem, præter omnem eius expectationem, confectur.

Anno Domini 1529. fuit annus toti Germaniæ grauis ac molestus. Nam duobus incommodis homines grauissimè affligebantur. Erat fames & omnium rerum penuria, quanta in hominum memoria nunquam fuerat: alterum malum scilicet pestis quædam, quæ sudor Anglicanus dicebatur, erat malum vehemens & lethale, ut intra viginti quatuor horas homini sano vitam eriperet. Non erat ea pestis Germanis prius cognita, itaque obierunt multi priusquam medici curandi modum adinuenerunt. Vinum verò ita erat acerbum eo anno, ut præ acerbitate sua bibi non posset, adeoque vile ac insipidum eum tempore factum est, ut neque acerrimum ex eo fieret.

ret, sed ad omnia prorsus inutile, vt tandem effunderetur.

Anno Domini 1547. gessit Carolus V. in superiori Germania bellum contra Saxonem & Lantgrauium, qui eum conabantur Regno perturbare & Lutheranismum inducere. Erant hi peditum ac equitum instructissimi, sed & stomacho causa tamen iusta fugiente, in Cæsarem infensissimi. Oppugnat Cæsar, & eos non solum ad maximam rerum defectionem redegit, verum etiam venit, vidit & Deus (inquit) vicit. Detinuit captiuos Principes & post sexennium dimisit. Postea in omnes illas ciuitates, quæ aduersus eum coniurauerant, animaduertit, easq; ingenti multa pecuniaria affecit.

Anno superiore, id est, anno 1542. fuit bellum Juliacense: quum enim Juliacenses Brabantinos prouocassent, egregie illis obuiauerunt. Tandem vt malorum esset finis, superueniente Carolo Imperatore, quem submersum in mari sibi persuaserant, agnoscente Duce culpam, ac veniam petente, Ducatu Geldriensi exiit, & ad alias suas prouincias liberè permissus est.

Anno Domini 1541. moriens Joannes Dux Juliacensis, filium V. Wilhelmum hæredem sedulo monet, vt Cæsarem officiose colat, externas amicitias ne ambiat.

Anno Domini 1529. Colonia duo comprehensi sunt & accusati de Lutheri dogmate. Cum verò doctorum vi-
torum pias adhortationes & examinationes, vt resipiscerent, ac Catholicæ Ecclesiæ coniungerentur, non curarent, ac in sua pertinacia persisterent, vt hæretici igni ad-
iudicati sunt & exusti. Nomina horum fuerunt Petrus à Flesteden & Adolphus Clarenbach. Huius etiam farinae
anno Domini 1523. Bruxellis duo Augustanæ pro-
fessionis ob Lutheri dogma flammis tra-
diti fuere.

Quirinus à Vilich Theologiae Professor, Suffraganeus Archiepiscopi Colonienſis, vir eruditione & grauitate inſignis. Obiit anno Domini 1537. Sepultus apud ſanctum Maximinum.

Cornelius à Dauentria Franciſcani inſtituti, Theologiae Doctor, declamator verbi Dei eloquentiſſimus, qui optimè de Republica Colonienſi meritus eſt: mortuus anno Domini 1538. ſepultus apud ſuos in choro.

Petrus à Leydis Prior Carthuſiae Colonienſis & prouincia Rheni Viſitator, vir doctus, qui opera Dionyſii Ryckel promouit, obiit anno Domini 1536.

Joannes Nopelius Theologiae Licentiatus doctiſſimus, Vicarius in Spiritualibus D. Hermanni ac Suffraganeus, qui ſuo officio egregie ac gnauiter fungebatur, contundens haereticorum dogmata erudiſſime, quique cum quibuſdam aliis doctiſſimis & piis viis ea tempeſtate Colonienſem Rempub. in Religione Catholica, continuauit. Obiit vir aeterna memoria dignus anno Domini 1556. die 6. Julii. Sepultus in ſummo templo apud illuſtres Doctores, cum virtutum ſuarum elogio inſigni.

Epitaphium Joannis Nopelii in edita tabula deſcriptum.

*Occidit ante diem vindex pietatis anite,
Moribus ingenuis conſilioq; potens.
Impia conuulſit praeclara dogmata voce,
Haereticosq; graui conuulſit ore feror.
Sydereo panis te dia Colonia verbo,
Et veteris decuit religionis opus.
Exeptum doleas decus & ſimul orbis honorem,
Non reuehent talem ſecula multa ducem.*

Dignus

*Dignum longæui superet qui Nestoris annos,
Sustulit è medio mors inopina virum.
Corpus humo tegitur, mens lucida templa subiit.
Dum fluet hic Rhenus, fama superstes erit.
Vos decet ô Cives grauium meminisse laborum,
Flagrantesq; Deo congeminare preces.*

Joannes Justus Lanſpergius, natione Bavarus, Carthuſianus Coloniensis, vir scriptis suis notissimus, obiit anno Domini 1539.

Anno Domini 1556. 19. Oct. D. Hermannus Blanckfort, Theologus eximius, Canonicus summi templi, ac D. Columbæ Pastor, Collega D. Joannis Nopelii Suffraganei obiit, ac in templo D. Columbæ cum virtutum suarum elogio, quod ascribendum curavi, sepultus.

Epitaphium insignis D. Hermannii Blanckfort,
in cupro excisum apud sepulchrum,

*Vt preciosa tenui franguntur vascula lapsu,
Non ita solvuntur vilia vasa cito.
Sic excellentes homines cito morte premuntur,
Serius at viles in sua fata cadunt.
Eheu quam prope re dominus venerandus in atram
Hermannus Blanckfort concidit idus humum.
Innumeris tantus vir erat dignissimus annis,
Doctor tam grauis & pastor ouilis amans.
Erudit inuenis iuuenes facundus ephobos,
Et docuit Sophia dogmata clara viros.
Inde vir eximio solers est sacra professus,
Hereticosq; graui contudit ore vafros.
Hinc canonum mystes euasit in ade suprema,
Hacq; Columbina sustulit ade caput.
Hic caro spe vita dormit depressa perennis
In paradisiacas est anima acta domos.*

Sub isto quoq; Hermannno in summo templo ac in aliis
Coloniæ locis, diuersis temporibus magna sedulitate

ac fructu Concionatores egerunt, religiosi Patres ac eruditione morumq; grauitate conspicui viri de Ordine diuini Francisci, scilicet, Henricus Helmesius, Nicolaus Herborn, Antonius à Koninckstein & Joannes Lerdammannus, qui relictis suis doctis scriptis (quibus etiamnum studiosos instruunt) doctrinam suam declararunt. Vbi autem isti pii Patres & quando obierint, incertum habeo, nisi quod postremus Colonia anno Domini 1551. I. Idibus Maii obierit, ac in summo templo sepultus sit. De istiusmodi viris verè dicere possumus illud Danielis 12. Qui alios docuerunt, fulgebunt quasi splendor firmamenti.

Theodoricus Løer à Stratis, professor apud Carthaginienses Colonia, vir eruditus, obiit anno Domini 1555.

Gerardus à Hamont, Prior domus Colonia, Viscitor prouincia Rheni, obiit anno 1567. Ob sua scripta celeberris.

LXXI.

Adolphus III. ex illustri familia Comitum Schaurveburg natus, atque omni virtutum genere educatus est. Is cum artium & linguarum fundamenta feliciter iecisset, sese Coloniã contulit & in eius Collegii Canonici conceptus fuit. Ibi cum vitæ grauitate & rara prudentia alios anteiret, Hermannus Elector cum plurimum dilexit, atque suum Coadiutorem constituit. Fuit & Præpositus Cathedralis Ecclesiæ Leodiensis. Itaque factum, ut Romanus Pontifex cum Hermannum ad Lutheranorum sectam inclinantem officio remoueret, hunc Adolphum substituerit, atque Archiepiscopum ordinaret. Verum Adolphus sua contentus sorte eo usque acquieuit, donec tandem Carolus Imperator fere per Germaniam victor, suos Legatos Coloniã miserit, atq; Hermannum reiecto, omnes huic Adolpho parere iusserit. Tum enim per vicinos proceres, qui intercessores erant, factum, ut 25. Januarii 1547. anno, Hermannus sua sponte cesserit, atque Adolpho Archiepiscopatum tradiderit. Vnde postea in Augustanis Comitibus, vbi etiam anno Domini 1548. puerum

num sacrum presentibus Carolo V. & Ferdinando ac multis aliis Principibus, fecerit, comparuit, atq; magna autoritate inter Principes de statu Imperii deliberavit. Postea quoq; domum reuertus, cum suo Clero Conuentum celebravit, atq; iuxta Catholicam religionis formam omnia rite per suam diocesin disposuit. Cum suis collegis Archiepiscopis anno Domini 1552. Tridentino interfuit Concilio, inde propter Brandenburgicum bellum deturbatus est. Colonia splendidiſſimè & faustiffimè presente Wilhelmo Duce Juliacensi ac multis comitibus, infinitisque nobilibus anno Domini 1550. in die S. Panthaleonis inauguratus est: duobus siquidem millibus equitum magno splendore urbem introductus, & magnis honoribus susceptus est. Profectus est Aquisgranum, ubi regina Maria Caroli Cesaris soror comitia celebrabat, in domus Burgundicæ societatem peruenit, quo ab imminentibus periculis tutior esset. Erat autem vitæ integritate, pacis studio, egregia corporis statura, tum plurimis aliis virtutibus præditus, nemini mortalium secundus, qui breui sua humanitate omnium Principum gratiam sibi conciliauit. Catholicæ Religionis erat addictissimus. Præfuit Episcopatu annis 9. optimè ac vtiliffimè in summa æstimatione & Brulis huic lugubri valedixit vitæ, & Colonia in summa Basilica, in concameratum sepulchrum, erecto marmoreo simulachro, terræ omnium parenti, summo suorum lactu, datus est.

Epitaphium Adolphi Archiepiscopi in ædita tabula aureis literis depictum.

*Quis sit sarcophago queris spectator in isto?
 Hac pleberius humo non requiescit homo.
 Hic Archipræsul Princeps Elector Adolphus
 Schauvenburgiacum stemma decusq; cubat.
 Imperii vigor & clarissima gloria sacri,
 Agrippinensis mitra verenda soli.*

Religionis amans & propugnator anime,
 Delicia populi, nobilitatis amor.
 In terram dignus nunquam fui ille reuerti,
 Si non unde satus quisq; resideat homo.
 Terra suam refouet terram cen sedula mater,
 Ad caelestem anima est dia reuersa patrem,
 Tantisper dum reddatur tibi spiritus ipse,
 Corpus humo natum triste recumbit humo.
 Christus enim corpus terra reuocabit ab alio,
 Spiritui & reedet, cui fuit ante datum.
 In spe caelestis recubas hic diuine vite.
 O pater o placida pace potire pater.
 Pace potire pater, toto memorabilis aeo.
 Virtutum specimen pace potire pater.

DE QVIBVSDAM DOCTIS VIRIS,
 qui sub hoc Adolpho Colonia flo-
 ruerunt.

Ioannes Casarius Juliacensis Philosophus doctissimus
 Medicinae Doctor, anno Domini 1551. obiit, & in Col-
 legio fratrum in communi uiuentium, quod ad Riuum
 Salicum dicitur, prope summum altare sepultus est, cuius
 Epitaphium in saxo excisum isthoc est:

Apuero colui Musas studiosus honestas,
 Cura quibus vita qualibet huius abit.
 Non mihi diuitias contraxi turbidus amplas,
 Contentus modico parcior usq; foco.
 Ad senium veni celebs, mea tempora cani
 Ornarunt crines, barbaq; cana fuit.
 Sed breue momentum videor vixisse, quid in se
 Portio temporis hac quantula quaeso capis?
 Esse Dei verbum Christo doctore colendum
 Duxi, quod superat cetera cuncta potens.
 Hoc manet aeternum florens dum axat, at ille
 Perpetua redit huc grande salutis opus.

Arnoldus Lutzenburgensis Theologiæ Doctor eximius, natura facundissimus, ac fratrum Minorum Provincialis, Coloniz innotuit, mortuus est Bruxellis anno Domini 1552. qui doctis merito connumeratur.

Anno Domini 1557. in Nouembri Coloniz defunctus D. Mathias Cremerus, sacre Theologiæ Licentiatus, Canonicus D. Andrea, Moderator Gymnasii Montani, vir doctissimus, q̄ suis scriptis suppullulantes Lutheri hæreses refutare conatus est. sepultus est in cœnobio diui Ignatii.

Wilhelmus Insulanus Menapius, vir ob multarum scholarum ac insignium Academiarum sedulam frequentationem, tum & insignium virorum consuetudinem doctissimus. Eruditionem suam eruditissimis Opusculis posteris declarauit. Vixit diu Romæ & apud Pontificem Romanum in magna fuit autoritate. Tandem onustus aliquot sacerdotiis ad suos rediit Juliacenses, & post varios casus demum anno Domini 1556. pie obiit. Medicinæ professionem potissimum professus est: quare de tuenda bona valetudine volumen edidit in signe.

Eberhardus Bilichius sacre Theologiæ Doctor creatus est, & talis euasit, q̄ doctissimis annumerari potuit. Constitutus est Aquilgrani Carmelitarum Prouincialis anno Domini 1542. Hic sæpius in Colloquiis affuit & cum Protestantibus (vt vocant) acerrimè disputauit, in synodo Tridentina sæpe proposuit, & ob multifariam eruditionem & eloquentiam, magnam sibi autoritatem conciliauit. designatus fuerat & Suffraganeus Colon. verum breuiter obiit, id est, anno Domini 1557. Coloniz in suo Cõuentu sepultus. Habuit collegam eruditione & morum integritate illo non inferiorem D. Alexandrum re ac nomine Candidum, sacre itidem Theologiæ Professore, qui fato cessit anno Domini 1555.

Joannes Gropperus ob tuendæ apud Coloniam & totam diœcesin religionis Catholicæ studium à Paulo IV. Pontifice præter omnem expectationem in Cardinalium senatum coopertus est. Fuit sane admirabili eloquentia,

rara eruditione, animo imperterritus, nocte ac die scripturæ lacræ incubans, atque à fœdo concubinato, quo in plerique ex Clero turpiter dehonestant, alienissimus Ecclesiastici vt sine scandalo viuerent, & suæ responderent professioni, carnis petulantiam victus parsimonia, sacre lectionis & feruentium precum assiduitate, vigiliis opportunis, mulierum vitanda consuetudine & id genus aliis pietatis studiis adornarent, desinantque aduersum e prouocare iram præpotentis Dei atque procacibus hæreticis veterem eandemque Catholicam Religionem lacerandi ac proscindendi præbere occasionem. Anno deinde 1559. decimaquarta Martii obiit clarissimus hic Johannes Gropperus Ecclesiæ Coloniensis in tuentia Catholica Religione singulare decus & ornamentum. Sepultus est in Ecclesia Germanorum ad pedes optimi Pontificis Hadriani VI. Gropperi scripta doctissima, eius testantur eruditionem. Obit ætatis 50. Huius parentes Coloniae apud Diuum Gereonem ante templi valvas sepulti sunt, & quia ex hac præclara familia multi insignes viri prodierunt memoria digni, Epitaphium hic adscribendum non incongruum arbitratus sum: *Joanni Gropper urbis Salsatiensis tertio Consuli, qui zelo Religionis posito Magistratu Coloniæ Agrippinam concedens civitatis inceptor pie ac sanctè transacta, tandem 9. Kalendas Februarii anno Salutis 1543. anno ætatis sue 63. spiritum, quem cœlitus acceperat, Deo reddidit, hic conditus amantissimo parenti Ioannes, Godefridus, Patroclus, & Casparus Gropperi Doctores filii ac fratres Germani officii ac pietatis ergo monumentum hoc posuerunt.*

Ottvinius Grauius in Officina typographica Quectoliana præses Corrector, suis doctis Epigrammatis notis & rem docti consecutus est. Obit anno 1542.

Hermannus Schottennius Hessius, Theologiæ Licentiatus, ob sua insignia Opuscula apud posteros celebratus meruit. Obit anno 1543.

Jacobus Schæpperus vir pietate & eruditione insignis

et vitæ sanctitate commendatus, innotuit suis scriptis, obiit Tremonia 1556. ab eo tota pependit ciuitas, mortuo defecit.

Ioannes Delphius sacrae Theologiae Licentiatus doctissimus, anno Domini 1557. Colonia innotuit. Factus est Argentinensis Suffraganeus & Concionator, verum dum in Militarum vsuum denud abrogarent, urbem & officium concionandi reliquit, & in vicinia sui Principis ditione habitare cepit.

Petrus Canisius Nouiomagi natus anno Domini 1524. Coloniae concionibus & disputationibus innotuit. Vt commodius studio Theologico posset incumbere, Iesuitarum Collegium est ingressus. Ingolstadii sacrae Theologiae factus est Professor, & ab Ottone Cardinale, Augustae concionibus praefectus est. Eam functionem Dominus Petrus suscepit, atque tanto zelo administravit, ut passim omnibus innotesceret. Tanta etiam facundia docet, ut Ferdinando Casati & Pontifici Romano gratus aliquoties ab eis vocatus fuerit.

Arnoldus à Brauwiler Coloniensis Consul prudentissimus non immerito herouibus istis & viris celebribus annumeratur. Valuit hic naturali facundia & prudentia singulari, licet literarum ignarus. Post seditionem Coloniae electus est Consul anno Domini 1513. & eam functionem magna gloria ad annos triginta exercuit. Imperator Carolus V. & Romanus Pontifex eum singulari amore profecuti sunt. Obiit senex anno Domini 1555. in Diui Laurentii templo honestè sepultus est. De hoc viro nonnulla referuntur apophthegmata.

Arnoldus à Sygen Consul item Colon. qui in suae patriae ciuem maximum euasit, à Casare ob suam integritatem & facundiam & singularem prudentiam Eques Auratus declaratus est & ei à Consiliis fuit. Apud Coloniens. ut omnia ritè peragerentur, magna grauitate curauit. Factus octogenarius Consulatum resignauit & quod supererat vitae, modeste priuatim egit. Natus est anno Dom. 1484.

& obiit anno Domini 1579. in Ianuatio, sepultus in D. Joannis Baptistæ Ecclesiæ religiosissime.

Gotfridus Hittorpius Consul item Colon. natus anno Domini 1485. Ut bona iuuaret studia, typographicam exerceuit artem & optimos quosque authores Colonie edidit. Ob singularem prudentiam electus est in ea Republica Consul, & eam functionem gessit annis aliquot eam magna moderatione animi. Obiit anno 1573. sepultus in aedificia sacra D. Pauli.

LXXII.

Antonius Adolphi frater, Præpositus Leodiensis atque Traiectensis superioris, nec non & Diui Gerconis, à Capitularibus anno Domini 1556. concorditer electus in Archiepiscopum. Referebat hic fratris ingenium aut aliquanto modestius: erat gubernator sapiens & prouidus, verum non diu in eo statu sanus ac viuens permansit. Anno Domini 1558. 18. Iunii decessit ex hac mortali & lugubri vita in castro Godesberg & Colonia iuxta fratrem in eodem reconditorio tumulatus est. Assumpsit hic in Suffraganeum D. Ioannem Penarium Nouesianum de Ordine fratrum Minorum Theologum. Dederat hic Ioannes bonis ac sacris literis operam Bononia & propter excellentem in eis profectum earum declaratus est Professor & instituti Prouincialis. Inde Bonna egit concionatorum magno populi applausu. Innotuit Archiepiscopus Colonia qui cum in Spiritualibus suum Vicarium constituit. Cumque cum aliis quibusdam viris doctis Legatus ad Ferdinandum Imperatorem à Colon. Capitulo missus esset Viennam Austriae, in reditu aduersa cepit laborare valetudine, & aduectus Moguntiam, apud Carthusianos vitam egit anno Domini 1563. 13. Septembris ætatis 46. ibidem in Choro sepultus. Eius Epitaphio hoc adscriptum distichon:

*Incluta si multos pareret Germania tales,
Hæresis exiguo tempore pulsa foret.*

LXXIII.

LXXIII.

Ioannes Gebhardus è Mansfeldicis Comitibus, Præpositus Traiectensis & S. Georgii, electus vnanimi totius Capituli consensu, anno Domini 1558. ipsa S. Annæ. Fuit quidem natura bonus & tranquillus, pacificus & liberalis Princeps, & verè generosum habens animum. Licet ex Saxonia fuerit ortus, vbi Lutheranismi virus primum egit radices, ipse tamen per omnem vitam fidei Catholicæ fuit obseruantissimus. Ferdinandi inaugurationi in Imperatorem Francofurti anno Domini 1558. interfuit. Imperator hic vnà cum Carolo fratre Adriani, postea Pontificis Romani, disciplina eruditissimus euasit. Electus est in Regem Romanorum Colonia anno Domini 1561. procurante fratre, vt eo absente ipse regni Vicarius esset. Coniugis suæ Annæ, reginæ Hungariæ prudentissimæ nomine, ea regione potitus est, quæ ei bella cum Turcis non mediocriter conciliauit. Anno Domini 1558 resignato à fratre Imperio, concorditer in Imperatorem Romanum creatus est, illudque prudenter & pacificè administravit. De eius laudatissimis factis nolumus hic breuitatis causa referre, saltem hoc annotasse contenti erimus, cum fuisse summa prudentia, pietate, humanitate & liberalitate præditum, & iustitiæ ac pietatis summum amatorem. Cum senio grataretur apud Electores, vt Maximilianus filius maior, Rex Bohemiæ in Cæsarem crearetur, institit & obtinuit anno Domini 1562. Præfuit summa cum laude Imperio annis sex, mensibus sex, aliis regnis 34. Obiit Viennæ anno Domini 1564. ætatis suæ 61. relictis quamplurimis prolibus. Ex Anna vxore multos habuit liberos, mares tres, Maximilianum, Ferdinandum & Carolum; Puellas verò novem. Carolum fratrem pro sua continentia dixisse, fertur, se nunquam vxorem ducturum, si hanc fratris fecunditatem præsentire contigisset. Filius eum à morte transferri fecit Pragam, ibique sumptuosissimè in Ecclesia Arcis sepeliri. Ioannes autem Gebhardus Archiepiscopus præfuit quidem, at non ita commo-

annis quatuor, mensib. quinque, qui anno gratiæ 1562. ipsa
Animarum die Brulis aqua intercutē, mortalium valde
conuersationi. Colonia in summo templo iuxta antecessores
in eodem tumulo repositus est. Moriendi necessitas
est cunctis hominibus imposita: sic etiam necessitas mori
vniuersis nationibus obeunda est.

LXXIV.

Fridericus IV. ex illustri familia Comitum de Wadaru-
tus, & in omnibus virtutib. honestè educatus est. Is à pro-
ro optimis præceptoribus commissus, literas feliciter disci-
cit, atque magnum rerum usum sibi comparauit. Ad eam
& vitæ innocentia & prudentia rara. Postea se Coloniam
contulit & inter eius Ecclesiæ Canonicos receptus fuit.
Ibi cum modestè viueret & aliis suis virtutibus exemplo
esset, factum, vt tum omnibus gratissimus esset, tum in-
canum eligeretur, cum iam dudum in Traiectensem Prae-
positum creatus esset. Itaque postea cum Præsul Ioannes
Gebhardus fato fungeretur, ipse omnium calculo anno
Domini 1562. in eius locum Archipræsul & Elector de-
claratus fuit. Eam rerum administrationem nactus, res
suae ditionis optimè disposuit, & talem se exhibuit, vt ab
ipsis subditis plurimum diligeretur. Electioni ac corona-
tioni Maximiliani II. Imperatoris Francoforti interfuit.
Imperator hic ad Catholicam religionem fuit deuotissi-
mus, magnanimus, sapiens, pius. Accepit Mariam Caroli
V. filiam pulcherrimam ac prudentissimam vxorem, ex
qua vndecim habuit proles. Mortuo patre Imperatoris
gubernacula illi per Electores anno Domini 1564. commissa
sunt. Mortuus est autem ipso anno Domini 1577. qui re-
nui admodum erat valetudine, sed ingenii facultate om-
nes facillè omnium sæculorum Imperatores exæqua-
uit.

Fridericus autem Archiepiscopus Pontificatus sui anno
sexto seipsum vltro cum summa gratiarum actione pro-
pter corporis difficultatem & alia quædam incommoda
abdicaui, tradens liberam in manus Capituli electionem

Assigna

Assignata ei fuerat satis honesta & opima pro sustentatione, portio, scilicet trium millium florenorum aureorum annuatim (huic tamen portioni successor sese opposuit) verum in eodem abdicationis anno morte praeventus, non percepit. Ipse inde per annum cum familia Colonia priuatim sacris literis & lectioni vacans, vixit, & naturae debitum circa natalitia Christi foeliciter soluit, & Colonia ad Praedicatorum fratres honorifice sepultus est an. Domini 1568. ipsa D. Stephani.

DE QUIBUSDAM VIRIS DOCTIS,
qui subsistis Pontificibus floruerunt.

Anno Domini 1561. cum Coloniā Reuerendus Pater & Dominus Balthasar Waneman, Suffraganeus Moguntinensis, Theologus insignis, venisset, infirmari coepit, & die 8. Octob. diem elavit extremum, sepultus apud Praedicatorum fratres, de quorum fuit ordine.

Georgius Cassander Brugensis, Philosophus doctissimus Coloniae agens, bonorum hominum liberalitate alutus est. Relicto de Reconciliatione libro, anno Domini 1566. 3. Februar. Coloniae obiit. Sepultus est in templo Minoritarum.

Jacobus Omphalius Andernaci natus, literarum amore sese ad varias nationes & Academias contulit, tandem in talem euasit virum, ut etiam doctissimis annumeraretur. Factus est Doctor L.V. Dux Iuliacensis Wilhelmus eum inter suos Consiliarios recensuit, & res magnas expediendas commendauit. Coloniae publice docuit & scriptis suam eruditionem significauit. Obiit anno Domini 1570. apud D. Colambam in coemeterio sepultus, quem inique ob hereseos suspicionem perstringat arbitror.

Bernardus Chronenbergius, natus anno Domini 1515. post varia studia Medicinae Doctor creatus est & eam artem Colonia magna laude exereuit. Obiit anno Domini 1574. in templo D. Laurentii sepultus.

Anno Domini 1574. II. Aprilis obiit D. Gerhardus Matthiſius-Geldrieniſis, ſacrae Theologiae Profeſſor doctiſſimus, Gymnaſii Montani Regens, ac Eccleſiae Metropolitanæ Coloniæ Canonicus, Presbyter digniſſimus. Sepultus eſt in Choro apud Prædicatores fratres. *Actu* obitum eodem die, quo mortuus eſt, hoc diſtichon recitavit:

Quod ſatis eſt, vixiſſam quina decennia natum.

Mors rapit: heu nullus ſum, niſi Chriſte ſumus.

Reliquit tum in Theologia, tum in Philoſophia doctiſſima ſcripta, quare ubique terrarum apud doctos celeberrime habetur.

Anno Dom. 1577. defunctus Gerhardus Habbius Lanerentiſis, ſacrae Theologiae Licentiatus, qui ob ſuas doctas declamationes ac elucubrationes eruditæ annumeratur. Sepultus eſt in templo D. Virginis ad Indulgentias.

Eodem anno mortuus eſt, ac in eodem templo terra mandatus M. Ioannes Iſaicus, Hebraicæ lectionis Coloniæ Profeſſor Ordinarius.

Anno Domini 1569. Collegii Laurentiani ob maiorem commoditatem, Senatus aſtipulatione ac Reuerendiſſimi Archiepiſcopi authoritate, ad Minoritarum Cœnobium translatio æquis conditionibus tranſacta eſt. Huius primus moderator fuit Dom. Laurentius Groningeniſis, cuius & nomen eſt ſortitum. Ex hoc Collegio olim multi ingenes viri, eruditione ac pietate excellentes, prodierunt, ac poſteri, qui eius numerantur membra, illi minime deſecti ſunt.

Egit in eo olim Rectorem (vt hos ex innumeris, vt memoria dignos, commemorem) D. Gerhardus Hadericiſis Theologiae Profeſſor, ac D. Columbae Paſtor vigilantiffimus, qui obiit anno Domini 1506. in eade Diœ Coloniæ ſepultus.

Egit & Moderatorem D. Arnoldus Tungrenſis, ſacrae Theologiae Profeſſor doctiſſimus, qui eruditionis ſuae eximie opuscula in ſignia, quibus nomen ſuum poſteris conſecrauit,

secrauit, reliquit. Hic quòd olim Erardi de Marca praeceptorum egisset, euocatus est Leodium, quum iam esset Episcopus simulque Cardinalis, ac ab eo summi templi constitutus Decanus. Fuerat hic Arnoldus natus anno Domini 1468 obiit autem Leodii anno Domini 1540. ac ibidem in flamma sepultus.

Arnoldus quoque Wesaliensis huius Collegii alumnus, insignis Theologus summi templi Coloniae. Canonicus Presbyter, apud D. Henricum Reus de Plauen, Decanum eiusdem templi, magnae autoritatis. Fuit hic sane πολύγλωσσος ac certe φιλόπνοος, qui tandem insperata morte sublatu est, ac in primaria aede sepultus, cuius epitaphium hic ascribendum non ineptè putauit.

*VIRO PIETATE ET ERUDITIONE
in insigni ARNOLDO WESALIENSI, huius
sacrae aedis Canonico Presbytero, qui obiit diem
suum anno Domini 1534. die 30.
Octobr.*

*Quisquis es, in requiem si vis intrare beatam,
Atque ita cum Christo perpetuo pace frui:
Verba Dei auscultes, eademque sequaris oportet,
Ergo dum datur hic viuere, discite mori.
Transitus ad vitam mors est, si credis in illum,
Qui mortem nostri captus amore tulit.*

Sic ex eodem Collegio prodiit D. Adamus Kempenfis, apud Diuum Gereonem Canonicus, Theologiae Licentiatus, qui suis vigiliis ac assiduis doctissimisque concionibus de Republica Coloniaensi optimè meritus est, qui anno Domini 1577. iam veneranda canicie conspicuus ac venerandus, sepultus est.

Agit praesenti tempore huius Laurentiani noui Collegii Moderatorem prudentissimum D. Paulus Cuichouius Ruremundanus, Theologiae Licentiatus eruditissimus, vir perhumanus. Habet & Colonia multos insignes in

qualibet arte eruditos viros, qui eam ab hæreticorum improbitate tueri, & in sana Catholice religionis doctrina continere aduigilant. Sunt in summo templo egregii Cancellatores, Magistri nostri, quorum nomina propter totam modestiam non exprimo: sunt vigilantes Pastores, qui vobis suis accuratè prospiciunt. Memoria quoque æterni immortalis dignum æstimo clarissimum D. Godefridum Frechen, Doctorem iuris consultissimum, optime de merito, cui omnia felicitia ex animo precor.

LXXV.

Salentinus illustris Comes Isenburgicus, Decanus apud D. Gereonem ac Canonicus summi templi, eximia virtute, eruditione ac sapientia præditus concordibus totius Capituli Colonienf. procerum suffragiis electus anno Domini 1567. 23. Decemb. declarauit fidei sese Catholicae studiosum & defensorè. q. initio sui Archiepiscopatus, ecclesiasticum statum per viros pios ac doctos visitari ac professionis iuræ eum admoneri voluerit: declarauit se quoque iustitiam obseruantissimum, quod iudicibus omnibus serio mandauerit, & æconomis, ab ea nullo pacto declinare. Vidi quoque dioccesin ære alieno oppressam & oppignoratam, quæ eam liberam reddere, summis viribus incubuit. Hac ætem sedulitate nominis immortalitatem apud omnes contectus est. Elegit Ratisbonæ cum aliis Electoribus Rudolphum II. in Imperatorem Romanum anno Domini 1576. Anno Domini 1574. per conscientia Dominorum de Capitulo vota, in Administratorem diocesis Paderbornensis die 21. Aprilis designatur. Anno eodem 19. Decemb. cum omnium diocesis Ordinum applausu & iubilo, mille equitum numero introductus & inauguratus est. Præfuit prouinciis utilissimè. Vt verò innotesceret quid diocesi Colonienf. contulerit, paucis adiciemus. Theodoricus bonæ memoriæ, à Moers, ob ingentia bella quæ gessit, possessiones aliquot, arces, præfecturas collectus est oppignorare, has ille maximo ære grauatas à neuopignoris liberare cœpit. Inter alia domum cum attinen-

tis vniuersis in Netten prope Andernacum, Praefecturam
 & arcem in Erprode prope Nouesium, Wichternich sub
 praefectura Lechernich, Castrum & Ciuitatem Vrdigen,
 Rheno adiacentem: Item in Nahem, Brilon & alios reddi-
 tus, Ecclesiae restituit. Castrum deinde Hornenburg to-
 tumque districtum Westa Richlingkufenfis. Cum hoc
 territorium Comites de Schäuwenburg vltra 150. annos
 quiete possedissent, huic reductioni ac redemptioni ager-
 timum consentire potuerunt, verum Reuer. instantia ac
 Caesarea maiestatis auctoritate compulsi, tandem summa
 pecuniarum olim sub Theodorico à Moers Archiep. expo-
 litarum, scilicet 17550. florenorum aureorum accepta ce-
 dere coacti sunt. Neque enim operapretium seriem rei
 omnem hic annotare arbitror, sicut nec de Casaris Wer-
 dena, cuius nomine illi non exigua lis cum Cliuensibus
 fuit, donec ipsa tandem decisa ad quietam possessionem
 Colonienfis peruenit Ecclesia. Cœpit & hic Princeps
 cum suis Capitularibus de euacuando & restituendo Ca-
 stro, telonio & oppido Zons, quæ Capitulum aliquot an-
 nis occupauit & possedit, strenue agere, adeo vt hæc res
 atque actio ad Imperatoris decisionem sit relata. Nec de-
 sit bonus Princeps castra, in quibus cum aulica familia
 plerunque agere solitus, vtputa Poppelstorp, Bruël, Cata-
 ris Werdenam, Berckam, & Arnburgum, ipsam Bon-
 nam, nouis structuris & aedificiis ex fundamento splendi-
 de ornare ac augere. Hic igitur Salentinus cum annis de-
 cem laudabiliter ac vtilissimè diœcesi præfuisse, conuoca-
 tis Nobilitate ac Oppidorum Praefectis, Brulis anno Do-
 mini 1577. 13. Septembr. in pleno Conuentu renuncia-
 uit, inde altera die, id est, Diui Materni, qui primus fuit ab-
 solutissimus Episcopus Colonienf. Colonie in summo
 templo ac Capitularium Senatu, quum quæ diœcesi con-
 tulisset, quas molestias pertulisset, quas eius nomine pro-
 fectiones fecisset, longa oratione commemorasset, summa
 gratiarum actione, tota prouincia cessit tradens liberam in
 manus Capituli electionem. Resignationis causam po-

tissimum adducebat, quod stirps illa Hsenburgica, unde ipse originem trahebat, masculino careret hærede, illam sibi prouinciam commendatam assererat. Post resignationem anno eodem, die 10. Decembris cum Antonia Wilhelma, nata de Marck, & Comitissa de Arenberg, matrimonio contracto, tranquillus & priuatus uixit. Nuptiæ admodum solemniter in Aduentu Domini in oppido Bonnensi celebratæ sunt. Si in suscepto permanisset munere, & sibi (multorum non incongruo omine) hanc malè consulisset. Verùm aliud fati forsitan uisum fuit. Quadrat non ineptè paradigma apud Tertullianum, qui abiecta toga, pallio uestitus est. Quod cum ei quidam uerteret, oratione lepida, docet, non mirandum, cum totus sit mundus mutationi obnoxius.

Anno Domini 1574. in die Natalis Deiparae Virginiæ consecratus est iamdudum in Suffraganeum Coloniam designatus debitis cæremoniis in summa æde Reuerend. Dominus Theobaldus Aquisgranensis Theologiæ Professor eximius, per D. Ioannem Monasteriensem Suffraganeum.

Anno Domini 1574. 26. Octobr. admodum tristis & funestus Coloniae in Gymnasio Iesuitarum accidit casus, ut à quodam furioso homine tres Sacerdotes de Societate Iesu, in temporis momento, interficerentur, scilicet D. Ioannes Retius, Theologus, Collegii Regens, Leonardus Louaniensis, Nicolaus Faber, optimè de Republic. Coloniens. meriti. Qui totius ciuitatis mærore incomparabili sepulti sunt. Circa annum Domini 1546. D. de Societate Iesu Coloniae sedem habere cœperunt, & paulatim eorum numerus ac auctoritas & auctior & notior facta est. Horum sanè studium non potest non iuuenturæ, imò totius Reipubl. uile & necessarium uideri. Ordo hic omnium aliorum ultimus fuit, atque ante annos paucos inchoatus, nunc ubique per Europam sese plurimum diffundit. Primus author erat Ignatius Loyola Cantaber Baro, qui cum pro Cæsare contra Gallum pugnaret, & grammatice

pede vulneratus esset, militiam reliquit, & solitariam vitam sequi statuit annum circiter 1535. Postea quoque Lutetia operam literis dedit, & Hierosolymorum sepulchrum Domini inuisit. Statuit etiam omnem vitam peregrinando & prædicando consumere. Cum autem deinde Romam petere statuisset, Venetiis substitit & suæ professionis socios acquisiuit. Erat tum Moronus Cardinalis, qui id genus vitæ in quibusdam approbavit, atque apud Pontificem Paulum III. intercessit, ut eum Ordinem auctoritate sua confirmaret. Id quod Pontifex fecit, atque eis Ignatium Præpositum constituit, ea tamen lege, ne ultra sexaginta huic Ordini sese astringerent; factum est anno Domini 1540. Cum autem illi sese in studiis exercerent diligenter atque passim homines prædicando instruerent, Pontifex Summus decretum de certo numero reuocauit, atque infinitos esse exoptauit. Itaque Moronus Romæ eorum Collegium instituit, atque ut iuuentus in eis institueretur, procurauit, quo postea apud diuersos populos maiori cum fructu concionari possent. Huius exemplo & reliqui reges & principes permoti & ipsi passim huius Ordinis (quos ob Christi prædicationem & paupertatis professionem, Iesuistas dixerunt) Collegia in sua ditione erexerunt, ut tandem ubique magnus eorum numerus fuerit exortus, quorum aliqui ad transmarinos & nouas Insulas, ipsosque Antipodas profecti, multas gentes sua prædicatione ad Christianismum perduxerunt. Utuntur autem veste pulchra eaque frugali. Hinc factum, ut tandem Tridentina Synodus hunc Ordinem Sessione nona, Canone decimo sexto approbarit, & Pontifici subscripserit. S. Ignatius Ordinis autor Romæ obiit & ibidem post, una cum Ioanne Rossensi Anglo martyre, canonizatus.

QUI HISCE TEMPORIBVS CO-
lonia potissimum viri docti & celebra-
stauerunt.

D. Ioannes Slotanus Gessensis Theologiae Professor, de Ordine Prædicatorum, qui egregie Velium Hagmanni hæreticum contudit, de quo dicit in suo libello contra ipsum: Velius vocabulum suum mutavit, nunc se Iulianum, nunc Iodocum appellans: mutavit vocabulum, sed perniciam non mutavit: exiit lupum & induit lupum. Obiit Iohannes Gessensis anno Domini 1560.

Ioannes Vlattenus vir nobilis ex regione Juliacen- cum Coloniae literarum fundamenta iecit, ac Philosophiæ Magister creatus fuisset, Lutetiam, Friburgum ac Heileam se contulit. Inde Iurispræditissimus ad suos rediit, & Duce Juliacensi, Præpositus Aquisgranensis effectus, inde eum suum Cancellarium constituit. Mortuus est Duillisdorpi anno Domini 1561. vir clarissimus, qui bona studia temperavit.

Eius Epitaphium tale legitur.

Hic iacet insignis vita Vlattenus imago,
Vir generis pollens ingenioq; bonus.
Juliacam regeret dum Cancellarius antea,
Obrutus heu morbi vi dominante fuit.

Franciscus Lymburgensis Byrseus, Coloniae ob diligentem studiorum operam, ingeniarum artium Professor electus est doctissimus. Evocatus ad iuventutem instructendam, Daventriam, inde à prudentissimo Neomageni Senatu, illius Scholæ Moderator constitutus est. Quod officium adeò sceleriter ac strenuè peregit, ut non modo Scholæ videretur Rector, verum etiam totius civitatis Governator ac Censorius omnium applausu haberetur. Cum itaq; optimè de ea Republica ac Catholica religione, meruisset olim Coloniae Præceptor summo mihi studio colendus promeritus fuisset, vir eruditissimus ac plane pius anno 1561 obiit.

latis 1575. religioſe mortuus eſt, ac in primario templo ſepultus.

Bartholomæus Laurens Nouiomagenſis, Coloniae Typographia in Officina Quenteliana, quam multis annis tum rexit, tum illuſtrauit, præſes Corrector eruditiffimus ac fideliffimus. Hic eruditionis ſuæ ſolidæ in vertendis & bonorum autorum commendandis ſcriptis multa poſteris dedit argumenta, admodum ſenex an. Domini 1577. obiit, ac in ſummo templo ſepultus.

Adolphus Eichols, legum, canonumque Doctor, juris Canonici Ordinarius Profeſſor, Rector Vniuerſitatis Coloniæ. vir doctus ac probus, qui literarum gratia, Germaniam, Italiam ac Galliam peragrauit. Innotuit doctis, & que annumeratus eſt. Mortuus Coloniae anno Domini 1563.

Anno Domini 1577. per integram fere hyemem viſus eſt Cometa terribilis, de quo multi multa mala ominati ſunt, de quo tale iactatum eſt diſtichon:

*Quadradians longo portendit crine Cometa?
Belga vide, Princeps cerne, Mathia caue.*

Laurentius Surius Luberenſis Carthuſianus Coloniæ. qui eruditionem ſuam inſinitis tum laboribus tum elucubrationibus poſteris commendauit, obiit anno Domini 1578. 23. Maii.

LXXVI.

Gebhardus natus eſt ex ſuperiori Germania, perantiſſima & illuſtri familia liberorum Baronum Walburg, cognomento Truchſes. Cùm eſſet ſummæ ſpei ac literarum cupidus adoleſcens, hinc inde ſeſe ad celebria Gymnaſia ac A. ademias, vt animum liberalibus artibus excoleret ac linguas addiſceret, contulit. Apud Louanium cum Philoſophiæ præceptis haud mediocriter imbutus eſſet, Romanam conceſſit. Hanc urbem & vidit, ibique bene vixit. Inde reuerſus in Germaniam, Ottonis Cardinalis Auguſtini ſui auunculi perſuaſione ac auctoritate Eccleſiaſtico-

ritum sese albo coniunxit. Factus est deinde apud Augstam summi Collegii Praepositus, & apud Argentoratum Cathedralis Ecclesiae Detentus. Coloniae quoque cum summi templi Canonicis connumeratus esset, ita cum eis vixit, ut virtutis haud contemnenda praeberet argumenta. Interea Salentinus Iffenburgicus Archiepiscopus Coloniae cum ad connubium animum adiecisset, ac Ecclesiasticam functionem ad manus Capituli resignaret, post trium ferme mensium vacationem ad diurnam consultationem, de nouo substituendo Archipraesule deliberatum est. Capitulares igitur cum in magna rerum perturbatione singulorum mores expendere, duo tanquam ad Ecclesiae gubernaculum maxime idonei, oblatis sunt: Ernestus Dux Bauariae Alberti filius, Canonicus Coloniae, & hic Dominus Gebhardus suis praesens virtutibus.

Nonnulli igitur eligentium in Bauarum declinante verum maxima pars Capitularium in hunc Truchses: qui inde quod suffragiorum numero excederet, assumptus est & declaratus Archiepiscopus anno Domini 1577. patre Diui Nicolai, cum trimestre supra tricesimum aetatis annum excessisset. Mox à nobilitate pariter accontibus summa cum gratulatione inauguratus est. Quae sunt functionis, id est Ecclesiasticae, nullo modo neglectae sunt. Commendatur cum literarum multilingua eruditione, tum linguarum peritia: commendatur & animi modestia ac singulari pietate. Omnes autem pii de hoc Reuerendiss. bene sibi polliceantur, eum pro sua singulari prudentia ac pietate praestitutum, quod alii negauerunt.

Faxit Deus Opt. Max. ut vterque, hoc est & populus & Archipraesul suo fungantur officio: illi ut debitam praestent subiectionem, quo bono digni sint pastore: hic ut ita praestant attendat, peruigilet, maiorum suorum insistant vestigiis, et cum gaudio coram summo iudice villicationis suae pollicem reddere rationem, & ita vtrique ad aeterna gaudia perueniant, Amen.

Anno

Anno salutis 1579. altera Epiphaniæ Domini castrum Carpenæ, quod anno superiori improbi nonnulli insidiosè ac proditoriè occupauerant, atque ex eo furum, latronum, sacrilegorum ac licariorum fecerant latibulum ac confugium, ab Hispanorum exercitu obsessum, breuique æneris tormentis deiectum, & nebulones illi omnes, qui in rusticos ac aurigas fortes fuerant, ex arborib. nudi suspensi ad quinquaginta. Præsens eorum, vir valdè iniquus, qui Ecclesiam Carpensensem insignem, vbi celebre est Canoniorum Collegium, incendio absumpserat, post aliquot dies laqueo necatus: sic colluuiè illa nebulonum sublata è medio, itinera tutiora sunt reddita.

Cum anno Domini 1579. Colonia ad Belgicos tumultus ac seditiones, quæ in Belgio contra Catholicum Regem Hispaniarum Philippum à suis subditis exortæ erant, sedandas cum aliis multis Principib. Reuerendiss. Gebhardus ageret, Dominica Exaudi, id est, vltima Maii, solemnem antiquorum more Senatus Colonien. prudentissimi consensu, processionem siue supplicationem instituit. Seiebat enim Illustriss. Princeps auxilium in rebus afflictis à Deo, quem peccatis offendimus, pœnitentia placamus, querendum. Ad huiusmodi enim patrocinia, vbi Sanctorum intercessionibus, qui illi ab initio placuerunt, mediæ quaruntur, Orthodoxi, in suis supremis necessitatibus, tanquam sacram anchoram, confugere solent. Verè didicit Rex ille sanctus Iosaphat in medijs constitutus periculis, ac pius ille Ezechias vndique vallatus hostibus, se frustra nominis patrocinia minimè implorasse. Vidistis sanè hic Colonia non populi tantum, dum sacræ illorum diuorum reliquiæ, qui huic celeberrimæ vrbis à Deo præcipui dati sunt Patroni, circumferrentur, summam deuotionem, Cleri infiniti in nomine Domini congregati, pietatem, verum etiam Principum singularem religionem. Pone enim venerabiliss. Eucharistiæ Sacramentum ac sanctorum sacra pignora, sequebantur duo Ecclesiastici Electores, Colonien. ac Reuerendiss. D. Iacobus Treuerensis, medius Le-

gatus Pontificius D. Ioannes Baptista Castaneus, Archiepiscopus Rosschilienfis Italus. Hinc tres illustres Principes, Reuerendiss. D. Iulius Episcopus Herbipolenfis ac Francia Orientalis Dux, Caesareae Maiestatis Legatus Carolus de Arragonia, Dux Terrae nouae, Marchio Abulonis, Conest. bolo in regno Sicilia vnà cum filio ac genero suo Philippi, Regis Hispaniarum Legatus, Philippus Dux Arschottanus ac cum filio Carolo ac tota nobili familia, Catholici integerrimi, nomine Statuum ex Belgio, Reuerent. Abbates duo D. Ioannes Abbas S. Gertrudis, D. Eudericus Abbas Marlouensis. Otto Henricus Swartzenburgus, Legatus Caes. Maiest. Legati Wilhelmi Ducis Iuliacensis Maximilianus Gubernator ex Arthelia, totus amplissimus Senatorius Ordo Colonienf.

Hos Catholicos Principes Pacificationis nomine missos, cum Coloniae maximis sumptibus post grauissimas etiones per septem menses perstitissent, nec rem, propter Belgii lubricam fidem ad optatum finem perduxissent, recedentes summa humanitate Colonienf. Elector prosecutus est.

DOCTI VIRI, QUI HIS TEMPORIBUS Coloniae claruerunt.

D. Theodoricus Buscoducensis Theologus, Ordinis S. Dominici, Apostolicus Inquisitor haereticae prauitatis, suis eruditissimis disputationibus publice ac priuatim multos tum instituit, tum consolatus est. Obiit anno Domini 1578. pridie Diui Iacobi Apostoli, sepultus apud Iues in Choro.

Ioannes Helmannus Iuris Licentiatus, antiquitatis studiosissimus, obiit anno Domini 1579. 14. Maii. sepultus apud Diuum Laurentium.

Sebastianus Nouimola Duilbergenfis, sacre Theologiae Professor eximius, Metropolitanae Ecclesiae Canonice Praesbyter ac D. Columbae Pastor, indefessus verbi Dei promotor, obiit anno Dom. 1579. 8. Iul. aetatis 79. sepultus admodum

admodum religiosè in summo templo prope sacellum
mum Regum.

Anno Domini 1579. pridie natiuitatis beatæ Mariæ
Virginis Coloniae intempesta nocte duæ conciderunt do-
mus, & vna tres homines, virum simul cum vxore & filio,
qui erat Augustini Regula frater sacerdos, oppressit, alte-
rius autem ruina nullus interit.

Anno hoc, id est 1579. 28. Nouembr. Coloniae piè de-
functus est Reuerendus D. Andreas Munsterus, Cœnobii
brauweiler Abbas dignissimus, vir doctus, ac literatorum
hominum patronus singularis, quem non incongruè, ob
sua in Psalmos pœnitentiales catmina edita, doctis annu-
meradum censèo. Funus à morte delatum est honorificè,
ac in suo monasterio sepultum. Successit R. D. Heribertus
ab Heimerichen.

D. Wilhelmus Lindanus ex Hollandia Dordraci ortus,
Epicopus Ruremundanus primus, vir Græcè, Latine, He-
braicè doctissimus, ob suâ eruditissima ac gratissima scri-
pta Coloniae innotuit. Hic quòd Ecclesiam suam suæ com-
missam fidei ad optimam viuendi formam conaretur in-
ducere, impiorum persecutiones sustinuit: maluit igitur
vir pius apud Romanum Pontificem & Hispaniarum Re-
gem exulare, quam cum infanis ac turbulentis agere hære-
ticis.

Andreas Geel natus Coloniae ex honestis, opulentisque
parentibus. Hic ab ineunte ætate in variis Academiis opti-
mis literis operam dedit, & vtriusque Iuris Doctor creatus
est. Archiepiscopus Treuerensis eum in suum Consilia-
rium cooptauit. Inde ad aulam Imperialem accessit, do-
ctissimis viris connumeratus est. Habuit fratrem Philip-
pum Geel, qui annis aliquot apud Coloniaenses Magistra-
tum prudentissimè administravit: ob inmatutam mortem
anno Domini 1574. 26. Nouembr. ob summam humani-
tatem tota eum desseuit Colonia.

Jacobus Mildendorpius natus ex inferiori Germania,
Swollis, eò eruditiois progressus est, vt & paulatim tum
1577

iuris sit declaratus Licentiatum, tum Deo auspice ad D. Creonem Canonicus, qui & ob rerum singularem doctitudinem & experientiam, summa est apud Electorem Coloniensem autoritatis.

Doctis his non incongruè annumerandos censeo etiam fratres insigniter doctos D. Melchiorum & D. Georgium Bruin, quorum hic apud D. Georgium agit Canonicum, alter verò apud SS. Apostolos Pastorem: quorum sententia in vertendis bonis autoribus miramur ingenii fecunditatem. Licet autem hi mea minimè indigeant, seu requirant commendationem, æqui bonique precor consulant hanc mentem in ipsos obseruantiam.

SECUNDVM CAPITVLVM CONTINENS

CATALOGVM EPISCOPORVM
ac Archiepiscoporum Moguntinensium.

Moguntiae Ciuitatis descriptio.

Moguntia est quasi in umbilico totius Germania, metropolicarum ciuitatum & praecipua & vetustissima. Eam Troianum quendam Moguntium nomine condidisse nonnulli ferunt. Quod ex vetustioribus sit, hinc facillè coniecimus, quòd olim illic Romani, cum Germaniam oppugnarent, sua ibi habuerint munimenta. Quae autem in modo cernitur Moguntia, longè alia est, quam